P R I A P E I A,

S I V E

DIVERSORUM POETARUM

IN PRIAPUM LUSUS;

Illuſtrati Commentariis

GASPERIS SCHOPPI, FRANCI.

L. Apuleii Madavrenſis

Α Ν Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ό Σ,

Ab eodem illuſtratus.

Ut &

Heraclii Imperatoris, Sophoclis, Sophiſtæ, C. Antonii, Q. Sorani, & Cleopatræ Reginæ,

EPISTOLÆ,

De propudioſa Cleopatra Regina libidine.

Huic Editioni accedunt JOSEPHI SCALIGERI in PRIAPEIA Commentarii, ac FRIDERICI LINDEN-BRUCH in eadem Notæ.

PATAVII,
Apud GERHARDUM NICOLAUM V.
ſub ſigno Angeli Aurati, cIↄ Iↄc LXIV.

Digitized by Google

GASPAR SCIOPPIUS,
FRANCUS,
NICOLAO POPPONIO,
Suo, S. D.

N*On eram neſcius*, amiciſſime Nicolae, *cùm Priapeia Virgilii potiſſimum interpretanda ſuſciperem, veniam ejus rei præfanti, idem, quod A. Albino V. C. contigiſſe legimus, eventurum. Ille enim, ut refert ex Cor. Nepote Agellius, cum res Romanas Græcè ſcriptitaſſet, & ſibi tamen ut homini barbaro & Romano, veniam gratiamque, ſi quid ſcriptum foret eleganter minus, dari poſtulaſſet, ſic eum M. Cato urbanè admodum, nec injuria, reprehendiſſe dicitur, negari eum, qui culpam deprecari, quàm admittere maluerit. Cum enim non, niſi ſi imprudentes aut compulſi peccavimus, veniam petere ſoleamus, perperàm & præpoſterè illum facere, qui, cum à nemine compulſus fuerit, veniam etiam, priuſquam faceret, petere auderet. Quocirca, ne idem mihi ſententiâ diâ Catonis alicujus adſtricti & rugoſi dictitet, cautio eſt, & ea re, non tam facti venam præfari, quàm inſtituti conſiliique mei rationes in medium dare, volui.*

Cùm diebus ſuperioribus temerè, ut fit, Virgilium in manus ſumpſiſſem, ut mearum me operarum & notarum ad illum adoleſcentiâ delectarum, fortè in Catalecta & Priapeia incido, & inibi, carminum elegantia à variis auctoribus ſummo cum ſtudio libatorum delenitus, ſortem noſtram deplorare cœpi. Quippe quibus ex tam turbidis fontibus aqua limpidiſſima, flos nimirum Latinæ linguæ, hauriendus ſit. Et dubitavi primùm, ſi in rem eſſet, talia adoleſcentibus & ephebis noſtris propinare. Cum præſertim, non prudenter minus, quàm verè, Deus ille Philoſophorum, (ſub fin. 7. Politic.) Omnem verborum obſcœnitatem, & turpiloquia, ex civitate ejicienda, *præcipiat: quòd ex turpiter loquendi licentia turpiter facere conſequatur. Hoc quidem, ut ingenuè fatear, vehementer me primùm movere potuit: non eo tamen permovere, ut, re tandem penſius cogitatâ & examinatâ, illa ipſa carmina juventuti de manibus excutienda potius, quam ultro proponenda,*

& interpretanda, exiſtimarem. Hot, ut ferè ait Plautus, cuivis mirari licet. Nec tibi iſtuc mirum magis videtur, quam mihi, Lector. *Neque, ita me dî ament, credebam mihimet primulum, donec argumenta & rationes huic rei fecerunt, ſibi ut crederem. Ad hanc enim faciem putare mecum cœpi. Cum carmina hæc reipublicæ, quà eruditione, quà virtutibus juvandis, commovere poſſint, exterminanda non videri. De eruditione heic non neceſſe habeo dicere, quando ea, ex his ipſis Commentariis, & Indice noſtro, à quovis mediocriter literato intelligi poteſt. Habent, quod petant hinc Medici; ut verba quibus partes humani corporis minus ſeveras commodè & verecundè appellare poſſint; & alia nonnulla. à nobis in Commentariis obſervata. Habent Jureconſulti, ad quos ſuo quodam jure verborum ſignificatio pertinet. Et, quod mireris, habent denique, quod ſibi cognitu ſit neceſſarium, Theologi. Quo enim modo de horrendis ethnicorum ſceleribus, de pædicatione, quam Sodomiam vocamus, verè & certò loqui, eamque deteſtari poterunt, niſi eam ex ſcriptis illorum cognoverint? Sed quid verbis opus eſt? cum carminum horum eruditio, non tam teſtimonio, quàm obſcœnitas veniâ, indigere videatur. Ab iſta ergo ſilentium. Ad illud, quod rei caput eſt, tranſeamus. Quis ergo Priapeia virtutibus juvandis, & modò non neceſſaria eſſe, negare auſit? niſi idem, Continentiam virtutum numero contineri, hoc eſt, Solem meridiè liquere, perneget. Jam verò, quis age (argumentis puta) continens dicetur, abſque rebus ſit, quarum abſtinens eſſe poterit. Proinde ac fortem voces, qui nulla tamen, in queîs fortitudinem probet ſuam, pericula adire ſolet. Sic liberalem, qui pecuniis, quas elargiatur, deſtitutus ſit. Et ſic in cæteris virtutibus omnibus: adeò ut vel hac re vitam practicam minus beatam præ theorica prædicet Ariſtoteles,* (10. Ethic. 8.) *quod illa pluribus ad virtutes exercendas indigeat. Quia verò periculoſum nimis eſt, juventutis continentiam meretricularum præſentia explorare; præſtat, eam his & ſimilibus ſcriptis, ad humanitatis ſtudia cæteroquin oportunis, exercere. Nam, quod Terentius de adoleſcente, præſentiâ Chryſidis nihil commoto, inquit;* Spectatum ſatis putabam & magnum exemplum continentiæ. Nam, qui cum ingeniis conflictatur ejuſmodi, neque commovetur animus in ea re tamen, ſcias, poſſe habere jam ipſum ſuæ

vitæ

vitæ modum: *Verius & cautius ego de Latinis ſcriptoribus pleriſque omnibus pronunciandum cenſeo. In iis, quæ turpicula & laſciviuſcula ſunt, ille, qui, ut ait Ariſtoteles, bonâ inſtitutione præmunitus eſt, offendere nequit. Adeò ut, molliculos iſtos, qui vel una tali & altera lectione verberantur, & ad nequitiam abducuntur, ſua ſibi culpa & in Venerem putredine, perire videas. Haut ſecus, ac ſi terribili objecta re timidus expaveſcat, fortis non adficiatur. Et, ut facilius verbis meis fidem arbitrere, ſummos olim Philoſophos, & Chriſtianæ Eccleſiæ doctores & epiſcopos vigilantiſſimos, ac caſtiſſimos, à me auctoritate ſua ſtetiſſe, affirmare nihil dubito. Et hinc eſt, quod amatorios Plato, ſi Agellio credimus, verſus luſerit: Auſonius, Chriſtianiſſimorum Auguſtorum pater & præceptor, cùm his ipſis Priapeiis, & Martiali carminis libertate, (ne obſcœnitatem vocem) certaverit. Ne quid heic de D. Chryſoſtomo & B. Hieronymo dicam. Quorum prior Ariſtophanem, auctorem, ſi quiſquam alius, obſcœniſsimum, adeò non averſatus eſt, ut eum non de die ſolum ſtudioſè legerit, ſed noctu quoque ſub pulvino collocaverit. Plautum ſimiliter (qui nec ipſe de Veſtalibus fuit) B. Hieronymo gratiſsimum fuiſſe novimus: adeò ut eum Rufinus Plautinæ eloquentiæ ſectatorem vocaverit. De illo namque ſic ipſe Hieronymus:* Poſt noctium, *inquit*, crebras vigilias, poſt lacrimas, quas mihi præteritorum recordatio peccatorum ex imis viſceribus eruebat, Plautus ſumebatur in manus. *Et nos de tantorum virorum pietate & caſtitate cò dubitabimus, quòd obſcœnos auctores frequenter lectitaverint? Dices, non eam eſſe adoleſcentium rationem, quæ virorum; quorum adfectus, in bonum confirmati, non temerè labefactari poſſint. Sed idem de comiſſationibus, de comœdiis & fabulis, dicendum videtur. Ad has tamen juventutem, bonâ inſtitutione præmunitam, laudato ſuperius loco, Ariſtoteles admittit: quippe quos ab labe ejuſmodi diſciplina inſontes effecerit. Et liber hic noſter talis eſt, qui, vel Commentariis inluſtratus, non niſi à grandioribus, quoſque intellectâ vitiorum turpitudine doctrina abſterrere poterit, intelligetur. Præclarè Joſeph. Scaliger Poëtarum lectionem mari comparavit: in quâ, obſcœna ſcopulorum vice ſint, ad eos peritum nautam numquam*

 offen-

offendere, ſed ſecure pratervehi. Ceteris, qui, & ſine libro hoc, ſuâ ſibi mollitie ad mala & improba facta inlici poſſunt, meâ quidem cauſsâ, pallio caput operire (quod in oratione quadam molliculâ ac parum pudicâ Socrates feciſſe dicitur,) & longiſſime hinc, quantum poteſt, fugere licebit. Numquam tamen malè & prater mores operam conlocaſſe me efficient: quando, & libri hujus lectionem non utilem modò, ſed & neceſſariam, oſtendi, & magnorum quoque atatis noſtra virorum exemplo ad carmina hac inluſtranda acceſſi. Enim, ne longe abeam, his ipſis carminibus operâ ſuâ commodare Scaliger non erubuit, & emendationibus ac interpretationibus nonnullis inluſtravit; quas ſuo quoque loco fideliter auctori tranſcripſimus. Idem ille Scaliger Catullum, Tibullum, & Propertium, qui verecundius Priapo noſtro non loquuntur, commentariis ſuis erudititiſſimis, ante vix intellectos, poſt Muretum explanavit. Idem quoque Auſonium nobis interpretatus eſt. Ne quid heic de Lambino in Plautum & Horatium, ne de Douza pro Petronio Pracidaneis dicam. Quorum poſterior, prater quod Petronium, in omni lingua Latina ut ſermone cultiſſimum, ſic rebus turpiſſimum, inluſtravit, tum etiam verborum laſciviâ ſuperare eumdem ſtuduit, & non infeliciter, ut opinor, adſecutus eſt. Habes jam, eruditiſſime Nicolae, *quibus & rationibus & exemplis ad commendationes has adductus fuerim. Eas cur tuo potiſſimam nomini dare voluerim, nemo, qui nos ambo probius noverit, mirabitur. Ut enim alia omittam, ita amici jam diu vivimus, ut peccarem, ſi alium tibi anteponerem. Ita de eruditione & doctrina in humanitatis & juris civilis ſtudio exculturn perſpexi, ut non niſi cum flagitio alium huic rei judicem ſeligerem. Quare Librum hunc ſic à me accipias velim, ut, me & amicitiam noſtram coluiſſe, & eruditionem virtuteſque tuas verè aſtimaſſe, exiſtimes. Bene vale. Ingolſtadio, Anno* ∞. I Ↄ. XCVI.

CON-

CONLECTANEA

De

PRIAPO

Accuratiſſima, Magnam partem ex his Priapeiis deſumpta.

ANtequam ad ipſam Poëmatis hujus interpretationem accedamus, curæ nos pretium facturos opinamur, ſi Conlectaneis de Priapo præmiſſis, Operis hujus & auctorem & argumentum ſubjungamus. Inter recentiores ergò, qui de Priapo ſcripſerunt, nullus cum Lilio Gyraldo Ferrarienſi, meo quidem animo, contendendus videtur. Alii enim, ut Joannes Bocatius, Lud. Vives in Auguſtin. de Civit. Dei, Natalis Comes, & Vincentius Charderius, præter quod illa, quæ ab Gyraldo inventa jam antè fuerant, in ſuccum & ſanguinem convertunt ſuum, tum ineptis inſuper quibuſdam ſententiis, abſque ullâ judicii & rationis ſinceritate, nobis, rerum videlicet omnium ignaris, imponere ſe poſtulant. Nos ductum Gyraldi, & Poëmatis hujus fideliter ſequentes, non tam, quid poſſit, quam quid dici in præſentia debeat, penſi habentes, ad ipſam tandem de Priapo diſſertationem nos accingamus.

Si mihi, Sancte, tuas fuerit deſcribere laudes
Condignè, & Semonum adnumerare choro :
Non tibi poma modo vernacula libaque ponam,
Aut ſinum mittam lactis ego nivei.
Siſtam templa tibi, auratâ penemque coronâ
Sacrato cingam non ſine honore tuum :
Criſſabitque tibi excuſſis pulcherrima lumbis,
Hoc anno primum experte, puella virum.
Huc ades, & cape dona tuo quæ ſpondeo honori,
Atque fave votis, tente Triphalle, meis.

Tota autem hæc materia tribus potiſſimum capitibus pertractari commodè poſſe videtur, ut primum de parentibus & Patria, tum de variis ejus nominibus & dîs qui pro eo apud ſcriptores accipiuntur; demum de forma, officio & ſacris ejus, quantum poteſt, breviſſimè explicemus.

Ad primum caput quod attinet, rejectis aliis nonnullorum opinionibus, Priapum Veneris & Dionyſii filium fuiſſe, cum Strabone, Apollonii interprete, Diodoro, aliis denique, aſſeveramus. Scribunt enim, Venerem, Baccho ex Indica expeditione bello exſtincto domum revertente, Lampſaci Helleſponti urbe gravidam decubuiſſe, & parere inibi, quodcumque eſſet, decreviſſe. Ad quam cum æmula formæ ejus Juno, officii, ut præ ſe ferebat, & opis parturienti ferendæ cauſſâ, acceſſiſſet, uterum ejus mala & venefica manu adtigiſſe dicitur, eoque factum, ut Venus puerum, cum cætera informem, tum vel maxime ob virilis illius ſupellectilis commendatam bonitatem terribilem, enixa fuerit. Patriæ meminere quoque poëmata hæc noſtra. Carmine namque 55, ſic de mentula ſua infit Priapus:

* *Quam ſi perdidero, patria multabor, & olim*
Ille tuus civis, Lampſace, Gallus ero.

Et Poëta, carmine 76, ad Priapum:

Mortales tibi Lampſacum dicarunt.

Aliis auctoribus Helleſpontiacus dicitur. Virgil. 4. Georg.

Et cuſtos furum atque avium, cum falce ſaligna,
Helleſpontiaci ſervet tutela Priapi.

Petronius:

Helleſpontiaci ſequitur gravis ira Priapi.

Ovidius:

Helleſpontiaco victima grata Deo.

* *Vid. Iſid. l. 8. Orig. c. 9.*

C. Si-

C. Sidonius Apollinaris in Narbone:

Et te, Maſſilienſium per hortos
Sacri ſtipitis, Arbiter, colonum,
Helleſpontiaco parem Priapo.

Lampſaci ergò cum aduleviſſet, Lampſacenis mulieribus, ſcitus nimirum admiſſarius, ob non viſitatam illam faſcini ſui luculentitatem gratiſſimus & intimus, (propriè loquor. velut Apuleius amplexus intimare dicit,) tandem factus fuiſſe dicitur. Hac ergò re Lampſaceni cives, fundum ſuum ab alienis arati, ſeveriter ferentes, communi conſenſu, patriâ multandum, & exilium malaſque in oras mentulatum iſtum Priapum mittendum cenſuerunt. Sed illud non impune, uxores enim Lampſaco injuriâ hac, ut reputabant, non dico indelectatæ, ſed graviſſime verberatæ, votis & ſuppliciis ſuis hoc à dîs impetrarunt demum, ut periculoſus maritis ſuis pudendorum morbus invaderet (fuit autem morbus ille quem hodieque Gallicum vocamus.) Ad quem levandum, de oraculi Dodonæi ſententiâ, Priapo placato & in patriam poſtliminio revocato uſus erat. Reducitur ergò deſideratus mulieribus Lampſacenis Priapus, &, plauſu ob idem maximo exceptus, deorum tandem numero inſeritur.

Atque hæc de primo. Ad ſecundum nunc accedamus. Multa Priapo nomina facta apud auctores reperio. Ægypti enim Horum vocabant. quamvis Horus alius quiſpiam fuiſſe videatur, ille enim juvenis, alatus, cum diſco ad pedes adjacente, & ſceptro in dextra, mentulam reliquum corpus æquantem ſiniſtra tenens pingebatur: ſecus Priapus noſter, qui barbatus cum falce & mentula pedali tantum, ut capite ſeq. oſtendemus. Idem quoque Mutinus elegantiſſimo Jano Gulielmio & aliis dictus videtur, non recte, ut opinor. Mutinus enim aliud à Priapo numen fuit, & pu-

blicum Romæ ſacellum habuit, ut Feſtus teſtatur. Is ſedebat in ſacello ſuo mentulâ arrectâ, & in ſinum ejus, priuſquam ad maritum deduceretur, nova nupta locari ſolebat, ut ejus pudicitiam (ait Lactantius) prior Deus prælibaſſe videatur. Auguſtinus quidem ſexto de civitate Dei Mutinum illum Priapum vocat. Sed illud ob ſimilitudinem longi veretri factum arbitror. Unde & Mercurius, qui in trivio poſitus cum falce & longo veretro fontem advenis oſtendebat. Priapus dicitur carmine 29. cum revera tamen Priapus tantum hortorum Deus ſit. Phallus quoque & Ithyphallus ac Triphallus dicitur. Columel.

— Sed truncum forte dolatum.
Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalle.

Tibullus.

At ô Triphalle ſæpe floribus novis
Tuas ſine arte deligavimus comas.

Nicephorus Calliſtus Eccleſiaſt. hiſt. lib. 14. c. 48. *Phalli vero & Ithyphalli, & obſcœnitatis omnis domicilia apud illos quem non merentur riſum? Quid Pan ipſe & Priapus, qui præter naturam informi membro cum magna gratia colitur.*

Phallus autem veretrum ſeu mentulam notat. Herodotus Phallophoros in Bacchi ſacris fuiſſe ſcribit, hoc eſt, qui ſtatuas gerebant cubitum longas cum veretris longis reliquum pæne corpus æquantibus. Talibus Phallis ex vitro, ebore, auro, ſerico & panno lineo mulieres uſas, & hodieque uti ad explendam libidinem, vel navem, ut ait Petronius, ſuam onerandam Gyraldus refert. Quod enim idem Gyrald. Faſcinum & Mutonem pro Priapo dictum exiſtimat, fugit eum ratio, ut in Indice oſtendemus. Nunc de officio, forma & ſacris ejus (quæ tertium caput erat) differamus. Hortis ergo præficiebatur. Unde & hortus non virgineus locus carmine I. dicitur, &

horti

horti vocabula paullo improbiora fiunt, propter ejus Deos tutelares, Venerem inquam, & Priapum. Hinc carm. 4. hortus obſcœnum eſt, cum dicit Priapus:

Quod meus hortus habet ſumas impune licebit,
Si dederis nobis, quod tuus hortus habet.

Eadem nequitia hortum Plautus naturam muliebrem vocat, ut à Lipſio obſervatum eſt. Et ideo Priapus hortorum cuſtos dici ſolet. Carm. ad Lectorem:

Sed rubor hortorum cuſtos membroſior æquo.

Carm. 23.

Hinc me cuſtodem fecundi villicus horti &c.

Sed nec hortos ſolum, verum & pomaria, vineas & agros tuebatur. carm. 72.

Si commiſſa meæ carpes pomaria curæ.

Et carm. 73.

Pomarii tutela diligens Priape &c.

Et carm. 14.

Commiſſo mihi non ſatis modeſtas
Quicunque attulerit manus agello.

86. *Agellum hunc ſiniſtra, tute quem vides,*
Herique villulam, hortulumque pauperis
Tuor. &c.

87. *— domini hortulum vineamque tueri.*

Etiam in nemore Priapus fuit, ſed is rudis admodum & informis de trunco nondum evulſo factus. Carm. 84.

Non horti neque palmitis beati,
Sed rari nemoris, Priape, cuſtos,
Ex quo natus es & potes renaſci.

In talibus ergo locis ſtatui ſolebat, ut ejus adſpectu fures & aves repellerentur, ut mox ex Horatii carmine videbimus. Vide hic carm. 29. & 73.

Effigies ejus alia apud Ægyptios, alia apud Latinos

nos fuit. apud illos cubitalis erat & juvenilis, ut ſupra de Horo dictum: apud Latinos commodæ, ut Plautus vocat, & juſtæ ſtaturæ; eratque agricolæ barbato ſimilis. unde eum à Tibullo Agricolam Deum vocatum volt Gyraldus, quod ego verum non puto. De barba habes carm. 63. *Rigetque dura barba juncta cryſtallo.* Et 77.

Quod ſim jam ſenior meumque canis
Cum barba caput albicet capillis.

Ruber quoque fuit & nudus. carm. ad Lectorem.

Sed ruber hortorum cuſtos, membroſior æquo
Qui tectum nullis veſtibus inguen habet.

Carm. 25.

Qui quondam ruber & valens ſolebam &c.

Et 83.

Ruber ſedere cum rubente faſcino.

Tibull.

Nudus & hiberna producis frigora bruma
Nudus & æſtivi tempora ſicca canis.

Dextra falcem ſalignam: Virgil.

Et cuſtos furum atque avium cum falce ſaligna.

Carm. 5.

Et falx lignea ligneuſque penis &c.

Siniſtra mentulam arrectam tenebat. unde Carm. 24. quaſi manibus tractans.

Hoc, ait, *ſceptrum quod ab arbore ut reciſum &c.*

Et 22.

Hac tentigine quam videtis in me.

Et 5.

Totamque hanc ſine fraude quantacumque eſt.

Et illam quidem pedalem. Carm. 10.

Trajectus conto ſic extendere pedali.

Et 27.

Pædicabere faſcino pedali.

In capite ejus ramus vel pertica figebatur, unde Scaligeri error deprehenditur, qui Priapo quoque μηνίσκον impoſitum fuiſſe cenſet; de quo ad carm. 83. Horat. lib. 1. Sat 8.

Olim

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cùm faber incertus ſcamnum faceretve Priapum,
Maluit eſſe Deum. Deus inde ego furum aviumque
Maxima formido. nam fures dextra coërcet,
Obſcœnoque ruber porrectus ab inguine palus.
Aſt importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatque novis conſidere in hortis.

Aſinus ligneus adjungi illi ſolebat, ut ex carm. 52. odoratus ſum.

Jam ad ſacra ipſi facta quod attinet, alia apud Græcos, alia apud Latinos fuiſſe arbitror. Græci enim aſinum Priapo immolabant. cujus rei cauſam ab Ovid. 1. Faſtor. petere licebit. Fortaſſis iidem & alia animalia ipſi immolabant ut carm. 65. porcum, & 87. hircum & capellam, quod tamen Romanis legibus vetitum fuiſſe non obſcurè ſubindicat Priapus. cum dicit:

Sanguine hanc etiam mihi, ſed tacebitis, aram
Barbatus linit hirculus cornipeſque capella.

In horto ſacellum ipſi ſtatuebatur, in eoque menſa ſeu ara. Carm. 15.

Impoſuit menſæ, nude Priape, tuæ.

Sed an ipſe quoque in ſacello collocatus? Et ex Tibullo non injuria dubitari poteſt. Ait enim:

Sic umbroſa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti ſoles ne noceantque nives.

Sed verius opinor, non fuiſſe. quid enim cauſæ foret cur de tempeſtatis injuria quereretur, ſi ſacello incluſus & tectus eſſet. Carm. 63.

Parumne, quod ſuperfluunt ſinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt noſtros,
Rigetque dura barba juncta cryſtallo.

Et carm. 83.

Abegimuſque voce ſæpe cum tibi
Senexve corvus impigerve graculus
Sacrum feriret ore corneo caput.

Et

Et carm. 18. ait ſe ſtare ſub Jove coleis apertis. Quare locus ille Tibulli ſic accipiendus erit, ut Priapum nonnunquam ſub arbore conlocatum dicamus: quod & carm. 83. confirmatur.

Placet Priape, qui ſub arboris coma
Soles ſacrum revincte pampino caput
Ruber ſedere cum rubente faſcino.

Ubi *ſedere* pro *ſedem fixiſſe* (ut carm. 63. loquitur) interpretandum. alias enim Priapus ſemper ſtare dicitur. Honores illi ab agricolis & villicis varii habebantur. Ejus enim caput vere corolla roſea, æſtate ſpicea, auctumno pampinea, hieme oliva donabatur, ut ex carmin. 85, 86, 87. videre eſt. Maximè vero omnium curabant, ut herba (ceu Priapus carmin. 87. teſtatur) dumoſa aſperaque ab ejus eſſet remota ſacello. Eidem poma offerebant. carm. 15.

20. *Hac quacunque tibi poſui vernacula poma.*
42. *De cera facili dat tibi poma Deus.*
53. *Tu quoque dive minor majorum exempla ſecutus,*
Quamvis pauca damus conſule poma boni.

Libum eidem, lac & ordea toſta offerebant carmin. 21. Virgil.

Sinum lactis & hac tibi liba Priape quotannis.
Exſpectare ſat eſt, cuſtos es pauperis horti.

Carmin. 34. puella quædam, quot viros una nocte experta fuerat, tot verpas ſalignas Priapo dedicat. carmin. vid. 37. pro ſanato faſcino ſuo quidam tabellam votivam in Priapi ſacello ſuſpendit. Ejus denique mentulam coronis cingere ſolebant. carm. 40.

Cingit inaurata penem tibi, Sancte, corona.

Et 50.

Totam cum partibus, Priape, noſtris
Cingemus tibi mentulam Coronis.

De

De Auctore Operis.

DE auctore carminum horum ut dicamus, res monet. Quod ergo Virgilio à quibuſdam tribuuntur, male id fieri exiſtimo, & Jovem lapidem jurare auſim, nullum horum à Virgilio factum fuiſſe. quod & doctis placere video. Mihi vero ſimile fit, in horto Mæcenatis ſacellum Priapo dicatum fuiſſe, & ex iis Poëtis, qui ad Mæcenatem ſuum cottidie viſebant, unumquemque verſiculos aliquot jocoſos in ſacelli parietibus notaſſe, quod heic confirmari videtur, carm. 1.

Ergo quicquid id eſt, quod otioſus
Templi parietibus tui notavi,
In partem accipias bonam rogamus.

Et 41.

Quiſquis venerit huc Poëta fiat,
Et verſus mihi dedicet jocoſos.

Et 49.

Tu quicumque vides circa tectoria noſtra.
Non nimium caſti carmina plena joci.

Ad eorum imitationem poſteriores, Petronium, Martialem, alios multa luſiſſe crediderim, quæ demum ab eo, qui carmen ad Lectorem præpoſuit, in unum libellum congeſta ſint.

ARGUMENTUM autem libelli hujus varium eſt: modo enim vel Poëta, vel puella aliqua, vel viator, vel villicus Priapum adloquitur. Interdum, immo ſæpius Priapus furibus maſculini & fœminini ſexus ſtuprum ſuadet vel minatur; ſortem ſuam miſeratur, de tentigine ſua, de furibus, de puellis laſcivis ſuper inguina Priapi de nocte molentibus conqueri, & alia longè plurima, quæ heic recenſere infinitum fit, & à Lectore nullo negotio intelligi facilè poterunt.

L E-

L E C T O R I S.

M*Onendus es*, benevole Lector, *quiſquis eris, cujatis eris, ſicubi dictionem aliquam in commentariis non ſatis interpretatus fuerim, ad indicem tibi viſendum eſſe. De orthographiæ ratione, quam ſervavi, ſolicitus eſſe noli. illam enim, quam doctis placere & librorum manuſcriptorum auctoritate niti intellexeram, non ſequi mihi religio fuit. Tantum eſt. Tu vale* Lector, *& Priapum noſtrum nunc ipſum contempla.*

DIVERSORUM POETARUM In PRIAPUM LUSUS.

Ad Lectorem.

Carminis incompti luſus lecture procaces,
Conveniens Latio pone ſupercilium.
Non ſoror hoc habitat Phœbi, non Veſta ſacello,
Nec quæ de patrio vertice nata dea eſt:
Sed ruber hortorum cuſtos membroſior æquo,
Qui tectum nullis veſtibus inguen habet.
Aut igitur tunicam parti prætende tegendæ:
Aut quibus hanc oculis aſpicis, iſta lege.

COMMENTARIUS.

¶ *Incompti*) ſcripti nimirum, ut carmin. ſeq. ait, non nimium laborioſè: & inornati nec exacti ſatis. *Comere* enim eſt *ornare*. Auſon.

Come ſerenatam duplici diademate frontem.

Idem:

Tu quoque qui Latium lecto ſermone Terenti
Comis, & adſtricto percurris pulpita ſocco.

¶ *Luſus*) Ludere dicitur in re, ad quam efficiendam & impetrandam non magno labore uſus eſt, ut carm. ſeq. *Ludens ſcripſi.* & hoc in vulgus etiam notum eſt, nec pueri ignorant, niſi qui nondum ære lavantur.

¶ *Pone ſupercilium*) Ponere ſupercilium, ſive, ut Horatius fabulatur, *demere ſupercilio nubem*, eſt *frontem exporrigere*, nec auſtero vultu ſive ma-

tutina & Catoniana fronte jocos alterius ſuſcipere. triſtem enim animum præportare videntur, & ſeverum. quibus frons corrugata & ſupercilium conductum. Sic vetus Poëta in Catalectis à Joſepho Scaligero Criticorun patre vulgatis.

Eſſe tibi videor demens, quod carmina nolim
Scribere patricio digna ſupercilio.

Senatoribus auſteritatem convenire ſcilicet. Cæterum quo animo Latio convenire heic dicatur, nullus adhuc diſpicio, & aliorum eſto arbitrari.

¶ *Nonſoror*) Tres deas commemorat, quibus virginitas perpes nullius gnara mariti: Dianam, Veſtam, & Minervam.

¶ *De patrio) De* pro *ex*. Sic Tibullus.

—— *De facili compoſuitque luto.*

Et infra: *Quæ puto de quæſtu libera facta tuo eſt.* Propertius:

Iam tibi de timidis iſte portervus erit,

id eſt, ex timidorum numero.

Tertullianus (ut & hunc ad partem venire patiamur) de præſcriptionibus: *Et ipſe* (inquit) *Chriſti traditor de Apoſtolis fuit.* ſic etiam Carm. 31.

Exire ut ipſa de tuo queas cunno.

& 42.

De cera facili dat tibi poma deus.

¶ *Sed ruber)* Priapum rubrum dici primulùm, putabam, quòd verpa eſſet & glande ex tentigine aſſidua nudata. Sed muto nunc, & probo Priapum rubrum integrum fuiſſe, infra.

Qui quondam ruber & valens ſolebam
Fudes cadere quamlibet valentes.

& Tibullus.

Soles ſacrum revincte pampino caput
Ruber ſedere cum rubente faſcino.

¶ *Membroſior æquo)* Sic Lucret.

At qui obitum lamentetur miſer amplius æquo.

Ho-

Horatius.

——ubi plenius æqua
Laudat.——

Porrò, quem hic membroſum, etiam carm. 79. faſcinoſum vocat, ob vaſorum luculentitatem ſc. ut Janus Douza Batavus nequitiarum magiſter & Helleſpontiaco par Priapo in ſuis ad Petroniun Pręcidaneis loqui nos ex his ipſis Priapeiis docuit

¶ *Tegenda*) Cur hîc *pudenda* malim, occidit cauſſa.

CARMEN I.

Ad Priapum.

Ludens hæc ego teſte te, Priape.
Horto carmina digna, non libello,
Scripſi non nimium laborioſe.
Nec Muſas tamen, ut ſolent Poëtæ,
Ad non virgineum locum vocavi.
Nam ſenſus mihi corque defuiſſet,
Caſtas, Pieridum chorum, ſorores
Auſo ducere mentulam ad Priapi.
Ergo quicquid id eſt, quod otioſus
Templi parietibus tui notavi,
In partem accipias bonam rogamus.

COMMENT.

¶ *Teſte te*) id eſt, ſpectatore. *Teſtis* enim κατ' ἐξοχὴν dicitur oculatus, qui in re præſente adfuit. Nam, ut ait Plaut. Trucul. act. 2. ſc. 6.

Pluris eſt oculatus teſtis unus, quam auriti decem.
Qui audiunt, audita dicunt. qui vident, plane ſciunt.

Sic Seneca, etiam in Tragœdiis ſupra naſutulorum quorumdam & non niſi Neptuni iſtos inquietos filios magnificantum opinionen probus The-

Thebaide,uti loquitur Jocaſta,bellum inter filios compoſitura.

—— fervidos juvenes anus
Tenebo, nullum teſte me fiet nefas:
Aut ſi quod & me teſte committi poteſt,
Non fiet unum ——

Sic Plautus Pœnul. ſc.3.in f. act. 3. *teſtem eſſe*, pro *inſpectare.*

—— evocemus huc Agoraſtoclem,
Ut ipſe teſtis ſit tibi certiſſimus.

Hoc ipſum interpretatur:

Ut tute inſpectes aurum lenoni dari.

Sic infra. *Magnis teſtibus iſta res agetur.* carmin. 14.

¶ *Libello*) Libellum hic accipio pro taberna libraria, ad quam ſermonum cædundorum honeſtiores confluebant,ſicut ad tonſtrinas viliores. Vide Scaligerum patrem omnium Criticorum ad verſum illum Catulli.

Te quaſivimus in minore campo,
Te in circo, te in omnibus libellis.

Ait ergò, carmina ſua, utpote rudia & nondum exacta, adde etiam laſciviuſcula non tam in librarias officinas ad reliquorum erudita ſcripta, quam in hortum, qui locus Veneri ſacer & Priapominorum genticum deo, amandanda.

¶ *Non nimium*) Ironiæ ſpeciem habet. vult enim dicere, nullo ſibi hæc labore carmina conſtitiſſe. Sic Catull.

Cæſar, non cupio nimium tibi velle placere,
Nec ſcire utrum ſis albus an ater homo.

Idem: *Salve nec nimio puella naſo.*

Ita enim legendum ibi cum Scaligero Jovem lapidem jurare ſum paratus, quicquid alii dicant non minimi homines naſi, qui quod ſibi vitii eſt, id puellæ etiam Catullianæ ineſſe volunt, eique de ſuo & ex abundanti liberaliſſima cauſa condonare.

nare. Sed aſſis eos non facio, & cum naſo ſuo malam rem habere porrò jubeo. Satis enim acceptum mihi atque perſuaſum eſt, puellam à naſo non opipare, immo ne ad pauperiem quidem vitandam, inſtructam fuiſſe, quippe de qua alibi ſcribat:

Iſta turpiculo puella naſo. Sic cenſeo.

Sic etiam carm. 49.

Non nimium caſti carmina plena joci.

¶ *Non Virgineum*) Si quis eò provectus audaciæ ſcribere hodie non dubitet, hortos loco eſſe non virgineos, næ faxim pereat ille probè & pugnam cum virginibus noſtratibus cernat non bonam: quæ omnibus cæteris locis indelectatæ & nauſeantes ad ſolos hortos uſque convolant: quippe in quibus non cruentos, non deformes Priapos, ſed verò formoſiſſimos & nihilo deterius mutoniatos juvenes reperire ſperant.

¶ *Senſus*) Sic Propert.

Hic primum vidit ſine ſenſu vivere amantem.

¶ *Corque defuiſſet*) id eſt, omni ratione orbatus & modò non furioſus fuiſſem. Sic Auſonius.

Qui reminiſco putat ſe dicere poſſe Latinè,
Hic ubi CO ſcriptum eſt, faceret COR, ſi cor
haberet.

Cor enim pro ſinceritate rationis & intellectu utuntur. Ut Furius Bibaculus:

En cor Zenodoti, en jecur Cratetis!

Propert. lib. 2. eleg. 9. de eo, qui Amorem pinxit.

Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
Fecit & humano corde volare deum.

Id eſt, admodum cordatè finxit Cupidinem volare.

¶ *Ergo quicquid id eſt*) Sic Catull.

Quare habe tibi quicquid hoc libelli eſt.

¶ *Notavi*) *Notare* pro *inſcribere*: id vero non chartæ ſolùm, ſed animo quoque notandum. Haut abſimiliter Virg. eclog. 5.

Immò hæc in viridi nuper quæ cortice fagi
Carmina deſcripſi, & modulans alterna notavi.

CARMEN II.

OVIDII.

Priapus.

Obſcurè poteram tibi dicere, da mihi, quod tu
Des licet aſſiduè, nil tamen inde perit.
Da mihi quod cupies fruſtrà dare forſitan olim,
Dum tenet obſeſſas invida barba genas.
Quodq; Iovi dederat, qui raptus ab alite ſacra,
Miſcet amatori pocula grata ſuo.
Quod virgo prima cupido dat nocte marito:
Dum timet alterius vulnus inepta loci.
Simplicius multò eſt, da pædicare, Latino
Dicere, quid faciam? craſſa Minerva mea eſt.

COMMENT.

¶ *Da mihi*) *dare* in obſcœnis eſt, ut loquitur familiaris meus Petronius, *facere quod dictat diſtenta libido.* ſive, ut idem ait, *plenum & voluptabilem coitum concedere.* Infra Carmin. 50.

Et nec dat mihi, nec negat daturam.

¶ *Nil tamen inde perit*) numquam enim amittit culum vel cunnum, non ſi vel Marrucinus Aſinius furtorum inſignis ipſus in re præſenti adeſſet.

¶ *Fruſtra dare*) præter vulgarem interpretationem τὸ *Fruſtra* pro gratis accipere poſſumus. quod ego tamen ſciolo cuidam Profeſſor. Haidelbergenſi probare adhuc non potui. quin immò ope-

operam navaſſe ſibi videbatur, ſi, quòd quem fruſtra docuiſſe dixeram, ea me re derideret. Sed quid mirum in homine, qui fontes linguæ Latinæ, id eſt, Plauti delicias non deguſtavit? Plautus ergo Menæch. audiatur. *Fruſtra*, inquit, *meretrix, me ductare non potes.* innuit, eum niſi à donis inſtructum ipſius quiden cauſa fore excluſiſſimum.

¶ *Olim*) *olim* de futuro. Sic Horat.
—— *non ſi malè nunc, & olim ſic erit* ——

¶ *Obſeſſas*) Notandum *obſeſſa gena*, id eſt, hirſutæ. Niſi fortaſſe legendum ſit, *obſertas* pro obſitas ab obſerendo. Sicut Tibull. *Stipitem deſertum in agris* dicit, id eſt, defixum, à deferendo, quod eſt, inſerendo *obſerere*, utitur Attius apud Nonium in Seges: *Quod beneficium haut in ſterili ſegete te obſeſſe intelligis*, id eſt, *obſeviſſe.* Ubi *ſerere beneficium* dicit, nec mirè. quando quæ bonis fit, ea gratia gravida eſt bonis, uti Plautus neſcio ubi fabulatur. Porrò, *obſeſſas* pro *obſertas* inſcitia librariorum irrupiſſe nemo mirabitur, qui noverit *ſ.* & *t.* ſæpe inter ſe commutatas, ut *Valeſius* pro *Valerius. Fuſius* pro *Furius. Aſa* pro *Ara.* Sic & *ſ.* & *t.* commutantur. Ut Ennius. *Terta nitet galea*, id eſt, *terſa.* Sic *tenta mentula.* tenſus pro eo, qui tentigine adficitur.

¶ *Invida*) quòd illum lævorem invidere quaſi pueris vel ephebis videatur.

¶ *Qui raptus*) Ganymedes puer ab aquila, ſive Jove in aquilam converſo in cœlum raptus, ut illi in deliciis & à poculis eſſet.

¶ *Miſcet amatori pocula*) *Miſcere pocula*, eſt, *eſſe alicui à poculis*, ſive fundum aut pocillatorem.

¶ *Dum timet*) nova nupta ſolet culum ſponſo præbere, cum ille cunnum petit. Illa igitur dum cunno ſuo metuit, culum obvertit.

¶ *Da pædicare, Latine*) ſimpliciter dicam: præbe mihi, ô puer, culum tuum præcidendum, quod Latinè loquendo, *Pædicare* dicitur. Simile huic eſt infra carmen 38. Legendum autem puto: *Latino dicere*, id eſt, Latino ſermone. Porrò Latinè loqui dicuntur etiam, qui unamquamque rem libertate Stoica, ut teſtatur Cicero, non per ambages & circuitionem, ſed ſuo nomine ſimpliciter apellare conſueverunt. Martial.

Abſolvus lepidos nimirum Auguſte libellos,
Qui ſcis Romana ſimplicitate loqui.

¶ *Craſſa Minerva mea eſt*) Solent textoriis & ſimilibus vocabulis uti ſcriptores, ſi quando de contexenda oratione loquuntur. Ut *deducere verſus, &c.* Sic Cicer. *orationem craſſo filo ſcriptam ait.*

CARMEN III.

Ad Priapum.

Obſcœnis rigido deo tabellas
Ducens ex Elephantidos libellis
Dat donum Lalage: rogatque tentes,
Si pactas opus edat ad figuras.

COMMENT.

Elephantis puella Græca σχήματα συνουσιῶν varios coëundi modos ſcripſerat. Ex hujus ergò libris ductas picturas Lalage Priapi ſacello ſuſpendit, rogans ut ſe ſtuprare velit & tentare, an omnes iſtos pictos coëundi modos fideliter imitari poſſit. Hic ſenſus eſt carminis, aliud qui dicunt, campas loquuntur.

¶ *Rigido deo*) i. e. Priapo, cujus mentula ex adſidua tentigine riget. ſic etiam carm. 45.

Cum quendam rigidus deus videret.

¶ *Tabellas*) ſic in veteri epigrammate:

Inque

Inque modos omnes dulces imitata tabellas
Tranſeat, & lecto pendeat illa meo.

¶ *Si pictas*) id eſt, an poſſit opus edere ad figuras, id eſt, omnes iſtos coëundi modos exprimere. Si pro an. Propert. lib. 2. eleg. 20.

Mane erat, & volui ſi ſola quieſceret illa
Viſere, at in lecto Cynthia ſola fuit.

Salluſt. Jugurth. de Vacca: *Simul tentandi gratia ſi paterentur.* Terent. Eunuch. *Itque ad eum viſum, ſi domi eſt.* lib. 2. eleg. 2.

Quærebam ſicca ſi poſſet piſcis arena
Vivere ——

Et in jure noſtro ſæpius ut l. 3. § 1. D. de collat. bon. l. 3. C. commun. de legat. l. 10. C. de adopt. l. 13. C. de uſufr. leg. & alias ſæpe.

CARMEN IV.

De Priapo.

Quam puero legem fertur dixiſſe Priapus,
Verſibus hic infra ſcripta duobus erit:
Quod meus hortus habet, ſumas impune licebit;
Si dederis nobis, quod tuus hortus habet.

COMMENT.

¶ *Quam puero*) Lex, quam Priapus puero tulit, duobus verſibus continetur.

¶ *Dixiſſe*) *Dicere legem alicui*, Livius & Ovidius. *Dicere* enim pro edicere & impetrare uſurpatur. Vegetius: *Multa ſunt dicenda atque obſervanda pugnantibus.* Idem: *quocumque enim hæc ferri dixerit ductor.* Hinc *dicta ducum* pro *juſſis*, teſte Varrone. Furius:

Nomine quemque ciet, dictorum tempus adeſſe:

¶ *Quod meus hortus habet*) ut poma, pira, & ſimilia, quæ tu ex meo horto decerpere poteris:

ea tamen lege, ut ego viciſſim ex tuo horto decerpam, id eſt, plenum & voluptabilem coitum extorqueam.

¶ *Tuus Hortus*) *Hortus* in obſcœnis dicitur id, quod viri in pueris & puellis expetunt, culus & cunnus: quia Venus hortorum dea. Vide etiam, Carm. 88.

CARMEN V.

Priapus.

Quod ſim ligneus, ut vides, Priapus,
Et falx lignea, ligeneusque penis:
Prendam te tamen & tenebo prenſam:
Totamque hanc ſine fraude, quantacunque eſt
Tormento, citharaque tenſiorem,
Ad coſtam tibi ſeptimam recondam.

COMMENT.

¶ *Quòd ſim*) *Quòd* pro *quamvis*. Sic Ovid.
Illa quod eſt virgo, quod tela Cupidinis odit,
Multa dedit multis vulnera, multa dabit.
Ita etiam Plautus Aſin. Aulul. & Milite uſurpat, ut princeps docuit elegantiſſimus omnium Muretus in enarratione epigamm. Catulli in Furium. Nec aliter Terentius Eunuch.
Quod dicas mihi, iter hac habui, alium quærebam, periſti.
Sic Propert. lib. 2. eleg. 17.
Tu quoque quòd pleno faſtus aſſumis amore
Credule, nulla diu femina pondus habet.
Idem lib 3. eleg. 1.
Quòd non Tanariis domus eſt mihi fulta columnis &c.
At Muſæ comites.

¶ *Prendam*) pro *prehendam* & apprehendam ac retinebo te.

¶ *To-*

¶ *Totamque hanc*) mentulam ſcilicet: quam non opus erat nominare, quippe quam manu tenebat.

¶ *Sine fraude*) pro *profectò*.

¶ *Tormento*) mentulam meam, quæ magis extenſa eſt, quam funis tenſus, aut cithara, ad ſeptimam uſque coſtam in ventrem tuum condám. Obſerva, *tendere eſſe* in obſcœnis pro tentigine adfici, & habere ſupinum tentus vel tenſus. Unde *mentula tenta* inf. ſic *Diſtentare* etiam, poſt Indicem. carm. 19. 33. & 75. quæ hic tenſa dicitur. Sic terſa & terta galea. inf. carm. 69. de Achille:

Ille Pelethroniam cecinit miſerabile carmen
Ad citharam, citharâ tenſior ipſe ſuâ.

Tenſus ergo eſt, qui tentigine rumpitur. infr. carm. 26. tentum vocat. de puella quæ Priapum orat.

Tenta ut ad exemplum ſit ſua turba dei.

¶ *Recondam*) *Condere* in hoc ſignificatu admodum propriè accipitur. Sic Plaut. Trucul. ubi meretrix quæ ſe ex militis complexu gravidam reperiſſe ait:

Qui me interfeciſti pene (id eſt cauda) *& vita & lumine,*
Quique vim magnam doloris per voluptatem tuam
Condidiſti in corpus etiam quo nunc, morbo miſera ſum.

Aliàs *Recondere* accipitur etiam pro *effundere*. contrarium τῷ Condere. Propert. lib. 2. eleg. 21.

Cum ſubito Triton ore recondit aquam.

Sic idem ſub finem eleg. 20. lib. eod.

Sic ego tam ſancti cuſtode recludor amoris.

id eſt, excludor à Cynthia, quæ amorem tam ſanctè colit. Vide etiam Huberti Giphanii Juriſconſultorum noſtra memoria facile principis Indicem Lucret. in Reparcunt.

CAR-

CARMEN VI.

Priapus.

Cum loquor, una mihi peccatur littera: nam T,
P, dico ſemper: blæſaque lingua mea eſt.

COMMENT.

¶ *Pædico*) dicturus *prædico*, ſemper balbutiens videlicet, ſoleo *Pædico* dicere. *Pædicare* autem eſt puero hillas cædere, ſive, conſtuprare.

¶ *Blæſaque*) Ovid. quoque *blæſam linguam* dixit. Ceterum quod quidam inter *blæſum* & *balbum* diſtinguere volunt, næ illi balbutiunt & fruſtra ſunt. Quam enim hic *linguam blæſam* dicit, quæ ſc. literam R. pronunciare nequit, Cic. *balbam* vocat, de Oratore: Demoſthenes ita balbus fuit, ut Rhetoricæ primam literam non poſſet dicere.

CARMEN VII.

Priapus.

Matronæ procul hinc abite caſtæ:
Turpe eſt vos legere impudica verba.
Non aſſis faciunt, euntque rectæ.
Nimirum ſapiunt, videntque magnam
Matronæ quoque mentulam libenter.

COMMENT.

¶ *Non aſſis faciunt*) Sic Catull. *Non aſſis facis oblitum lupanar.* Alibi, *aſſis æſtimare dicit.*

Rumoreſque ſenum ſeveriorum
Omnes unius æſtimemus aſſis.

¶ *Euntque rectà*) id eſt, rectà accedunt, nec avertuntur matronæ iſtæ, ut pudicas decebat.

¶ *Liben-*

¶ *Libenter*) id eſt, cum voluptate, & delectatione aliqua. Sic Cic. *libenter eſſe, cœnare, prandere*, id eſt, cum appetitu, ut loquuntur, & voluptate. 2. de Finibus. Et tamen non negat libenter umquam cœnaſſe Gallonicum: mentiretur enim.

CARMEN VIII.

Priapus.

Cur obſcœna mihi pars ſit ſine veſte, requiris.
Quaro, tegat nullus cur ſua ſigna deus
Fulmen habet mundi dominus: tenet illud apertè:
Nec datur æquoreo fuſcina tecta deo.
Nec Mavors illum, per quem valet, occulit enſem:
Nec latet in tepido Palladis haſta ſinu.
Num pudet auratas Phœbum portare ſagittas?
Clámve ſolet pharetram ferre Diana ſuam?
Num tegit Alcides nodoſa robora clavæ?
Sub tunica virgam num deus ales habet?
Quis Bacchum gracili veſtem prætendere Thyrſo,
Quis te celata cum face vidit Amor?
Nec mihi ſit crimen, quòd mentula ſemper aperta eſt.
Hoc mihi ſi telum deſit, inermis ero.

COMMENT.

¶ Hoc carmen Ovidii eſt, & vel eo nomine diligenter legendum, quod uno quaſi obtutu omnium ferè Deorum arba nobis exponat. eadem ſunt etiam carm. 19.

¶ *Pars*) Sæpe in hoc carmine *Pars* pro mentula nominatur. Scires propter excellentiam & præſtantiam ejus hoc factum, quod illa melior ſit & major Priapi pars, & quam mavult ſibi, quam caput manusque, ſi qua eſt non fatui puella cunni. Sic & Membrum. Inf. carm. 29.

Falce

Falce minax, & parte tui majore Priape. & 48.
Quod partem madidam mei videtis,
Per quam ſignificor Priapus eſſe.

¶ *Sine veſte*) *Eſſe ſine veſte.* id eſt, *nudum.* Contrà apud Propert. *eſſe in tunica*, id eſt, *tunicatum.*

¶ *Mundi dominus*) id eſt, *Jupiter.* Sic Horat.
Terrarum dominos evehit ad deos.

¶ *Æquoreo Deo*) id eſt, *Neptuno.* Porro Fuſcina eſt tridens Neptuni, hoc eſt, telum triſulcum piſcatorium, quod fundo natantia capiat. hoc etiam retiarii in gladiatoriis ludis utebantur. Juvenal.
Vicerat hoc monſtrum tunicati fuſcina Gracchi.

Sed de iſto videnda Lipſii Saturnalia, quid Lipſii? immo Petri Fabri. Sed utrum illius, an Fabri, quid ad me? Tam utitur benè, quàm ſibi pararit Noſtro Lipſius invidendus ævo, per quem non licet eſſe negligentem, ut in Taciti compilatione Chifletio & Mureto ſeſe exhibuit. ne quid hic de verſibus Ennianis apud Agellium lib. 12. c. 4. dicam. quos cum ope complurium veterum librorum feliciter emendaſſet Giſanius & Mureto Romam miſiſſet, hic, qui tum Mureto præſens erat & epiſtolam Giſanii legebat, totam deinde iſtorum verborum emendationem, mutatis tamen, ut fures ſolent, poculorum anſis, cum pulviſculo ſibi abſtulit. adeò apud iſtos homines unaquæque res
Res fiſci eſt, ubicumque natat ——

Sed odorati ſunt poſtea fraudem hanc viri docti, editis nimirum Mureti epiſtolis. En Lector imitare ſis egregiam iſtam ad laudem graſſandi viam.

¶ *Per quem valet*) *Valere* eſt *eſſe robuſtum, viribus firmum.* unde *Valens* etiam in Priapeiis pro robuſto, quem volgò fortem poëticè magis, quàm oratoriè vocare ſolent. *Valentiorem nactus adver-*

adverſarium. Plaut. quem Lucret. viribus editiorem vocat.

¶ *Occulit*) id eſt, *celat*, occultat etiam apud Cicreon.

¶ *Robora clavæ*) id eſt, *ipſam clavem*. Sic Lucret. *Robur ſaxi* point pro ipſo ſaxo lib. 1.

Conveniebat enim fruges quoque ſæpe minutas
Robore cum ſaxi franguntur, mittere ſignum
Sanguinis.

Et lib. 2.

Et validi ſilices ad duri robora ferri.

Ubi Lambinus homo ſtultividiſſimus, quique uni anno plus auctoribus nocuit, quàm alii decennio prodeſſe poterunt, putabat tralationem eſſe ab inanimo ad aliud inanimum, cum robur propriè de quercu dicatur. Acute! quaſi verò robur non potius de vi & duritia dicatur, ſicut idem Lucret. vim ignis ſeu flammeam vocat. Sed de acumine illius in Plautum dicendi locus erit.

¶ *Deus ales*) Mercurius, qui pinnatus pingebatur.

¶ *Veſtem prætendere*) Sic ſuprà ad lectorem:

Aut igitur tunicam parti prætende tegendæ.

¶ Thyrſo) *Thyrſus* haſta erat aculeata, hederis obtecta, quam in Orgiis, Bacchi ſacris, quatiebant.

¶ *Calata cum facie*) vide Lilium Gyraldum hiſtor. Deorum ſyntagmate XIII. ubi ait Caunium Cupidinem vocatum ab æſtu, qui fit ex amore, unde & illi ardentes faces adtribuebant antiqui. Tribul. lib. 2. eleg. 1.

Sancte veni dapibus feſtis, ſed pone ſagittas.
Et procul ardentes hinc precor abde faces.

¶ *Nec mihi ſit crimen*) *crimen eſſe alicui*, pro *vitio verti*. Sic Propert. lib. 2. eleg. 19.

Iupiter adfectæ tandem miſerere puellæ.
Tam formoſa tuum mortua crimen erit.

Venit

Venit enim tempus, quo torridus æſtuat aër,
Incipit & ſicco fervere terra cane.
Sed non tam ardoris culpa eſt, neque crimina cœli,
Quam toties ſanctos non habuiſſe deos.

Et poſt eleg. 21.

Qui videt, is peccat, qui non & viderit, ergo
Non cupiet. facti crimina lumen habet.

¶ *Mentula ſemper aperta*) ſic etiam carm. 38.
Natura eſt quoniam ſemper aperta mihi.

CARMEN IX.

Priapus.

Inſulſiſſima quid puella rides?
Non me Praxiteles Scopasve fecit:
Nec ſum Phidiaca manu politus:
Sed lignum rude villicus dolavit;
Et dixit mihi: Tu Priapus eſto.
Spectas me tamen, & ſubinde rides.
Nimirum tibi ſalſa res videtur,
Adſtans inguinibus columma noſtris.

COMMENT.

¶ *Inſulſiſſima*) Inſulſus hic pro eo, cui res quæpiam ſalſa & ridicula videtur, quæ tamen ſecus eſt.

¶ *Praxitiles*) marmoris ſculpendi inſignis artifex. Scopas unus ex iis fuit, qui Mauſolæum cælaverunt. Phidias in ebore ſcalpendo maxime claruit.

¶ *Politus*) Polire eſt ſtatuariorum verbum, quando imaginem exegerunt, ut homini jam omnibus partibus æmula ſit. ait ergo Priapus, ſe perfunctorie & tralatitia diligentia dolatum, ut ligno, quam homini ſimilior ſit.

Rudis

Rudis quoque eſt ſtatuariorum verbum, & idem eſt, quod non politus. Ovid.

Nondum exacta ſatis, rudibuſque ſimillima ſignis.

Ubi *ſignum* pro ſtatua accipitur, quod & heic ἀντὶ τοῦ Lignum libens admodum receperim & & legerim.

Sed ſignum rude villicus dolavit.

Imago ergo vel ſimulacrum non edolatum, Rude vocatur vel impolitum: alius Exactum. Cicer.

Forma ingenii admodum impolita & plane rudis. Idem lib. 1. de Oratore. *Vis enim ut mihi ſæpe dixiſti, quoniam quæ pueris aut adoleſcentulis nobis ex commentariolis noſtris inchoata atque rudia exciderunt, vix hac ætate digna & hoc uſu, quem ex cauſſis, quas diximus, tot tantisque conſecuti ſumus, aliquid iisdem de rebus politius à nobis perfectiusque proferri: &c.* Ubi perfectum inchoato, politum rudi opponit.

¶ *Et dixit mihi*) Sic apud Horat. lib. 10. Sat. 8. Priapus.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum.
Cum faber incertus, ſcamnum faceretne Priapum,
Maluit eſſe Deum Deus inde ego furum aviumque
Maxima formido———

¶ *Salſa res*) *Salſa res* pro *ridicula & faceta.*

¶ *Columna*) *Columna* pro *eo, quo viri ſumus.*. Catullus trabem vocat;

O Memmi, bene me ac diu ſupinum
Tota iſta trabe lentus irrumaſti.

Horatius loco modo laudato palum vocat;

Obſcenoque ruber porrectus ab inguine palus.

CARMEN X.

Priapus.

Ne prenſere cave: prenſo nec fuſte nocebo:
Sæva nec incurva vulnera falce dabo.
Trajectus conto ſic extendere pedali
Ut culum rugas non habuiſſe putes.

COMMENT.

¶ *Prenſere*) *prehendare* vel *deprehendare à me*. quod ſi enim apprehenſus fueris, pœnas penitus dabis. nam hic contus ſive hæc pertica ab inguine meo porrecta, pedem longa ubi te iniverit, culum tuum adeo extendet, ut numquam ante rugoſum fuiſſe credere poſſis. Carm. 5. ſupra.

Prendam te tamen & tenebo prenſam.

¶ *Dabo*) obſervandum: *dare alicui vulnera ferro.* Sic Ovidius de virgine.

Multa dedit multis vulnera, multa dabit.

¶ *Conto pedali*) ſic infra carm. 27.

Pædicabere faſcino pedali.

Martialis; qui pulchre quoque penſilibus peculiatus fuit, Sesquipedalem amat dicere:

Mentula cui nondum ſesquipedalis erat.

CARMEN XI.

Priapus.

Quadam ſerior Hectoris parente
Cumea ſoror, ut puto, Sibylla,
Æqualis tibi, quam demum revertens
Theſeus reperit in rogo jacentem,
Infirmo ſolet huc gradu venire:
Rugoſasque manus ad aſtra tollens
Ne deſit ſibi, mentulam rogare.

Heſterna

Heſterna quoque luce, dum precatur,
Dentem de tribus excreavit unum.
Tolle, inquam, procul, ac jube latere
Sciſſa ſub tunica, ſtolaque rufa,
Ut ſemper ſolet, & timere lucem,
Qui tanto patet indecens hiatu,
Barbato macer eminente naſo,
Ut credas Epicuron oſcitari.

COMMENT.

¶ *Serior*) Docuit nos Scaliger, *ſerum* pro *ſene* poni, etiam apud Tibullum.

Vidi ego jam juvenem premeret cum ſerior ætas.

¶ *Parente*) *parens* pro *matre.* quamvis non ignorem Priamum Hectoris patrem cum Neſtore collocari ſolere infra carm. 57. & 77. hanc tamen anum cum tribus aniculis comparat, cum Hecuba, Sibylla, & Hecale.

¶ *Sibylla*) Deiphobes: cujus ætas in proverbium abiit.

¶ *Æqualis*) æquales ergo ſunt, qui eadem ætate ſunt.

¶ *Tibi*) Hecalem anum adloquitur pauperculam, quæ Theſeum adhuc adoleſcentem hoſpitio ſuſcepit. Hujus paupertatem Callimachus integro libro celebravit.

¶ *Reperit*) malè & inſulſiſſimè Muſiſque adeo invitis & plorantibus magiſtelli noſtri *Repperit* ſcribunt, verſui conſulentes ſcilicet. At ego Lucumones iſtos atque hominum vix nomine dignos malam rem habere & in Arcadiam ad conſortes ſuos auritos amandandos cenſeo, & literas fœdis ungulis ſuis tractare veto: niſi ſi diſcere tandem velint, Præpoſitiones RE & PRO modo longas, modo breves eſſe. quod idem de aduerbiis in E & O quibusvis cenſeo. qua de re conſulendi præſtantiſſimi Giphanii Index Lucre-

cretianus, & Ioſephi Scaligeri ad Propertium notæ.

¶ *Infirmo gradu*) quem Plautus teſtudineum & ſuccretum cribro pollinario vocat.

¶ *Ne deſit ſibi*)ſolet huc venire & ſublatis ad cœlũ manibus mentulam rogare,ne ſibi deeſſe velit.

¶ *Heſterna luce*) id eſt *heri.* Catull.

Heſterna, Licini, die otioſi.

¶ *De tribus unum*) ſic Propert. de Parca loquens.

---de tribus una ſoror.

¶ *Stolaque rufa*) Nota vetulam rufa ſtola indutam fuiſſe. quod ille, qui regnum inter Criticos obtinere putat, &

quem penes arbitrium eſt & vis & norma loquendi,

In ſuis Collectis (illud, Electis inquam) non innuit. Sed vero ſimile fit, Petrum Fabrum memoriæ noſtræ Cujacium nihil etiam iſta de re in ſcriniis ſuis latitans ſervaſſe. Vide Indic. *Stola.*

¶ *Et timere lucem*) ita quidem emendavit Scaliger, cum ante legeretur: *& timere locum.* Ego ſic legendum putem. *& locum timere Qui &c.* dic tuo denti, ut locum hunc, id eſt gingivam ploxemi veteris, fugiat, nec inferi rurſus velit. qui locus, interea dum naſum reſupinas tuum & elevas ac eminere facis, tanto hiatu turpiter patet, ut quis hominem pigerrimum & Epicuri de grege porcum oſcitari credat.

CARMEN XII.

Priapus.

Præcidere puer moneo: futuere puella:
Barbatum furem tertia pœna manet.

COMMENT.

Omnibus manum ab horto non abſtinentibus pœnam interminatur, puero pædicationem, puellæ

puellæ fututionem, viro autem ſive barbato, irrumationem.

Vide etiam carm. 21. & 75.

¶ *Præcidere*) *cadere* & *præcidere* ſunt in abominanda illa Venere virili. Sic etiam carm. 14.

——*nemo præciſum ſciet eſſe me*

& 25.

Fures cadere quamlibet valentes.

Et Catull.

——*rigida mea cecidi* ſc. puerum.

Futuêre) Futuere eſt in licita Venere, frequens Martiali, quamvis deſcendat à *fundo*, quod ſemen fundatur. Sic etiam *effutio* à fundo dicitur, vel potius ejus frequentativo *futo*, Inf. carm. 25. *Exfututus* eſt ad nauſeam uſque in palæſtra illa verſatus.

¶ *Tertia pœna*) id eſt, *intumatio*.

¶ *Manet*) pœna me manet. Solemus etiam dicere, *manet mihi*. Catull.

Sceleſta, bene? quæ tibi manet vita?

Virgil.

O mihi tam longe maneat pars ultima vitæ.

CARMEN XIII.

Priapus.

Huc huc, quiſquis es, in dei ſalacis.
Diverti grave ne puta ſacellum.
Et ſi nocte fuit puella tecum:
Hac re quod metuas adire non eſt.
Iſtuc cælitibus datur ſeveris.
Nos vappæ ſumus, & puſilla culti
Ruris numina: nos pudore pulſo
Stamus ſub Iove coleis apertis.
Ergo quilibet huc licebit intret
Nigra fornicis oblitus favilla.

COMMENT.

¶ *Dei ſalacis)* Priapi inf. carm. 34.
Cum ſacrum fieret deo ſalaci.

¶ *Diverti grave ne puta)* ne gravare templum, ſive potius, ſacellum meum ingredi, etiam ſi ſpurcam noctem habueris. *Spurca* enim *talis nox* à Plauto Aſinar. dicitur; quam miſeret me Gifanii, qui nobis de jure ex ſpurca ſpuriam noctem ſeminare poſtulat! Obſervandum, veteres concubio abſtinuiſſe rem divinam facturos, quod Latine dicebant Pure habere. Arcendos enim à ſacris putabant heſternâ Venere inquinatos. Tibullus eleg. 1. lib. 2.

Vos quoque abeſſe procul jubeo: diſcedite ab aris,
Queis tulit heſterna gaudia nocte Venus.

Hinc Lampridius in Alexandro: *Primum uſus vivendi eidem hic fuit: primum ſi facultas eſſet;* id eſt, ſi cum uxore cubuiſſet, matutinis horis in larario ſuo rem divinam faciebat. Ovid. lib. 3. Amor. eleg. 6.

A tenera quiſquam ſic ſurgit mane puella,
Protinus ut caſtos poſſit adire deos?

Plura pete à magno illo Briſſonio Formul. lib. 1. fol. 6. editione Francoford. Mercuriali Var. lect. lib. 2. cap. 15. & Sebaſt. Caſtalione Annotat. in 1 Regum. 21.

¶ *Hac re)* *hac re*, pro *ideo*, *ea de cauſſa.* Varro: *Hac re medicos exquiſitim convocabat, ut convaleſceret.*

Sic Brutus ad Atticum de Cicer. *An hoc ipſum ea re facit, quod illi propter amplitudinem omnia jam deferenda putat?* Sic Valerius. *Hac re ſenatus cenſuit.* Vide Giphanii Indicem Lucretianum in *Hac re.*

¶ *Iſtud cælitibus)* apud me non ea puritate opus eſt, quæ in ſacris majorum deorum requiritur.

non

non opus eſt ut te vivo flumine ad me venturus prius abluas.

¶ *Nos vappa*) *Vappa* τοὺς ἀχρείους ac homines nihili vocatos docuit nos Scaliger.

¶ *Pudore pulſo*) *Pellere pudorem*, quod Apulejus *devorare*, alius inf. carm. 28. ponere pudorem dicit.

Sed cum tu poſito deus pudore
Oſtendas mihi coleos patentes.

¶ *Sub Iove*) id eſt, ſub dio. Sic Horat.

---manet ſub Jove frigido Venator--

¶ *Coleis apertis*) *Colei* ſunt teſticuli. Hinc Pomponius apud Nonium, *coleatam cuſpidem* vocat id, quo viri ſumus. Sic infra 48. *Coleos patentes.*

¶ *Nigra fornicis*) audebit quivis huc intrare, etiam qui modò ex ganeo venit. *Fornix* dicitur locus concameratus & arcuatus. In talib. autem locis meretrices proſtare & ſui copiam & corporis uſuram facere & præbere ſolebant. Horat. lib. 1. Sat. 2.

Contra alius nullam (ſc. amat) *niſi olenti in fornice ſtantem*
Quidam notus homo cum exiret fornice macte
Virtute eſto, inquit ſententia dia Catonis. id eſt, *Cato*
Nam ſimul ac venas inflavit tetra libido.
Huc (in ganeum) *juvenes æquum eſt deſcendere, non alienas*
Permolere uxores---

CARMEN XIV.

Priapus.

Commiſſo mihi non ſatis modeſtas
Quicunque attulerit manus agello:
Is me ſentiet eſſe non ſpadonem.
Hic inter frutices loco remoto
Dicat forſitan hæc ſibi ipſe, nemo

Præciſum ſciet eſſe me, ſed errat:
Magnis teſtibus iſta res agetur.

COMMENT.

Quicumque ex agro meæ cuſtodiæ & fidei concredito auferre volet, is à me ſtuprabitur, hic poſt frutices.

Commiſſo) *Committere alicui*, id eſt, cuſtodiæ ejus mandare. Vide carm. 52. in principio.

¶ *Modeſtas*) nota *modeſtas manus*, quibus contrariæ ſunt quas furaces ſive malas & improbas vocant.

¶ *Hic inter*) Locus ab interpunctione laborare viſus antea, ſic recte à nobis reſtitutus eſt.

¶ *Loco remoto*) Sic Horat.

Seu tu in remoto gramine per dies
Feſtos reclinatum bearis &c.

¶ *Nemo*) noli cogitare, neminem impudicitiæ tuæ conſcium adfore, eo quod in remoto loco te ſtuprare velim. De *præcidendi* verbo vide commentarium ad 12 carmen.

¶ *Magnis teſtibus*) Ambiguitas ineſt teſtibus: videtur dicere *teſtes*, id eſt ſpectatores, ſupra ad carmen 1. cum tamen revera coleos illos apertos & teſticulos intelligendum ſit.

CARMEN XV.

Ad Priapum.

Qualibus Hippomenes rapuit Schœneida pomis:
Qualibus Heſperidum nobilis hortus erat:
Qualia credibile eſt ſpatiantem rure paterno
Nauſicaam pleno ſæpe tuliſſe ſinu:
Quale fuit malum; quod littera pinxit Aconti,
Qua lecta, cupido pacta puella viro eſt:

Ta-

Taliacunque puer dominus florentis agelli
Impoſuit menſæ nude Priape tuæ,

COMMENT.

¶ *Atalanta*) Schœnei filia procis ſuis curſus certamen ea lege propoſuit, ut illi inermes currerent, ipſa cum telo inſequeretur, & quem curſu adſequi poſſet, venabulo confoderet. Hippomanes ejus amore captus adſumptis tribus aureis malis cum ea curſu certare non dubitavit. Cum ergo currerent, ille rejectis poſt ſe extra viam malis illam in colligendis iſtis occupatam facile antevertit.

¶ *Heſperides*) Heſperi, qui frater fuit Atlantis, filiæ hortum habuerunt nemore aurifero pretioſum, à dracone pervigili ſervatum: quem cum Hercules interfeciſſet, pomis aureis potitus eſt.

¶ *Nauſicaa*) filia fuit Alcinoi Phæacum regis, cujus horti & deliciæ in proverbium abiere.

¶ *Acontius*) cum in amorem Cydippes puellæ incidiſſet, nec ea tamen potiri poſſet, novam commentus eſt fraudem, & in pomo aureo hos ſcripſit verſus:

Iuro tibi ſane per myſtica ſacra Dianæ
Me tibi nupturam & comitem ſponſamque futuram.

Hoc pomum in ſinum Cydippes abjecit. quæ verſus legens juravit imprudens, & Acontio tamdem nubere morbo coacta eſt.

¶ *Pinxit*) obſerva. *Pingere aliquid* pro *inſcribere.*

¶ *Taliacumque*) id eſt talia. τὸ Cumque παρέλκει, ut apud Horat. *Utcumque* pro *ut* ſive *ubi.* ſic infra carm. 69. *Quicumque valentior eſſet*, pro, *qui*, *quinam*.

CARMEN XV.

Priapus.

Quid mecum tibi circitor moleſte?
Ad me quid prohibes venire furem?
Accedat ſine: laxior redibit.

COMMENT.

Circitor eſt cuſtos, qui hortum frequenter obit, ne fures intrent. *Circare* eſt *περιοδεύειν*, *circuire*. Hinc Vegetius *Circatores* vocat, qui vigilias circumeant, quos *rondier* hodie dicimus. Videndus eruditorum princeps Scaliger ad lib. 1. Tibull. & doctiſſimus deque literis noſtris optime meritus Stevechius ad lib. 3. Vegetii. c. 8.

¶ *Laxior redibit*) adeo ipſius culum perforabo, ut longe, quam acceſſit, laxior domum abeat. Vide carmen 31. & 46.

CARMEN XVII.

Priapus.

Commoditas hæc eſt in noſtro maxima pene.
Laxa quod eſſe mihi fœmina nulla poteſt.

COMMENT.

Suam mentulam adeo luculentam eſſe ait & craſſam, ut quævis mulier, quantumvis laxum foſſatum habeat, ſibi tamen non nimis laxa ſit, quo minus eam naviter, ut ait Lucretius, expleat.

CAR-

CARMEN XVIII.
Ad Priapum.

Ecquando Telethuſa circulatrix,
Qua clunem tunica tegente nulla
Extis aptius, altiusque motat,
Criſſabit tibi fluctuante lumbo?
Sic ut non modo te Priape poſſet,
Privignum quoque ſed movere Phadra.

COMMENT.

Ecquando) Papinianus noſter Giphanius Indice Lucretiano in *Etquantus* multum diſputat de ſignificatione τῦ *Ecquis* & *Etquis*, & labitur tandem ut dicat *Ecquis* valere *numquis*. *Etquis* autem ſonare, *quod quis*. Cui nos ſubſcribentes hic *Etquando* legendum pro *quando* recte opinor contendemus.

Clunem) *Clunis* in ſingulari. Porrò clunes in Venere movere meretricum eſt. Lucret. fine 4.

Nam mulier prohibet ſe coincpere atque repugnat.
Clunibus ipſa viri Venerem ſi læta retractet,
Atque exoſſato ciet omni pectore fluctus.
Ejicit enim recta ſulci regione viaque
Vomerem, atque locis avertit ſeminis ictum.
Idque ſua cauſſa conſuerunt ſcorta moveri,
Ne complerentur crebro gravidæque jacerent,
Et ſimul ipſa viris Venus ut concinnior eſſet.

Sic infra carm. 26.

Deliciæ populi, magno notiſſima circo
Quinctia, vibratas docta movere nates.

Et hinc Petronius *Pygiaca ſacra* vocat coitum, quod pygarum ſive clunium uſus in venere ſit permagnus: *Non ceſſavit*, inquit, *puellam invitare ad pygiaca ſacra.* Novius apud Non. in Pilare: *Antequam pygæ pilant*, id eſt, antequam crines in natibus creſcere incipiant.

¶ *Extis*)

¶ *Extis*) Hoc præter Sibyllam interpretari poſſe reor neminem. Fortaſſis legendum eſt, *Lectis*, & ita ſenſus erit apertus. Vide Indicem in *Criſſare.*

¶ *Criſſabit tibi*) id eſt, tibi ſubſidet ſeu ſuccumbet. *Criſſare* enim & *Cevere* apud Iuvenalem eſt, nates ita, ut dixi, movet. Iuven. ſat. 6. *Medullinæ criſſantis*. Interp. Criſſare mulierum, cevere virorum eſt. Hinc cevetes molles & obſceni vocantur. Martialis pro *tremere* & *moveri* uſurpavit de mentulâ:

Tam tremulum prurit, tam blandum criſſat, ut ipſum
Maſtupratorem fecerit Hippolytum.

ait, mentulam tentam adeo tremere, ut quemvis etiam Hyppolito caſtiorem incitare poſſit, ut manibus ipſe ad inguen admotis ſemen ſibi eliciat. Hoc enim eſt Maſtuprari, q. d. manu ſtuprare. Erravit igitur amicus quidam noſter, qui in ſuis ad Inſtitutiones juris commentariis Maſtuprationem quaſi maris ſeu maſculi ſtuprationem & pædicationem dictam cenſet.

¶ *Fluctuante lumbo*) *Fluctuare* eſt crebro movere & inquietare ad exemplum fluctuum. Arnob. lib. 2. *Et ad ultimum clunibus & coxendicibus ſublevatis lumborum criſpitudine fluctuaret*. Hinc *fluctuatim ire* eſt magnifice & contemnifice ſe inferre & facere ut pallium ad undarum inſtar fluctuet. Afranius: *Magnifice volo fluctuatim ire ad illum.* Sic Plaut. Epid. *Quis ille, ſuam qui undantem chlamydem quaſſando facit?*

Porrò, lumbi valentes & vegeti ad Venerem requiruntur. Hinc Petronius de Eumulpo, qui cum puellam conſtuprare vellet, hoc tamen abſterritus fuit, quia Podagricum ſe lumborumque ſolutorum omnibus dixerat. Hinc interpret. Propert. lib. 2. eleg. 13.

Barbarus excuſſis agitat veſtigia lumbis,
Et ſubito felix nunc mea regna tenet.

Ad

Ad quem locum ita magnus ille Turnebus: *Agitare* (inquit) *veſtigia eſt veſtigia agere & incedere. Prætorem enim hominem fœdum & barbarum amore potitum & victorem incedere magnificè dixit.* Hæcille. Sed, condonent mihi tanti viri manes, longè aliud vult Propert. *Excutere* idem eſt quod *movere.* Virgil. XII. Æneid.

—— Gaudetque comantes
Excutiens cervice toros ——

Prætor ergo excuſſis & motis ac fluctuantibus lumbis veſtigia relinquit ſuæ in lecto præſentiæ. de his veſtigiis idem Propert. lib. 2. eleg. 20.

Apparent non ulla toro veſtigia preſſo,
Signa volutantes nec jacuiſſe duos.

Ita enim locum hunc ex Farneſiano codice reſtituit doctiſſimus Lipſius. Catullus quoque.

Qui duros nequeunt movere lumbos,

id eſt, qui adeo triti ſunt in Venere, ut eam ægre amplius exercere poſſint. Lucret. laudato loco.

Atque exoſſato ciet omni pectore fluctus,

id eſt, in coitu mulier ita ſe commovet & ſubinde incurvat, ut nullum plane os in ventre habere videatur.

¶ *Privignum*) Hippolytum Theſei ex Hippolyta filium, cui ſua caſtitas fraudem capitalem creavit.

CARMEN XIX.

Priapus.

Fulmina ſub Jove ſunt: Neptuni fuſcina telum:
Enſe potens Mars eſt: haſta Minerva tua eſt.
Subtilibus Liber committit prælia thyrſis:
Fertur Apollinea miſſa ſagitta manu.
Herculis armata eſt invicta dextera clava:
At me terribilem mentula tanta facit.

COM-

cultatibus meis rogatum venient, hoc à te peto, ne paupertatem meam, cujus tu conſcius, illis prodere velis. Idque ut facias facilius, en tibi à me poma: quæ etſi in ſacra via emerim, tu tamen dicas, eſſe in meis prædiis nata.

¶ *Tibi poſui*) *Ponere deo aliquid*, eſt *ei dicare*. ſic infra carmine 26. de Quinctia:

Cymbala cum crotalis, pruriginis arma, Priapo
Penit, & adductâ tympana pulſa manu.

Propertius:

Has pono ante tuam tibi, Diva, Propertius ædem
Exuvias, totâ nocte receptus amans.

¶ *Vernacula poma*) id eſt, *in fundo meo nata*. *Vernaculus* enim domeſticum notat & advenæ ſive peregrino opponitur. Horatius *inempta* vocaret.

¶ *De ſacra via*) In ſacra enim via poma & ſimilia leviora venibant. Ovid. ead. de re:

Dum bene dives ager, dum rami pondera nutant.
Adferat in calatho ruſtica dona puer.
Rure ſuburbano poteris tibi dicere miſſa,
Illa vel in ſacra ſint licet emta viâ.

CARMEN XXI.

Priapus.

Fœmina ſi furtum faciet mihi virque puerque:
Hæc cunnum, caput hic, præbeat, ille nates.

COMMENT.

Vide carmen 12. & notas & infra carm. 75.

¶ *Furtum faciet*) obſervandum, furtum facere alicui.

Cunnum) ſtuprandum. Caput inrumandum, nates pædicandas.

CARMEN XXII.

Priapus.

Quicunque hic violam, roſamve carpet,
Furtivumve olus, aut inempta poma,
Defectus pueroque fœminaque,
Hac tentigine, quam videtis in me,
Rumpatur precor uſque, mentulaque
Ne quicquam ſibi pulſet umbilicum.

COMMENT.

¶ *Carpet*) *Carpere* pro *decerpere*. verbum hortorum. unde ad oſcula transfertur.

¶ *Inempta poma*) Horat. epod. 2. *Dapes inemtas adparet.* Virgil. 4. Georg.

—— Seraque revertens
Nocte domum, dapibus menſas onerabat inemtis,

Sed ibi inemptus eſt vernaculus, in fundo natus. heic eſt idem quod furtivus, non ære paratus.

¶ *Defectus*). precor ut tentigine rumpatur, & non habeat in quo evomat vim Lucillii ſeu genitale ſemen. *Defectus* eſt *deſtitutus, carens.*

¶ *Rumpatur*) Cæl. Aurelianus lib. 3. *Satyriaſis eſt vehemens Veneris appetentia.* vocatur autem ab herbæ virtute, quam Satyrion vocant. Hanc enim accipientes in Venerem provocantur cum tentigine genitalium partium. Horat. lib. ſat. 2.

—— tument tibi cum inguina, num, ſi
Ancilla aut verna eſt præſto puer, impetus in quem
Continuò ſiat, malis tentigine rumpi?

Sic etiam carm. 33.

Turpe quidem factu, ſed ne tentigine rumpar. & 25.
Aut rumpar, nec habebitis Priapum.

¶ *Uſque*)

¶ *Uſque*) *uſque* pro *diu* vel *ſemper*. aliàs ferè φαρίλκον videtur. vide Indicem.

¶ *Nequaquam*) id eſt, *fruſtra*. ita ſcribendum ex v. lib.

¶ *Pulſet umbilicum*) quod in tentigine fieri ſolere omnes norunt.

CARMEN XXIII.

Priapus.

Hic me cuſtodem fœcundi villicus horti
Mandati curam juſſit habere loci.
Fur habeas pœnam: licet indignere, feramque
Propter olus, dicas, hoc ego propter olus?

COMMENT.

¶ *Feramque*) & dicas: Egone ut hanc pœnam ob olus ſurreptum feram propè olus in gramine? Alterum propter eſt Prope. Vult enim furem ſtuprare in gramine prope agrum ubi olera conſita. Sed hæc conjectura tantum eſt.

CARMEN XXIV.

Priapus.

Hoc ſceptrum, quod ab arbore ut reciſum eſt,
Nulla jam poterit virere fronte.
Sceptrum, quod pathicæ petunt puellæ:
Quod quidam cupiunt tenere reges:
Cui dant oſcula nobiles Cynœdi:
Intra viſcera furis ibit uſque
Ad pubem, Capulumque coleorum.

COMMENT.

¶ *Hoc ſceptrum*) Conſtructio hæc eſt: hoc ſceptrum, quod &c. ibit intra viſcera furis. *Sceptrum* pro mentula poni nemo mirabitur, qui cogitabit mulieres omnes reginas eſſe, & hæ quidem ſceptro indigent.

¶ *Ut reciſum*) *Ut* pro *poſtquam, ſimulac.*

¶ *Pathica puella*) *Pathicus in Venere* eſt, qui patitur. infra carm. 40. de mentula:

Hunc pathica ſummi numinis inſtar habent.

Et carm. 48.

Cum mens eſt pathica memor puellæ.

¶ *Reges*) perſtringit libidinem regum & imperatorum, qui ſe aliis culcitas fecerunt, ut Cæſar Nicomedi, Cicero Craſſo, alii aliis.

¶ *Cui dant oſcula*) ſic infra carm. 44.

Oſcula dat medio ſi qua puella mihi.

¶ *Cinædi*) ſunt qui aliis ſubſidunt ἀπὸ τοῦ κινεῖν τὰ αἰδοῖα à movendis pudendis, aliorum ſcilicet.

¶ *Intra viſcera*) *Viſcera* ſunt interiora omnia, ut jecur, cor, pulmo, præcordia, ilia, & reliqua, quæ pelle teguntur.

Sic infra carm. 66.

Intra viſcera habere concupiſcis.

¶ *Ad pubem capulumque*) id eſt, tota, quantacumque eſt, inibit uſque ad crines pudendos & teſticulos ſeu coleos, de quibus vide ſuprà carm. 13. quod & in gladio eſt capulum, hoc in mentula ſunt colei ſeu teſticuli.

CARMEN XXV.

Priapus.

Porro (nam quis erit modus?) Quirites,
Aut præcidite ſeminale membrum,
Quod totis mihi noctibus fatigant
Vicinæ ſine fine prurientes,
Vernis paſſeribus ſalaciores:
Aut rumpar: nec habebitis Priapum.
Ipſi cernitis exfututus ut ſim,
Confectusque macerque pallidusque.

Qui

Qui quondam ruber & valens ſolebam
Fures cædere, quamlibet valentes,
Defecit latus: & periculoſam
Cum tuſſi miſer expuo ſalivam.

COMMENT.

¶ *Porrò*) quaſi dicat: quando nullum quidem malorum meorum finem modumque video, civium Romanorum opem implorandam eſſe exiſtimo. Qui enim auxilium populi implorabant, *Porrò Quirites* clamabant, & hoc *Quiritare* dicebatur. Varro lib. 5. de lingua Lat. *Quiritare dicitur is, qui Quiritum fidem clamans implorat.* Tertull. lib. 1. adverſ. Valentinianos: *Inclamaverit in eam quaſi Porrò Quirites aut Fidem Cæſaris.* Quod in palliata comœdia Amphitruone imitatus Plautus ſc. 1. verſ. 220.

Cujus nunc es. S O. *tuus, nam pugnis uſu feciſti tuum.*
Porrò fidi Thebani cives. M E. *etiam clamas carnifex?*

Sic enim locus ille ex v. l. legendus eſt. Plura vide apud Briſſonium in Formulis. Wouwer. Animad. in Pet. C. Colerum Parerg. c. 13. Turneb. in Adverſ. & meor. Veriſim. lib. 1. c. 16.

¶ *Præcidite ſeminale membrum*) mentulam reſecate.

¶ *Fatigant*) intelligendum opinor de coitus genere, quod inequitatio dicitur. Sic Ovid. *Andromachen Hectoreo equo ſediſſe* dicit, id eſt, ſuper Hectorem jacuiſſe & ſuper inguina ejus moluiſſe.

¶ *Vernis paſſeribus*) omnia verno tempore in Venerem ſunt proniora, maximè verò omnium paſſeres. Cum Ingolſtadii agerem, vidi è regione Muſæi mei paſſerem coitum vicies repetentem, & inde adeo ad languorem datum, ut avolaturus in terram decideret. En ſortem iniquam. Hoc paſſeribus datum, negatum hominibus? Næ qui

facinus hujuſmodi imitari auſit, faxim ut pici qui aureos montes colunt, divitiis ille ſolus ſuperet. Præ milite Plautino omnes eum ſectaturas fœminas ſcilicet.

¶ *Rumpat*) tentigine ſcilicet. Vid. carm. 22.

¶ *Exfututus*) Vide quæ ſupra ad carm 12. diximus.

¶ *Confectuſque*) id eſt, *defeſſus.* Sic Virgil. XI Æn.

Ducitur infelix ævo confectus Aletes.

Sic Lucil. *confectum doloribus corpus* vocat. Et Cic. 2. de Off. *Ne me angoribus dedi, quibus eſſem confectus.*

¶ *Macerque pallidu ſque*) Venereos macilentos & pallidos fere eſſe quis neſcit? quorum ut teſtis eſt Propert. officium totâ nocte valere poteſt. Vide Muret. comment. ad Catullum, in Agellium.

¶ *Ruber*) Vide carmen ſuprà ad Lectorem & Comment.

¶ *Valens*) vide Comment. ad carm. 8.

¶ *Cadere*) obſcœnum, de quo ſuprà ad carm. 12.

¶ *Defecit latus*) Eadem laterum eſt ratio, quæ lumborum, de quibus carmine 18. egimus. Tibull. infra carm. 83.

—— uſque dum mihi
Venus jocoſa molle ruperit latus.

Catull. ad Flavium:

Nam in ſtupra, valet nihil tacere
Curvantem latera ex futura panda.

Quod ita interpretatur Scalig. niſi ſtuprum eſt, quod fateri non audes, nihil eſt cur taceas quid noctu facias, cum exhauſtæ vires & pandum latus id prodat.

¶ *Cum tuſſi*) Nota ex crebrâ Venere tuſſim ortam, quod ego Medicis diſceptandum cenſeo.

CAR-

CARMEN XXVI.

Ad Priapum.

Deliciæ populi magno notiſſima circo
Quintia, vibratas docta movere nates.
Cymbala cum crotalis, pruriginis arma, Priapo
Ponit, & adducta tympana pulſa manu.
Pro quibus, ut ſemper placeant ſpectantibus, orat:
Tentaque ad exemplum ſit ſua turba Dei.

COMMENT.

¶ *Deliciæ*) Sic Plaut. Pſeud. *Phœnicum, tibi hæc ego loquor, deliciæ ſummatum virum.*

¶ *Circo*) de meretricibus in Amphitheatro proſtantibus videndus Lipſius Elect. 1. cap. 13. Sic Virgil.

——mediaque in valle theatri
Circus erat——

¶ *Movere nates*) vid. ſuprà ad carm. 18.

¶ *Cymbala cum crotalis*) ſic auctor Copæ: *Copa Syriſca caput Graja redimita mitella.*
Criſpum ſub crotalo (id eſt, ad ſonum ænei crepitaculi) *docta movere latus, &c.*

¶ *Pruriginis arma*) quia cantus iſte & ſaltationes prurire faciunt & ad Venerem invitant, ut ex Copa apparet. *Arma* pro eo, quod vulgò, non rectè tamen, (ut in Indice dicetur) inſtrumenta dicimus. Armis in bello, crotalo in Veneris ſtudio utimur.

¶ *Ponit*) id eſt, *dedicat*. Vide ſuprà ad carm. 20.

¶ *Adducta*) nam tympaniſtæ alteram manum ad ſe reductam habent dum tympana terunt.

¶ *Tentaque*) ut amatores ſui habeant tam tentam mentulàm, quàm Priapus. Vide ſuprà carmine 5.

CARMEN XXVII.

Priapus.

Tu qui non bene cogitas, & agrè
Carpendo tibi temperas ab horto,
Padicabere faſcino pedali.
Quod ſi tam gravis & moleſta pœna
Non profecerit: altiora tangam.

COMMENT.

¶ *Carpendo horto*) *Carpere hortum*, inſolens eſt, pro *fruges ex horto*. Sic infra carm. 72.
Si commiſſa mea carpes pomaria cura.

¶ *Faſcino pedali*) ſic ſuprà carm. 10. *conto pedali*, quod vide. *Faſcinum* eſt *mentula*. Hinc *faſcinoſus*, id eſt, *mentulatus* inf. carm. 72.

¶ *Altiora tangam*) os ſcil. hoc eſt, irrumabo te.

CARMEN XXVIII.

Ad Priapum.

Obſcœnis peream, Priape, ſi non
Vti me pudet, improbiſque verbis:
Sed cum tu poſito Deus pudore
Oſtendas mihi coleos patentes:
Cum cunno mihi mentula eſt vocanda.

COMMENT.

¶ *Peream*) vide Indicem.

¶ *Poſito pudore*) ſuprà carmine 13. dixit, *pudore pulſo*.

¶ *Coleos patentes*) carm. 13. *coleis apertis ſtare.*

CAR-

CARMEN XXIX.

Ad Priapum.

Falce minax, & parte tui majore, Priape,
Ad fontem, quæſo dic mihi, qua ſit iter:

COMMENT.

¶ *Parte tui majore*) quia Priapo talis mentula opponebatur, quæ totum corpus æquaret. Vide ſuprà carm. 8.

¶ *Ad fontem*) Priapi & Mercurii in compitis, triviis, quadriviis ponebantur cum virga in manu, quæ advenis iter ad fontem monſtraret. nec intererat Mercurii, an Priapi eſſent dii iſti viales, cum & Mercuriis ipſis & Terminis vialibus veretra non minus, quàm Priapis, longa tribuerentur. Vide Scaligerum ad hunc ipſum locum.

¶ *Qua*) hîc tranſitum notat. Malè tamen, & peſſimo exemplo Giſanius Indice Lucretiano τῷ *Qua* pro *ubi* univerſo Latio interdicit, ædilitias ſc. edictiones habens ſine populi ſuffragio.

CARMEN XXX.

Priapus.

Vade per has vites, quarum ſi carpſeris uvas,
Quas aliter ſumas, hoſpes habebis aquas.

COMMENT.

¶ *Quas aliter ſumas*) Tu quidem aquam petis potui: ſed ſi uvam decerpſeris, ego te irrumabo, ut ob aliam cauſam, quàm inſtitueras, aquâ opus habeas, ad os ſc. à me impudicatum, eluendum.

Aliter pro, *alia de cauſa.*

CARMEN XXXI.

Priapus.

Donec proterva nil mihi manu carpes,
Licebit ipſa ſis pudicior Veſta.
Sin; hæc mei te ventris arma laxabunt,
Exire ut ipſa de ſuo queas cunno.

COMMENT.

¶ *Pudicior*) Hîc *pudica*, quæ omninò virum ignorat. alias pudica matrona dicitur, quæ viro contenta vivit uno. Scalig.

¶ *Sin;*) Eleganter hæc particula ſic ſeparatim ponitur, pro *ſi non. ſi minus*. Cic. 10. ad Att. ep. 6. *Si vir eſſe volet, præclara συνοδία: ſin autem; erimus nos, qui ſolemus.* Et lib. 16. ad Att. *Verum tamen ſi pares æquè inter ſe, quieſcendum. ſin; latius manabit & quidem ad nos, deinde communiter.*

¶ *Ventris arma*) ſic ſuprà carm. 8. *telum* vocat.

¶ *Laxabunt*) ita tuum cunnum patulum & amplum ac ſpatioſum reddam, ut ipſa inde exire poſſis.

¶ *De tuo*) *De* pro *ex*. Vide ſuprà ad carm. ad Lector.

¶ *Cunno*) Jupiter Diique cæteri facinus maximum cluent feciſſe, quod Pelopi humerum eburneum pro carneo reſtituerint. nugas maximas fuiſſe reor, præ ut ego nunc ſequiori ſexui, mulieribus inquam, id reſtituo, quo ſunt, quod ſunt; cunnum videlicet, quo nunc ſæcula aliquot culo contentæ caruerunt. Ante enim nullo ſenſu hic *culo* legebatur, etiam in Scaligeri editione. Equidem magnas & modò non ingentes à feminis gratias hac mea tam comi opera iniviſſe confido.

CAR-

CARMEN *XXXII.*

Priapus.

Uvis aridior puella paſſis,
Buxo pallidior novaque Cera,
Collatas ſibi quæ, ſuiſque membris
Formicas facit altiles videri:
Cujus viſcera non aperta Tuſcus
Per pellem poterit videre haruſpex,
Quæ ſucco caret, atque petra pumex,
Nemo viderit hanc ut expuentem:
Quam pro ſanguine pulverem, ſcobemque
In venis medici putant habere:
Ad me nocte ſolet venire, & affert
Pallorem, maciemque larvialem.
Ductor ferreus inſularis, æque
Laternæ videor fricare cornu.

COMMENT.

Simile ferè epigramma eſt apud Catullum, in quo Furii ejuſque parentum maciem deſcribit. Inter alia:

Atqui corpora ſicciora cornu,
Aut ſi quid magis aridum eſt, habetis
Sole, frigore, & eſuritione.
A te ſudor abeſt, abeſt ſaliva.
Mucuſque & mala pituita naſi, &c.

¶ *Novaque cera)* ſic infra carm. 51.

Magiſque cerâ luteum nova prunum.

¶ *Collatas ſibi)* tam tenuis eſt, ut ſi cum formicis conferatur, illæ pinguiores videantur. *Altilis* enim, teſte Nonio, eſt *pinguis* ab alendo.

¶ *Cujus viſcera)* ejus inteſtina non aperta, id eſt, adhuc in ventre concluſa inſpici poſſunt.

¶ *Tuſcus haruſpex)* *Haruſpices* dicti, ut ait Donatus,

natus, ab harugis, id eſt, hoſtiis inſpiciendis ex Hetruria primum Romam acciti.

¶ *Atque petra*) *Atque* pro *ſicut*. obſervatione dignum.

¶ *Nemo viderit*) conſtrue: ut nemo viderit hanc exſp.

¶ *Larvialem*) qualem maciem larvæ ſeu animæ defunctorum habere ſolent.

¶ *Ductor ferreus*) obſcure hoc videtur dicere: equo quando illam ſubagito ſive ſuppono, videor mihi ferrum ducere ſive in laminam procudere, vel etiam laternam corneam fricare: adeò exſucca eſt illa.

¶ *Inſularis*) in inſulis enim multa metalla, eaque re ad metallum damnati in inſulas deportabantur.

¶ *Æque*) Legendum puto, *Atque*. Ego videor mihi ductor ferreus,& videor mihi cornu fricare.

¶ *Cornu*) Lucret. quoque *cornum* pro *laterna* poſuit. Et Plaut. *Volcanum in cornu gerere.*

CARMEN *XXXIII.*

Priapus.

Najadas antiqui, Dryadaſque habuere Priapi:
Et quo tenta Dei vena ſubiret, erat.
Nunc adeo nihil eſt: adeo mea plena libido,
Ut Nymphas omneis interiiſſe putem.
Turpe quidem factu: ſed ne tentigine rumpar,
Falce manu poſita, fiet amica manus.

COMMENT.

¶ *Et quo*) & ſemper aderat vulva aliqua, quam Priaporum mentula iniret. nunc ego nullam habeo, cum tamen maximè nunc concupiſcam.

¶ *Tenta*

¶ *Tenta vena*) vide ſuprà ad carm. 5. *Vena* eſt *mentula*. Juvenalis:

Cum moroſa vago ſingultiet inguine vena.

¶ *Rumpar*) vide ſuprà ad carm. 22.

¶ *Falce manu poſità*) Maſtuprationem innuit, velle ſemen ſe emittere manu ad pudenda admotâ, è qua tamen falx prius deponenda ſit.

CARMEN XXXIV.

Ad Priapum.

Cum ſacrum fieret Deo ſalaci,
Conducta eſt pretio puella parvo,
Communis ſatis omnibus futura.
Quæ quot nocte viros peregit una,
Tot verpas tibi dedicat ſalignas.

COMMENT.

¶ *Deo ſalaci*) Ita Priapus dicitur ſuprà carm. 13.

¶ *Peregit*) *Peragere virum* eſt *experiri*. Ennodius.

Ludit in ancipiti conſtans fallacia ſexu:
Femina cum patitur, peragit cum turpia vir eſt.

¶ *Verpas*) mentulas. Vide Lipſium lib. 2. Antiq. lect.

CARMEN XXXV.

Priapus.

Padicabere fur ſemel: ſed idem
Si præſens fueris bis, irrumabo.
Quod ſi tertia furta molieris:
Ut pœnam patiare & hanc, & illam,
Pædicaberis, irrumaberiſque.

COM-

COMMENT.

Epigramma hoc difficultatis nihil habet, obſcœnitatis plurimum. Ne tamen nihil obſerves, hoc obſerva, *Bis breve eſſe, non longum. Moliri furtum:*

CARMEN XXXVI.

Priapus.

Notas habemus quiſque corporis formas:
Phœbus comoſus: Hercules lacertoſus:
Trahitque Bacchus virginis tener formam:
Minerva flavo lumine eſt: Venus pato.
Frontem cruentos Arcadas vides Faunos.
Habet de centeis nuntius deûm plantas:
Tutela Lemni diſpares movet greſſus:
Intonſa ſemper Æſculapio barba eſt:
Nemo eſt feroci pectorioſior Marte.
Quod ſi quis inter hæc locus mihi reſtat,
Deus Priapo mentulatior non eſt.

COMMENT.

¶ *Frontem cruentos*) hujus loci reſtitutio Scaligero debetur. Ante legebatur:

At fronte crinita Arcades vides Faunos.

malè. cùm Fauni ſemper calvi ſint; ideoque Panes, Silvani, Satyri ſemper pingebantur manum obtendentes fronti pro umbraculo ad arcendum calorem Solis, quod non facerent ſi comati eſſent. At eos cruentos, id eſt, rubentes eſſe, docet Virgil. eclog. 10.

Pan deus Arcadiæ venit, quem vidimus ipſi
Sanguineis ebuli baccis minioque rubentem.

¶ *Decentes*) id eſt, *pulcras*. Plaut. Moſtell. *Contempla ſatin hæc me veſtis deceat* id eſt, apta ſit & decora.

¶ *Tutela*

¶ *Tutela Lemni*) id eſt, *Vulcanus*. *Tutela* pro *tutore*. Sic infra carm. 73. *Pomarii tutela diligens* dicitur *Priapus*.

¶ *Diſpares movet greſſus*) *Diſpares greſſus movere*, eleganter, pro *claudicare*.

CARMEN XXXVIII.

Voti ſolutio.

Cur pictum memori ſit in tabella
Membrum quæritis, unde procreamur.
Cum penis mihi forte læſus eſſet:
Chirurgique manum miſer timerem:
Diis me legitimis, nimiſque magnis,
Ut phœbo, puta, filioque Phœbi,
Curatum dare mentulam verebar.
Huic dixi, fer opem, Priape, parti,
Cujus tu, pater, ipſe par videris:
Qua ſalva ſine ſectione facta,
Ponetur tibi picta, quam levaris,
Parque, conſimiliſque, concolorque.
Promiſit fore: mentulamque movit
Pro nutu deus, & rogata fecit.

COMMENT.

Hic præmonendum, ægrotos pro ſalute ſua Dei alicui vota nuncupaſſe; cumque convaluiſſent, tabulam in illius Dei templo ponebant. Sic naufragium qui evaſerant, veſtes ſuas unà cum tabula in Neptuni æde ſuſpendebant. qua de re accuratiſſimè Briſſon. lib. 1. formul. fol. 106. edit. Francof. Hic ergo proponitur tabella, in qua Mentula picta cum eiſdem carminibus in Priapi ſacello viſebatur.

¶ *Memori tabella*) Unde & monumenta dicitur, quod nos rerum vetuſtarum admoneant & recordari faciant.

¶ *Dis*

¶ *Dis me*) τὸ ME παρέλκει. vide Indicem.

¶ *Dis me legitimis*) Obſerva, *Deos legitimos* dici, ad quos propriè cura rei alicujus pertinere videbatur, ut ad Æſculapium ſanitatis reſtitutio: Neptunum naufragia &c. Vide Indicem.

¶ *Puta*) *Puta* poſteriore brevi. quæ res ſuſpicari me facit, Imperativos primæ conjugationis non minus corripi, quam omnes ſecundæ.

¶ *Curatum dare*) *Medico quid curatum dare.* phraſis obſervatione non indigna.

¶ *Vertebar*) id eſt, *verecundabar*, pudebat me mutantis diis rem iſtam turpiculam offerre ſanandam.

¶ *Qua ſalva*) ſi eam ſanaveris, ita ut ſectione opus non ſit, tum pictam tibi mentulam ponam, ei, quam tu ſanaveris, ſimilem.

¶ *Levaris*) *Levare* pro *ſanare*.

¶ *Mentulamque movit*) Ridiculum. Sicut Jupiter rogatus ſuperciliis annuere ſolet, ita Priapum mentula annuiſſe volt.

CARMEN XXXVIII.

Priapus.

Simpliciter tibi me, quodcunque eſt, dicere oportet:
Natura eſt quoniam ſemper aperta mihi.
Pædicare volo: tu vis decerpere poma.
Quod peto ſi dederis: quod petis accipies.

COMMENT.

¶ *Natura*) *Natura* pro *pudendo*. ut Græcis φύσις. Sic in illo Mimi: *Hircus vetulus naturam capreis ligurrit*. Sic Cicer. 3. de nat. deor. *Cujus obſcœnius excitata natura traditur, quod adſpectu Proſerpinæ commotus ſit*. loquitur de Mercurio.

Suprà carmine 8. *mentulam tibi ſemper apertam* dixit.

CAR-

CARMEN XXXIX.

Priapus.

Forma Mercurius poteſt placere :
Forma conſpiciendus eſt Apollo :
Formoſus quoque pingitur Lyæus :
Formoſiſſimus omnium eſt Cupido.
Me pulchra fateor carere forma :
Verùm mentula luculenta noſtra eſt :
Hanc mavult ſibi, quam Deos priores,
Si qua eſt non fatui puella cunni.

COMMENT.

¶ *Luculenta*) *Luculenta*, pro *commodo*, *oportuno*, & *optimo*, ſicut ignis lucens perpetuo eſt optimus. Unde Tibullus *nihil aliud ſe precari ait, quam ut ſuus adſiduo luceat igne focus.* Et *ignem non habere* extremæ paupertatis eſt. Catull.

Furi cui neque ſervulus eſt, nec arca,
Nec cimex, nec araneus, nec ignis.

Ab hoc luculento vaſorum luculentitatem nobis Janus Douſa mediocris Grammaticus & Poëta, prætereaque nihil, expatravit in ſuis ad Petronium, imò pro Petronio Præcidaneis. (tam raris enim & faſtidioſis indicibus libellos ſuos exornare hoc illi fatuo maxima lætitia eſt) in quibus præterquam quod ipſum Petronium ſpurcidicis & immemorabilibus verbis multis paraſangis prævenit & equis præcurrit albis.

CAR-

CARMEN LX.

Ad Priapum.

Nota Suburranas inter Telethuſa puellas,
Quæ puto de quæſtu libera facta ſuo eſt:
Cingit inaurata penem tibi ſancte corona:
Hunc Pathicæ ſummi numinis inſtar habent.

COMMENT.

Apparet Telethuſam hanc, de qua & ſuprà carm. 18. libertinam meretricem fuiſſe, quæ cum in regione Suburrana, ubi meretricum fornices & diverſoria erant, amplum corpore quæſtum feciſſet, argentumque pro capite numeraſſet, penem ſeu caudam Priapi corona inaurata donavit. Solebat autem mentula Priapi coronari, ut infra ex carm. 50. diſcimus:

Totam cum paribus Priape noſtris
Cingemus tibi mentulam coronis.

¶ *De quæſtu*) *De* pro *ex*, ſupra carm. ad Lector.

¶ *Sancte*) obſerva Priapum ſanctum dici, ut & Cupido. Sic infra carm. 82.

¶ *Cingit*) *Cingere* pro *coronare.*

¶ *Pathicæ*) De his ſupra ad carm. 24.

CARMEN XLI.

Priapus.

Quiſque venerit huc, Poëta fiat;
Et verſus mihi dedicet jocoſos.
Qui non fecerit, inter eruditos
Ficoſiſſimus ambulet Poëtas.

COM-

COMMENT.

Epigramma hoc difficultatis nihil habet, volt ut omnes ſacello ſuo carmina adſcribant. *Ficoſus* eſt plenus ulceribus, quæ Fici dicuntur.

CARMEN XLII.

Ad Priapum.

Lætus Ariſtagoras natis bene villicus uvis
De cera facta dat tibi poma Deus.
At tu ſacrati contentus imagine pomi,
Fac veros fructus ille, Priape, ferat.

COMMENT.

Ariſtagoras villicus pomum cereum Priapo offert.

¶ *Natis bene*) id eſt, quandoquidem uvæ bene provenerunt, nec ſpem cultoris eluſerunt.

¶ *De cera*) *De* pro *ex*. vide carm. ad Lector.

¶ *Sacrati*) *Sacratus* pro *ſacro* & *dedicato*.

¶ *Ille*) fac ut Ariſtagoras veros fructus accipiat, ſive ex fundo percipiat.

CARMEN XLIII.

Priapus.

Nolite omnia, quæ loquor, putare
Per luſum mihi, per jocumque dici.
Deprenſos ego ter, quaterque fures
Omnes, ne dubitetis, irrumabo.

Nota. *Per luſum quid dicere.*

CARMEN XLIV.

Priapus.

Velle quid hanc dicas, quamvis ſim ligneus haſtam:
Oſcula dat medio ſiqua puella mihi?
Augure non opus eſt: in me, mihi credite, dixit,
Utetur veris uſibus haſta rudis.

COMMENT.

Ita carmen hoc elegans, quod ante obſcurum erat, primus interpunxi. hoc primum; deinde legendum cenſeo: velle quid hanc dicat, ut ſit ſenſus. Non opus eſt augure ad divinandum, quid (id eſt, ob quid, quamobrem) hanc ſe haſtam velle dicat puella, quæ me in medio mei oſculatur. Cur non opus eſt augure? quia ipſe, modo mihi fidem arbitremini, idipſum exponam. Dixit ergò puella; Hæc rudis haſta in me veris uſibus utetur, & me inibit. Hic ſenſus eſt epigrammatis.

¶ *Haſtam*) *haſta* pro *mentula*.

¶ *Oſcula dat medio*) Vide ſuprà carm. 24.

CARMEN XLV.

Priapus.

Cum quendam rigidus Deus videret
Ferventi caput uſtulare ferro,
Ut Mauræ ſimilis foret puellæ:
Heus, inquit, tibi dicimus cynæde,
Uras te licet uſque, torqueaſque:
Num tandem prior es puella, quæſo,
Quæ ſunt, mentula quos habet, capilli?

Lectionem hujus epigrammatis volgatam retinere volui, cum optimum ſenſum contineat, cum Scali-

Scaligeri contrà lectio fortaſſis ne à Sphyngis quidem interprete intelligatur: quæ res ſatis arguit, eum mentem Priapi non ſatis intellexiſſe. Juvenis crines ſuos in capite torquebat, ut Mauritanæ puellæ ſimilis eſſet. Hunc Priapus increpat, puellam totam non tanti eſſe, ut propter eam vel capillus pudendorum, non dico capitis, mutetur. Hic ſenſus eſt.

¶ *Rigidus Deus*) id eſt *Priapus* ſuprà carm. 3.

¶ *Ferro*) calamiſtro, quod calfaciebatur in cinere, quo torqueretur capillus.

¶ *Maura*) hinc videmus Mauros, ut etiamnum Æthiopes, criſpos fuiſſe.

¶ *Num tandem prior*) tu vis puellæ te ſimilem facere, dum crines tuos ita torques. ſed malè facis. nam puella tanti æſtimanda non eſt, ut crines pudendorum propter eam mutentur. *Prior* eleganter poſuit pro *melior*, ut Græci πρότερος. Hom. οδ. τ. ὁδ' ἄρα πρότερος καὶ ἀρείων.

¶ *Capilli*) *Capillus* pro *pilo*. Perſius:

—— *& poſitis bicolor membrana capillis.*

Agell. lib. 12. c. 1. *Nam ſi ovium lacte hœdi aut caprarum agni alerentur, conſtat ferme in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem,*

CARMEN XLVI.

Priapus.

O non candidior puella Mauro,
Sed morboſior omnibus cynædis,
Pigmeo brevior gruem timenti,
Urſis aſperior, piloſiorque,
Medis laxior, Indiciſque braccis:
Mantes his licet, ut libenter ires.
Nam quamvis videar ſatis paratus:
Erucarum opus eſt decem maniplis,

CARMEN XLIV.

Priapus.

Velle quid hanc dicas, quamvis ſim ligneus haſtam :
Oſcula dat medio ſiqua puella mihi ?
Augure non opus eſt : in me, mihi credite, dixit,
Utetur veris uſibus haſta rudis.

COMMENT.

Ita carmen hoc elegans, quod ante obſcurum erat, primus interpunxi. hoc primum ; deinde legendum cenſeo : velle quid hanc dicat, ut ſit ſenſus. Non opus eſt augure ad divinandum, quid (id eſt, ob quid, quamobrem) hanc ſe haſtam velle dicat puella, quæ me in medio mei oſculatur. Cur non opus eſt augure ? quia ipſe, modo mihi fidem arbitremini, idipſum exponam. Dixit ergò puella ; Hæc rudis haſta in me veris uſibus utetur, & me inibit. Hic ſenſus eſt epigrammatis.

¶ *Haſtam*) *haſta* pro *mentula.*

¶ *Oſcula dat medio*) Vide ſuprà carm. 24.

CARMEN XLV.

Priapus.

Cum quendam rigidus Deus videret
Ferventi caput uſtulare ferro,
Ut Mauræ ſimilis foret puellæ :
Heus, inquit, tibi dicimus cynæde,
Uras te licet uſque, torqueaſque :
Num tandem prior es puella, quæſo,
Quæ ſunt, mentulæ quos habet, capilli ?

Lectionem hujus epigrammatis volgatam retinere volui, cum optimum ſenſum contineat, cum Scali-

Scaligeri contrà lectio fortaſſis ne à Sphyngis quidem interprete intelligatur: quæ res ſatis arguit, eum mentem Priapi non ſatis intellexiſſe. Juvenis crines ſuos in capite torquebat, ut Mauritanæ puellæ ſimilis eſſet. Hunc Priapus increpat, puellam totam non tanti eſſe, ut propter eam vel capillus pudendorum, non dico capitis, mutetur. Hic ſenſus eſt.

¶ *Rigidus Deus*) id eſt *Priapus* ſuprà carm. 3.

¶ *Ferro*) calamiſtro, quod calfaciebatur in cinere, quo torqueretur capillus.

¶ *Maura*) hinc videmus Mauros, ut etiamnum Æthiopes, criſpos fuiſſe.

¶ *Num tandem prior*) tu vis puellæ te ſimilem facere, dum crines tuos ita torques. ſed malè facis. nam puella tanti æſtimanda non eſt, ut crines pudendorum propter eam mutentur. *Prior* eleganter poſuit pro *melior*, ut Græci πρότερος. Hom. οδ. τ. ὅδ᾽ ἄρα πρότερος ϗ ἀρείων.

¶ *Capilli*) *Capillus* pro *pilo*. Perſius:

—— *& poſitis bicolor membrana capillis.*

Agell. lib. 12. c. 1. *Nam ſi ovium lacte hœdi aut caprarum agni alerentur, conſtat ferme in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem,*

CARMEN XLVI.

Priapus.

O non candidior puella Mauro,
Sed morboſior omnibus cynædis,
Pigmeo brevior gruem timenti,
Urſis aſperior, piloſiorque,
Medis laxior, Indiciſque braccis:
Mantes his licet, ut libenter ires.
Nam quamvis videar ſatis paratus:
Erucarum opus eſt decem maniplis,

Foſſas inguinis ut teram, dolemque
Cunni vermiculos ſcaturientes.

COMMENT.

¶ *Mollior cinædi*) *Cinædi molles.* Vide Wouwer. Animadv. in Petr. 298. Catull.

Cinæde Thalle mollior, cuniculo capillo,
Vel anſeris medullula, vel imulà oricillâ.

Inf. carm. 64. *Quidam mollior anſeris medulla.*

¶ *Laxior*) vide ſuprà ad carm. 16.

¶ *Braccis*) *Bracca ſeu bracha* veſtimenti laxi genus, pudenda maxime tegens, Medis, Indis & Scythis uſitatum:

¶ *Manes*) etiamſi hic manes, tamen utinam hinc abires. vel optarem tamen ut ultro & libenter abires. Ut ἀστικόν. Catull.

Jupiter, ut Sicelicum omne genus pereat.

Ita enim locus ille legendus cum Scaligero, quantumvis reclamante Giphanio, qui genus Sicelicum Latine dici poſſe non putat. de quo ille viderit.

¶ *Nam quamvis*) etiamſi tentigine rumpar, te tamen tam turpem, & cujus in cunno vermiculi ſuboriuntur, ſtuprare nolim.

¶ *Satis paratus*) Sic Ovid.

At Deus obſcœna nimium quoque parte paratus.

¶ *Erucarum*) *Eruca* herba, ita dicta quod beſtiolas omnes corpori innaſcentes erodat, hujus maxima in condiendis obſoniis ſuavitas eſt. Venerem mirifice provocat. Auctor Moreti:

——— *Venerem revocans Eruca morantem.*

Columell.

Et quæ frugifera ſeritur vicina Priapo,
Excitet ut Veneri tardos eruca maritos.

¶ *Dolemque*) *Dolare* pro *nocere alicui.* Propert.

——— *adſiduo me dolat aura gelu.*

hic *dolare vermiculos* eſt *necare.*

¶ *Scaturientes*) *Scaturire* non modo de aquis ſed etiam de herbis, cæteriſque ſua ſponte ubertim naſcentibus dicitur.

CARMEN XLVII.

Priapus.

Quicunque veſtrum, qui venitis ad cœnam,
Libare nullos ſuſtinet mihi verſus:
Illius uxor, aut amica, rivalem
Laſciviendo languidum precor reddat:
Et ipſe longa nocte dormiat ſolus
Libidinoſus incitatus erucis.

COMMENT.

¶ *Libare ſuſtinet*) *Suſtinet* cum Infinitivo, eſt *audet, in animum inducit.* Valer. Maxim. lib. 8. cap. 1. *Neque punire eam juſto dolore impulſam ſuſtinebat.* Sueton. Calig. c. 30. extr. Petron. 79. pag.

¶ *Laſciviendo*) *Laſcivire* eſt facere, quod fecit cum Cynthia Propertius, Corinna Ovidius.

¶ *Languidum*) Languidum reddere in coitu quid ſit, interpretatione mea non indiget. Sic Plaut. Pſeud. *Leno minatur puellæ, ſe illam, ut in pergulam deferatur, curaturum, ut ibi uſque ad languorem.*

¶ *Libidinoſis*) Active, quæ libidinoſum faciunt, ut ſuprà ad carm. 46. dictum.

¶ *Erucis*) Quando in cœna comederat erucas.

CARMEN XLVIII.

Priapus.

Quod partem madidam mei videtis,
Per quam ſignificor Priapus eſſe:
Non ros eſt, mihi crede, nec pruina:

Sed quod ſponte ſua ſolet remitti,
Cum mens eſt pathica memor puellæ.

COMMENT.

¶ *Partem mei*) vide ſuprà carmen ad Lectorem.
¶ *Non ros eſt*) cauſſa ſc.
¶ *Sed quod*) id eſt *ſemen*, quod fluit mihi, quando puella mihi in mentem venit.

CARMEN XLIX.

Priapus.

Tu quicunque vides circa tectoria noſtra
Non nimium caſti carmina plena joci:
Verſibus obſcœnis offendi deſine: non eſt
Mentula ſubducti noſtra ſupercilii.

COMMENT.

¶ *Tectoria*) Sic Scaliger reſtituit: tectorium κονίαμα, τοῖχος κεκονιαμένος. nam parietibus templorum Priapi, quicumque intrabant, pro ſymbolo quiſque carbone epigramma exarabat. Et hæc verba ſunt Scaligeri, quæ bona fide auctori ſuo transſcribenda duxi, ne aliorum laborem gloriam noſtram facere velle videamur, quamvis nec iſta ignoraverim.

¶ *Subducti ſupercilii*) de quo ad carmen ad Lectorem. Propert. eodem modo libr. 2. Eleg. 8.
Nunc volo ſubducto gravior procedere vultu.

CARMEN L.

Ad Priapum.

Quadam, ſi placet hoc tibi, Priape,
Ficoſiſſima me puella ludit
Et non dat mihi, nec negat daturam;

Cauſſaſ-

Cauſſaſque invenit uſque differendi.
Quæ ſi contigerit fruenda nobis:
Totam comparibus, Priape, noſtris
Cingemus tibi mentulam coronis.

COMMENT.

¶ *Si placet*) Sic Catull. de puero.
—— hunc ego, ſi placet Dionæ,
Pro telo rigida mea cecidi.

¶ *Ficoſiſſima*) vide ſuprà ad carm. 41.

¶ *Dat*) De hoc verbo dictum ad carm. 2.

¶ *Fruenda*) *Frui puella*, pro *potiri*.

¶ *Cum paribus*) σὺν ἡλικιώταις, æqualibus.

¶ *Cingemus*) vide ſuprà carm. 40.

CARMEN LI.

Priapus.

Quid hoc negoti eſt? quave ſuſpicer cauſſa
Venire in hortum plurimos meum fures?
Cum quiſquis in nos incidit, luat pœnas;
Et uſque curvos excavetur ad lumbos:
Non ficus hic eſt præferenda vicinæ,
Uvæque quales flava non legit Crete:
Non mala truncis aſſerenda Picenis,
Pyrumve, tanto quod periculo captes,
Magiſque cera luteum nova prunum,
Sorbumve ventres lubricos moraturum.
Præpingue rami nec mei ferunt morum,
Nucemve longam, quam vocant avellanam,
Amygdalumve flore purpureo fulgens.
Non braſſica fero guloſior caules,
Betaſve, quantas hortus educat nullus,
Creſcenſve ſemper in ſuum caput porrum:
Nec ſeminoſas ad cucurbitas quenquam,
Ad ocymumve cucumereſve humi fuſos,

Venire, crede ſeſſilesve lactucas:
Nec ut ſalaces nocte tollat erucas,
Mentamque olentam, cum ſalubribus rutis:
Acresve cœpas, alliumque fibratum.
Quæ cuncta, quamvis noſtro habemus in ſepto,
Non pauciora proximi ferunt horti.
Quibus relictis, in mihi laboratum
Locum venitis, improbiſſimi fures.
Nimirum apertam convolatis ad pœnam:
Et vos hoc ipſum, quod minamur, invitat.

COMMENT.

Non ficus hic) Mirum eſt fures in hunc hortum potius quàm in vicinos venire: cum tamen hujus horti arbores & fructus vicinis non ſint præſtantiores. Non eſt heic melior ficus, quam in vicinia, non ſunt hîc meliores uvæ, non ſunt meliora pyra &c. Sed veriſimile eſt, eos non propter fructus huc venire, ſed amore pœnæ potius, ut ſc. à me perforentur.

¶ *Arete*) quales uvas Alcinoi uxor ex ſuis hortis decerpere ſolita eſt.

¶ *Uvas leget*) Sic Varro lib. 5. de ling. Lat. *Vinum legere*, ſicut *poma legere*. infrà carm. 68.

¶ *Aſſerenda*) ſive *inferenda*. prius etiam apud Catonem reperitur. *Aſero*, quando pro *ſemino* ſive *planto* accipitur, fit *inſero*, quod modo eſt *planto*, Virgil.

Inſere nunc Melibœe piros, pone ordine vites.

aliquando pro, *inſitionem facio*, quod fit, cum ſciſſo trunco ſurculus fœcundæ arboris in ſterili inſeritur. Picenum porro Italiæ regio eſt fertiliſſima.

¶ *Tanto cum periculo*) pædicationis ſc.

¶ *Cera*) ſic ſupra carm. 32. *Buxo pallidior novaque cera.*

¶ *Sorbumve*) non etiam heic eſt ſorbum acidum (ut

(ut Virgil. vocat) quod alvum adſtringat. *Sorbum* eſt fructus ſorbi arboris.

¶ *Moraturum*) obſervatione dignum. *Morari ventrem lubricum*, pro *alvum conducere* & *adſtringere*.

¶ *Albana*) id eſt, *Albenſis* ſeu *Praeneſtina*. ſecuti heic ſumus emendationem Scaligeri.

¶ *Seminoſas*) *Seminoſus* pro eo, qui ſemine abundat.

¶ *Salaces erucas*) vid. ſuprà ad carm. 46.

¶ *Alliumque fibratum*) ita Scaliger in Moreto:

Ac primum leviter digitis tellure refoſſa
Quatuor educit cum ſpiſſis allia fibris.

¶ *Ut ambiamus*) Ita Scaliger, quæ quanquam omnia in noſtro ſæpto ambiantur, in noſtro horto incluſa ſint, tamen ea nec à cæteris hortis abſunt.

¶ *Mihi laboratum*) In hortum, qui mihi factus & cultus eſt.

¶ *Improbiſſimi*) *Improbus* perpetuum furis epitheton. unde carm. 82. *Improbus* abſolute pro *fure* dicitur.

¶ *Apertam*) quia Priapo natura eſt ſemper aperta.

CARMEN LII.

Priapus.

Heus tu, non bene qui manum rapacem
Mandato mihi contines ab horto:
Iam primum ſtator hic libidinoſus
Alternis ineundo & exeundo.
Porta te faciet patentiorem.
Accedent duo, qui latus tuentur,
Pulchre penſilibus peculiati.
Qui cum te male foderint jacentem:
Ad partem veniet ſalax aſellus,

Nihilo deterius mutoniatus.
Quare qui ſapiet, malum cavebit,
Cum tantum hic ſciet eſſe mentularum.

COMMENT.

¶ *Mandato*) ſuprà carmen 14. *Commiſſo mihi*, & infra 72. *Commiſſa mea pomaria cura.* & carm. 23. *Mandati curam juſſit habere loci.*

¶ *Srator*) idem qui *circitor*, ſuprà carm. 16.

¶ *Patentiorem*) *Patentior* pro *laxior.* vide. ſuprà *carm.* 16.

¶ *Latus tuentur*) *Laterones*, idem qui *circitores.*

¶ *Penſilibus*) *penſilia* pro *mentula.*

¶ *Peculiati*) id eſt, *peculio inſtructi*, ſive *mentulati. Peculium* enim eſt id, quo viri ſumus. Petronius. *Prolato peculio cœpit rogare ſtuprum.* Plaut Pſeud. ſc. Malus &c.

Mea hæc habeo omnia, meo peculio emta,
B A. *nempe quod fœminæ ſuſtinent.*

id eſt eo, quod ſummis feminum partibus ſuſtinetur. Et Perſa ſc. *Satin hæc: Atque ob iſtam rem ego aliqui te peculiabo.* id eſt, *te ſtuprabo.*

¶ *Ad partem veniet*) *Venire ad partem*: obſervandum.

¶ *Mutoniatus*) nihil minus, quam illi, à penſilibus inſtructus. *Muto, onis* eſt *mentula.* & habet primum ancipitem. heic enim brevis, apud Horat. longa:

Quod ſi mutonis verbis mala tanta videntis.

CARMEN LIII.

Ad Priapum.

Contentus modico Bacchus ſolet eſſe racemo:
Cum capiant alti vix ſua muſta lacus,
Magnaque fœcundis cum meſſibus area deſit,

In Cereris crines una corona datur.
Tu quoque Dive minor majorum exempla ſecutus,
Quamvis pauca damus conſule poma boni.

COMMENT.

Etiamſi vinum uberrime provenit, tamen Baccho racemus tantum offerri ſolet, & quamvis adeo ſit fœcunda meſſis, ut granaria & areæ fere deſint, tamen Cereri ſpiceam tantum coronam imponere ſolent: quare & tu, Priape, paucis pomis contentus eſſe debebis.

¶ *Lacus*) *Lacus* vas eſt, in quo uva calcatur, ac muſtum defluit. Plin. *Guſtare de lacu muſtum.* Tibullus.

Nec ſpes deſtituat, ſed frugum ſemper acervos
Præbeat, & pleno pinguia muſta lacu.

Columella *lacus vinarios* vocat.

¶ *Datur*) *dare coronam in crines.* obſervandum. Cereri ex ariſtis concinnata corona imponi ſolebat. Horat. Carmine ſæculari:

Fertilis frugum pecoriſque tellus
Spicea donet Cererem corona.

CARMEN LIV.

Priapus.

E, D, ſi ſcribas, temonemque inſuper addas:
Qui medium D vult ſcindere, pictus erit.

COMMENT.

Etſi carmen hoc dignum non ſit, in quo interpretando laboren: officium tamen meum, ut quod incœpi exſequar, requirit. Hoc dicit. Si ſcribas E D & temonem in medio addas hoc modo: E-D, tum mentula erit quodammodo depicta, quæ te medium ſcindere volt, ſive, quæ te

te ſtuprare volt. Ambiguitas eſt in D. in pronunciatione ſc: *Te* enim intelligit. Hæc interpretatio ſub manu mihi & calamo nata, non eſt, quod cuiquam erudito probetur: nec ideo tamen de alia cogitare debui;

Nam *ſtultus labor eſt ineptiarum.*

CARMEN LV.

Priapus.

Credere quis poſſet, falcem quoque (turpe fateri)
De digitis fures ſurripuiſſe meis?
Nec movet amiſſi tam me jactura, pudorque:
Quam præbent juſtos, altera tela metus:
Quæ ſi perdidero, patria multabor: & olim
Ille tuus civis Lampſace, Gallus ero.

COMMENT.

¶ *Movet jactura*) Sic Petron. *Non tam jactura me movet, quam negligentia nequiſſimi ſervi.*

¶ *Præbent*) Nota *præbere alicui metum.*

¶ *Altera tela*) vereor ne mentula quoque mihi ſurripiatur. quod ſi fiat, tum Lampſaco patria mea ejiciar & Gallus ſive caſtratus ero.

¶ *Multabor*) *Multari patria* eſt *in exilium mitti.*

¶ *Lampſace*) infra carm. 76.

Mortalis tibi Lampſacum dicarunt.

¶ *Gallus*) id eſt, *inteſtabilis.* Martial. lib. 1. ep. 34. *Gallo turpius eſt nihil Priapo.* infra 76.

CAR-

CARMEN LVI.

Priapus.

Derides quoque fur: & impudicum
Oſtendis digitum mihi minanti.
Heu heu me miſerum quod iſta lignum eſt,
Quæ me terribilem facit videri,
Mandabo domino tamen ſalaci,
Ut pro me velit irrumare fures.

COMMENT.

Impudicum) id eſt, *medium*, qui & infamis. Plaut Pſeud ſc. malus & nequam:

In hunc intende digitum, hic leno eſt.

Id eſt, medio digito porrecto lenonem deride.

¶ *Quod*) ſic diſtinxi. *Quod* pro *quamvis*, ſuprà carm. 5. Etiamſi mea mentula lignea eſt, & ideo te inire non poteſt, tamen domino mandabo &c.

¶ *Quæ me terribilem*) ſic ſuprà carm. 19.

At me terribilem mentula tenta facit.

¶ *Facit videri*) ſuprà carm. 32.

Formicas facit altiles videri.

CARMEN LVII.

Priapus.

Cornix & caries, vetusque buſtum,
Turba & putrida facta ſeculorum,
Quæ forſan potuiſſet eſſe nutrix,
Tithoni, Priamique, Neſtoriſque,
Illis ni pueris anus fuiſſet;
Ne deſit ſibi, me rogat, fututor.
Quid ſi nunc roget, ut puella fiat?
Si nummos tamen hæc habet, puella eſt.

COM-

COMMENT.

Anus cornice annoſior, quæ &c. rogat me.

¶ *Caries*) *caries*, ut ait Nonius, eſt *vetuſtas* vel *putrilago*. Hîc pro *anu carioſa*. Sic Turpil.

Vident ut oſculatur cariem? num illum hæc pudet?

Afran: *Nemo illa vivit carie carioſior*. Sic enim ibi legendum, non ut Janus Gulielmius Germanorum quondam politiſſimus & elegantiſſimus cenſebat *Curioſior*. quid enim eo opus?

¶ *Turba ſeculorum*) pro *annorum multitudine*.

¶ *Illis ni pueris*) cum illi pueri adhuc adeſſent, jam tum hæc anus erat, ita ut ætate eos nutrire non poſſet: abſque hoc fuiſſet, mammam fortaſſis illis dediſſet.

¶ *Fututor*) vide carm. 12. & 11.

CARMEN LVIII.

Priapus.

Quicunque fur fefellerit fidem noſtram,
Effœminato marceat procul culo.
Quæque hæc proterva carpſerit manu poma
Puella, nullum inveniat fututorem.

COMMENT.

¶ *Fefellerit fidem*) me non advertente aliquid ſurripuerit.

¶ *Effœminato*) id eſt, *impudico, muliebria patiente*.

¶ *Inveneris*) ſic legimus cum Scaligero.

CARMEN LIX.

Priapus.

Prædictum tibi ne negare poſſis,
Si fur veneris, impudicus ibis.

COMMENT.

Ne dicas te non fuiſſe præmonitum, ego omnibus denuncio &c.

¶ *Impudicus)* *Impudicus* ſeu *impudicatus* eſt, qui muliebria patitur.

¶ *Ibis)* *Ire* pro *abire.*

CARMEN LX.

Ad Priapum.

Si quot habes verſus, tot haberes poma, Priape,
Eſſes antiquo ditior Alcinoo.

COMMENT.

¶ *Verſus)* in ſacello tuo à variis notatos.

¶ *Alcinoo)* cujus horti proverbio celebrantur.

CARMEN LXI.

Malus.

Quid fruſtra quereris colone mecum,
Quod quondam bene fructuoſa malus,
Auctumnis ſterilis duobus adſtem?
Non me prægravat, ut putas, ſenectus:
Nec ſum grandine verberata dura:
Nec gemmas modo germine exeunteis
Seri frigoris uſtulavit aura:

Nec.

Nec venti, pluviæve ſiccitaſve.
Quod de ſe quererer, malum dederunt.
Non ſturnus mihi, graculuſve raptor,
Aut cornix anus, aut aquoſus anſer,
Aut corvus nocuit ſiticuloſus :
Sed quod carmina peſſimi Poetæ
Ramis ſuſtineo laborioſis.

COMMENT.

Elegans carmen hoc Priapejum non eſt, ſicut & proximè ſequens.

¶ *Quereris mecum*) *queri cum aliquo* pro *expoſtulare.*

¶ *Auctumnis*) Auctumnus, pars pro anno toto. Ovid.

Quatuor auctumnus Pleias orta facit.

¶ *Adſtem*) *Adſtare* pro *ſtare.* Ennius apud Nonium:

Aſta atque Athenas antiquum opulentum opidum
Contempla ———

Quo loco cur Gifanius *Aſty* legere præoptet, cauſam nullus adhuc video : immo inſcitiſſima ſententia *Aſty* recipietur, proinde ac quis diceret, opidum & Athenas antiquum opidum adſpice.

¶ *Frigoris uſtulavit*) Virgil. 1. Georg:

——— *Boreæ penetratiæ frigus adurat.*

¶ *Malum dederunt*) *dare malum* pro *necare.*

¶ *Aquoſus anſer*) φίλυδρος, *qui aqua gaudet.*

¶ *Ramis*) carmina ramis & cortice notabantur.

¶ *Laborioſis*) ἐνεργητικῶς pro *laborantibus.*

CARMEN LXII.

Priapus.

Securi dormite canes : cuſtodiat hortum
Cum ſibi dilecta Sirius Erigone.

COM-

COMMENT.

Erigone Icarii filia, quæ ex dolore paternæ necis, quem ruſtici temulenti occiderant, ſe ipſa ſuſpendit, deorumque miſeratione in cœlum tralata Virginis nomen obtinuit. Inde Erigonejus canis eſt ſtella, unde Caniculares dicuntur: ſive Sirius. nam fabulantur hanc caniculam Erigones fuiſſe: quæ cum Icarium occiſum eſſe, & Erigonem ſuſpendio periiſſe videret, contabuerit: ob quam pietatem eam cum Erigone Iupiter in cœlum tranſtulerit.

CARMEN *LXIII.*

Priapus.

Parum eſt mihi fixi quod hic miſer ſedem,
Agente terra per Caniculam rimas,
Siticuloſam ſuſtinens diu æſtatem.
Parum, quod imi perfluunt ſimis imbres:
Et in capillos grandines cadunt noſtros:
Rigetque dura barba juncta cryſtallo.
Parum, quod acta ſub laboribus luce,
Parem diebus pervigil traho noctem,
Huc adde, quod me terribilem deum fuſte
Manus ſine arte ruſticæ dolaverunt,
Interque cunctos ultimum deos numen
Cucurbitarum ligneus vocor cuſtos.
Accedit iſtis impudentiæ ſignum,
Libidinoſo tenta pyramis nervo:
Ad hanc puella (pæne nomen adjeci)
Solet venire cum ſuo fututore.
Quæ ut tot figuras, quot Philenis enarrat,
Non invenit, pruriginoſa diſcedit.

COMMENT.

¶ *Fixerim ſedem) Figere ſedem alicubi* & apud Juvenalem.

¶ *Agente*) *Agere rimas* eſt *hiſcere.* utitur & Ovid.

¶ *Per Caniculam*) eleganter, pro *in diebus canicularib.* cum gravis exuſtos æſtus hiulcat agros, ut ait Catul.

¶ *Superfluunt*) imbres fluunt ſuper ſinum.

¶ *Rigetque*) id eſt, *hiberno tempore congelata eſt.*

¶ *Cryſtallo*) *Cryſtallus* pro *glacie.*

¶ *Acta ſub*) Elegans elegantiſſimi hujus epigrammatis phraſis: *agere lucem ſub laboribus*, id eſt, *diem labore frangere*, ut loquitur Horat.

¶ *Parem diebus*) nox pares diurnis mihi moleſtias creat. *Trahere noctem.* Propert. dicit *ducere.*

¶ *Sine arte*) Columella lib. 10. vocat forte dolatum.

—— Sed truncum forte dolatum
Arboris antiquæ numen venerare Ithyphalli.

Sic infra carm. 86. Catullus:

Parata namque crux ſine arte mentula.

¶ *Pyramis*) id eſt, *mentula*, quæ nervo tenditur.

¶ *Figuris*) *picturis*, in quibus varia coëundi genera continentur. Tales ſcripſere Philænis, Elephantis ſuprà carm. 3. & Cyrene, quæ eam ob rem δωδεκαμήχανος dicta eſt. Ait ergo Priapus puellam iſtam, niſi omnes iſtos modos cum ſuo fututore experiatur, adhuc pruriginoſam diſcedere.

CARMEN LXIV.

Priapus.

Quidam mollior anſeris medulla
Furatum venit huc amore pœna.
Furetur licet uſque, non videbo.

COM-

COMMENT.

¶ *Anſeris medulla*) Imitatus eſt Catullum:
Cinæde Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anſeris medullula, vel imula oricilla.
Vide quæ ſuprà dicta ad carm. 46.

¶ *Uſque*) vis hujus particulæ tam crebro repetitæ & ferè redundantis hæc ferè videtur, *quamdiu videbitur, dum voles.* Sic ſuprà. *Uras te licet uſque torqueasque.* Vide Indicem.

¶ *Non videbo*) ſimulabo me non videre.

CARMEN LXV.

Ad Priapum.

Hic tibi qui roſtro creſcentia lilia merſit,
Cæditur è tepida victima porcus hara.
Nec tamen exanimum facias pecus omne, Priape,
Horti ſit facias janua clauſa tui.

COMMENT.

Porcus in hortum invaſerat & lilia devoraverat, ob quam noxam Priapo immolatur: cui tamen mandatur, ut poſthac fores claudat, ne ſi irrumpant pecudes & horto noceant, ſtatim omnes occidendæ & immolandæ ſint.

¶ *Roſtro*) *Roſtro mergere* eſt *devorare.* ita enim interpretari malo. etſi ne illud quidem rejiciendum, porcum roſtro protriviſſe lilia.

CARMEN LXVI.

Priapus.

Tu quæ, ne videas notam virilem,
Hinc averteris, ut decet pudicam:

Nimirum, niſi quod times videre,
Intra viſcera habere concupiſcis.

COMMENT.

¶ *Notam virilem) Nota virilis* pro *mentula*. Apulejus notaculam dixiſſet, unde ſc. agnoſceretur. Vide Indicem.

¶ *Intra viſcera)* Vide ſupra ad carm. 24.

CARMEN LXVII.

Priapus.

PEnelopes primam DIdonis prima ſequatur,
Et primam CAni ſyllaba prima REmi:
Quodque fit ex illis, mihi tu deprenſus in horto
Fur dabis: hac pœna culpa luenda tua eſt.

COMMENT.

¶ *Quodque fit) pædicare* ſcilicet. quod verbum ex iſtis quatuor verborum ſyllabis efficitur.

¶ *Dabis)* ſic ſuprà carm. 2. *da pædicare Latine dicere.*

CARMEN LXVIII.

Priapus.

Ruſticus indocte ſi quid dixiſſe videbor,
Da veniam: libros non lego, poma lego:
Sed rudis hic dominum toties audire legentem
Conſtituique meras, edidicique notas.
Pſoleon ille vocat, quod nos Pſoloënta vocamus:
Id quod nos culum, culeon ille vocat.
Smerdaleos certe niſi res non munda vocatur,
Et pædiconum mentula ſmerdalea eſt.

COM-

COMMENT.

Eſt hoc carmen Ovidii.

Ruſticus) eſt qui rem quamque ſuo adpellat nomine, nec circuitione utitur. Sic Ariſtophanes

Ἀγροικός εἰμι, τὴν σκάφην σκάφην λέγω.
Ruſticus ſum, ſcapham ſcapham voco.

¶ *Poma lego*) nimis argutatur Lipſius, dum rem hic turpiculam & parum ſeveram innui putat.

¶ *Inſtiti*) id eſt, *conatus ſum.* Catull.

Inſtitit & ferri frangere duritiem.

Et Afranius.

Incirco hac agere tecum ſecreto inſtiti.

¶ *Notas*) *Nota* pro *vocabulo.* Hinc *notare:* Lucret.

Cum ligna atque ignes diſtincta voce notemus.

Idem:

—— *Nam cur hic poſſet cuncta notare*
Vocibus. ——
Pro vario ſenſu varias res voce notaret.

¶ *Pſoleon*) ψωλεός & ψωλὸς *verpes, verpa*, recutitus. κολεὸς *vagina, culeus.* σμερδαλέος *terribilis.*

¶ *Niſi res*) Pædiconum mentula horribilis eſt & ſmerdalea, niſi quis dicat ſmerdaleum eſſe turpem & immundum, & non ſignificare terribilem.

CARMEN LXIX.

Priapus.

Quid? niſi Tænario placuiſſet Troica cunno
Mentula: quod caneret non habuiſſet opus.
Mentula Tantalidæ bene ſi non nota fuiſſet:
Nil ſenior Chryſes quod quereretur, erat.
Hæc eadem ſocium tenera ſpoliavit amica:
Quæque erat Æacidæ maluit eſſe ſuam.
Ille Pelethroniam cecinit miſerabile carmen

Ad citharam, cithara tenſior ipſe ſua.
Nobilis hinc nata nempe incipit ilias ira:
Principium ſacri carminis illa fuit.
Alterą materia eſt error fallentis Ulyſſei,
Si verum quæras, hunc quoque movit amor.
Hinc legitur radix, de qua flos aureus exit;
Quem cùm moly vocat mentula moly fuit.
Hinc legimus Circen Atlantiademque Calypſo
Grandia Dulichii juſſa tuliſſe viri.
Hujus & Alcinoi mirata eſt filia membrum
Frondenti ramo vix potuiſſe tegi.
Ad vetulam tamen ille ſuam properabat: & omnis
Mens erat in cunno Penelopeia tuo.
Quæ ſic caſta manes, ut jam convivia viſas:
Utque fututorum ſit tua plena domus.
E quibus ut ſcires quicunque valentior eſſet,
Hæc es ad arrectos verba locuta procos:
Nemo meo melius nervum tendebat Ulyſſe:
Sive illi laterum, ſeu fuit artis opus.
Qui quoniam periit, modò vos intendite: qualem
Eſſe virum ſciero, vir ſit ut ille meus.
Hac ego Penelope potui tibi lege placere:
Illo ſed nondum tempore factus eram.

COMMENT.

Carmen hoc cum ſuperiore cohærere debet; pergit enim exſequi de Homero: cujus ſcripta dicit omnia propter mentulam ſuſcepta eſſe.

¶ *Tænario*) niſi Helenæ placuiſſet Paris. *Tænarus* promontorium eſt Laconiæ.

¶ *Tantalide*) Agamemnonis, qui Chryſei ſacerdotis filiam bello captam ſecum habuit.

¶ *Hæc eadem*) mentula Agamemnonis Briſeidem à ſocio ſuo Achille abduxit.

¶ *Ille Pelethroniam*) Achilles cithara Pelethronia luſit. *Pelethronium* autem oppidum eſt Theſſaliæ, & Achilles fuit Theſſalus. *Iliad.* I. narrat Homerus legatos offendiſſe Achillem oblectantem ſe cithara,

cithara, & præteritorum virorum res præclarè geſtas decantantem.

¶ *Cithara tenſior*) vide ſupra ad carm. 5.

¶ *Incipit Ilias ira*) quia Homeri Ilias incipit.

Iram dic mihi dea Pelidæ Achillis.

Hactenus de Iliade: nunc de Odyſſea, quam quoque propter mentulam ſcriptam ait.

¶ *Fallentis*) *Fallens* pro *verſuto, verſipelle, duplice.*

¶ *Flos aureus*) *Aureus* pro *pulchro.* Vide Indicem.

¶ *Moly*) radix quam à Mercurio accepit Ulyſſes, ut contra Circes venena tutior eſſet.

¶ *Vaſa tuliſſe*) ſic libenter legimus cum Lipſio, ante legebatur *juſſa*. *Vaſa* pro *viribilus*. Plaut.

Facio quod mœchi non ſolent, ſalva vaſa domum refero, &c.

Mœchis enim deprehenſis cauda demetebatur.

Et ita legendum apud Lampridium, ſi bene memini, de Imperatore, qui conquiri ſibi juſſerit bene vaſatos, non, ut Petr. Crinitus volebat, naſatos.

¶ *Alcinoi filia*) Nauſicaa. de qua ſupra carm. 15.

¶ *Membrum*) de hoc vide notas ad carm. ad Lector.

¶ *Vix potuiſſe tegi*) vide Homer. odyſſ. z.

Quicunque valentior) *Quicumque* pro *quinam.* not.

¶ *Valentior*) De hoc verbo vide ſupra ad carm. 8.

¶ *Arrectos*) *Arrectos* pro *attentos*. *Arrige aures Pamphile*, Terent. Vel *Arrectus*, cujus mentula arrecta. Auſon. centone: *Tollit ſe arrectum.*

¶ *Nervum*) Ambiguitas. vel pro *arcu*, vel pro *nervo in virilibus*, de quo ſupra carm. 63.

¶ *Sive illi laterum*) Laterum uſus in Venere ſupra probatus fuit carm. 26.

¶ *Vir ſit ut ille meus*) ut quemcumque ego videam

deam virum eſſe, & nervum benè tendere poſſe, ille meus ſit. *Vir* pro *marito*.

¶ *Hac ego*) ſi nunc factus & dolatus fuiſſem, certè meus nervus tibi præ omnibus adriſiſſet.

CARMEN LXX.

Priapus.

Cum fici tibi ſuavitas ſubibit.
Et eam porrigere huc manum libebit:
Ad me reſpice fur, & æſtimato,
Quod pondo tibi mentula eſt cacanda.

COMMENT.

¶ *Cum fici tibi*) ſi delectaberis veſci ficubus. Latini indifferenter ficus & ficus pro fructu dicunt, quamvis Martialis diſtinguat.

¶ *Cacanda*) quot librarum ſit mea mentula, quam tu in te recipies, & emittes alternis, ut eam quaſi cacare videaris. Plura addere piger pudetque.

¶ *Eſt*) obſerva. æſtima, quot pondo mentula tibi eſt cacanda, pro *ſit*. hoc apud Plaut. & alios multum, apud nos rarum.

CARMEN LXXI.

Priapus.

Illuſit mihi pauper inquilinus,
Qui libum dederat, molaque fuſa,
Quare partibus additis in ignem.
Sacro protinus hinc abit peracto.
Vicini canis huc ſubinde venit,
Nidorem puto proſecuta fumi:
Quæ libamine mentulæ comeſo,

Nota

Tota nocte mihi litat rigendo.
At vos amplius hoc loco cavete
Quicquam ponere, ne famelicorum
Ad me turba velit canum venire:
Ne, dum me colitis, meumque numen,
Cuſtodes habeatis irrumatos.

COMMENT.

¶ *Molamque fuſam*) id eſt, *ordea toſta.*

¶ *Partibus*) *Partes* vocat profecta vel proſicia. Ovid. 6. Faſtor.

Sic ubi libavit profecta calentibus aris.

Vide Briſſon. lib. 1. Formul. fol. 24.

¶ *Libum dederat*) *Dare* ſacrorum verbum eſt. Cato: *Cereri exta & vinum dato.* Martial.

Dat populus, dat gratus eques, dat tura ſenatus.

¶ *Canis proſecuta*) Nota. Canis hæc. de maſculo, unde iſtud; quia ait eam rigere, quod ſine mentula fieri non poteſt.

¶ *Litat*) obſerva, *Litare* pro *ſacrificare.* quod non temerè alibi apud auctores reperias. Vide Briſſon. lib. 1. Formul. fol. 28.

CARMEN LXXII.

Ad Priapum.

Si commiſſa meæ carpes pomaria curæ
Dulcia: quid doleam perdere, doctus eris.

COMMENT.

¶ *Carpes pomaria*) Vide retrò carm. 27.

¶ *Commiſſa*) Vide carm. 14. & 52.

¶ *Dulcia: quid*) tunc ego te pædicabo, ut ita perdiſcas, quàm acerbum hoc mihi accidat & ægrè faciat, quòd tu omnia mihi dulcia ex horto ſubducis.

CARMEN *LXXIII.*

Ad Priapum.

Pomarii tutela diligens, rubro, &c.

COMMENT.

Hoc epigramma, ut reſtituit Scaliger, repræſentavi.

¶ *Tutela)* pro *tutore*, ſuprà carm. 36.

¶ *Mutino*) Mutinus deus, unus priaporum, in cujus ſinum nova nupta, antequam ad virum deduceretur, locabatur, ut prior quaſi deus pudicitiam imminuiſſe videretur. Hinc noſtrum peculium Mutinus, vel muto dicitur. Vide Jan. Gulielmium Veriſim. lib. 1. c. 23.

CARMEN *LXXIV.*

Priapus.

Quod movear non eſt: quia ſi furaberis ipſe
Grandia mala, tibi bracchica mala dabo.

COMMENT.

Ita carmen hoc legendum puto interim dum doctioribus de ejus lectione convenerit. Secundus verſus variè legitur. quidam legunt *μάκρα βραχεῖα dabo.* quidam *mala βραχεῖα dabo.* In quibuſdam veteribus eſt, *braccica mala,* quæ minuta mala ſunt. ut ſit ſenſus: ſi tu mala Dionyſiaca auferre voles, ego tibi non parva (qualia ſunt Dionyſiaca) ſed verò grandia mala dabo. *Mala* pro *teſticulis.*

CAR-

CARMEN LXXV.

Priapus.

Obliquis pathicæ quid me ſpectatis ocellis;
Non ſtat in inguinibus mentula tenta meis.
Quæ tamen exanimis nunc eſt, & inutile lignum:
Utilis hac, aram ſi dederitis, erit.
Per medios ibit pueros, mediasque puellas
Mentula: barbatis non niſi ſumma petet.

COMMENT.

¶ *Pathicæ*) Vide Indicem.

¶ *Tenta*) Vide Indicem.

¶ *Utilis hac ara*) Ita lego, quia ex altera lectione bonum ſenſum eruere nequivi. Utilis erit, ſi eam in aram uſtuiandam dabitis. Sed nec hoc mihi ſatisfacit.

¶ *Per medios*) Hæe explicantur ex carm. 12.21.

¶ *Non niſi ſumma*) ſupra 27. Altiora tangam.

CARMEN LXXVI.

Priapus.

Dodona eſt tibi Iuppiter ſacrata:
Junoni Samos, & Mycena Diti:
Undæ Tenaros æquorisque Regi.
Pallas Cecropias tuetur arces:
Delphos Pithius orbis umbilicum:
Creten Delia, Cynthiosque colles:
Faunus Mænalon, Arcadumque ſilvas.
Eſt tutela Rhodos beata Solis,
Gades Herculis, humidumque Tibur.
Cyllene celeri deo nivoſa:
Tardo gratior æſtuoſa Lemnos.

Ætica

Ætneæ Cererem nurus frequentant:
Raptam Cyzicos oſtreoſa Divam:
Formoſam Venerem Gnidos, Paphosque:
Mortales tibi Lampſacum dicarunt.

COMMENT.

¶ *Delfos*) Commenti ſunt antiqui, Jovem cum vellet medium atque umbilicum terræ invenire, alteram aquilam ab oriente, alteram ab occaſu pari velocitate emiſiſſe, juſſiſſeque illos rectà & è regione convolare. Illæ ergo cum in Delphos denique conveniſſent, umbilicum terræ Delphos eſſe Jovem docuerunt, teſte Plutarcho, & Claudiano.

¶ *Tutela Rhodos*) *Tutela* pro eo, qui eſt ſub tutela. quod obſervatione dignum.

¶ *Tibur*) *Curve te in Herculeum deportant eſſeda Tibur. Propert.*

¶ *Celeri deo*) *Celer deus* eſt Mercurius: tardus eſt Volcanus, quem Catullus tardipedem vocat.

¶ *Ennaa*) *Enna* civitas in Sicilia. ubi Cereris templum.

¶ *Frequentant*) *Frequentare Deum* pro *colere. Sic* infra carm. 15. ait Priapus:

Vere roſa, auctumno pomis, æſtate frequenter Spicis, ——

¶ *Raptam*) Proſerpinam à Plutone raptam.

¶ *Lampſacum*) ſuprà carm. 55.

Ille tuus civis, Lampſace, Gallus ero.

¶ *Mortales*) id eſt, *homines.*

CARMEN *LXXVII.*

Priapus.

Quod ſim jam ſenior, meumque canis
Cum barba caput albicat capillis:
Deprenſos ego perforare poſſum

Titho-

Tithonum, Priamumque, Neſtoremque.
Immanem ſtomachum mihi videtis,
Qui denſam facitis ſubinde ſepem:
Et fures prohibetis huc adire.
Hoc eſt lædere, dum juvatis: hoc eſt
Non admittere ad aucupem volucres.
Obſtructa eſt via: nec licet jacenti
Iactura natis expiare culpam.
Ergo qui prius usque & usque & usque
Furum ſcindere podices ſolebam,
Per noctes aliquot, diesque ceſſo.
Pœnas do quoque, quod ſatis ſuperque eſt,
In ſenemque abeo: ſalaxque quondam
Non vitam perago, quis hoc putaret,
Vt luſu citharædus abſtineret?
At vos ne peream ſitu ſenili,
Quæſo deſinite eſſe diligentes,
Neve imponite fibulam Priapo.

COMMENT.

¶ *Quodſim*) *Quod* pro *quamvis*. vide Indicem.

¶ *Perforare*) id eſt, *pædicare*. Plaut. *inforare* dicit. Curcul. ſc. 1. act. 3:

Licetne inforare, ſi incomitiare non licet.

¶ *Immanem*) vos, qui ſæpem condenſatis, ne fures intrare poſſint, immanem ſtomachum mihi facitis, id eſt, indignari & iraſci me facitis.

¶ *Obſtructa eſt via*) *Obſtruere viam*, pro *intercludere*.

¶ *Jacenti*) non licet furi furari, & propter furtum humi procumbere & pœnas luere impudicatis natibus.

¶ *Jactura natis*) Hunc ego verſum, tamquam proverbialem de pueris, qui in ſcholis virgis cæduntur, frequentare ſoleo. Non multum abhorret phraſis Palmerii: *Hæc mihi res in ludo nates abſtuliſſet.*

¶ *Usque & usque*) id eſt *continuè*, ſine reſtrigratione & protelo quaſi.

¶ *Scindere*)

¶ *Scindere*) obſcœnum, pro *impudicare*, ſupra carm. 54.

Qui medium volt D. ſcindere, pictus erit.

Virgil. in Catalect. in Lucium quemdam:

Videbo habentem præter ignavos nihil
Fratres, & iratum Iovem,
Sciſſumque ventrem & hernioſi patrui
Pedes inedia turgidos.

¶ *In ſemenque abeo*) ſemen ſponte mihi fluit.

¶ *Ut luſu*) Proverb. ut ego non facerem, quod mei erat officii, fures, ſc. perforare. Simile proverbium eſt illud Catulli:

Ipſa olera olla legit.

quaſi ab oleribus legendis dicta ſit.

¶ *Imponite fibulam*) Proverb. *Fibula res duas conjugare ſolet.* Eandem phraſin reperi apud Tertullianum de Monogam.

Cur non potuerit poſt Apoſtolos idem ſpiritus ſuperveniens ad deducendam diſciplinam in omnem veritatem per gradus temporum ſupremam jam fibulam carni imponere.

Ergò proverbialiter dictum eſt, de eo, quod veluti diſſolutum adſtringitur, cui contrarium eſt *Laxare fibulam.* Idem de corona militis:

Cauſſatio ejusmodi, ut etiam voluntariis delictis fibulam laxet.

id eſt, feneſtram quaſi aperiet & anſam det delictis. Sic Seneca, referente Lactantio lib. 1. Divin. Inſtit. c. 16. Quid ergo eſt quare apud Poetas ſalaciſſimus Jupiter deſierit liberos tollere? Utrum ſexagenarius factus eſt, & illi lex Papia fibulam impoſuit? An impetravit jus trium liberorum?

Dicit ergo Priapus villicos, quando hortum adeo condenſis ſæpibus mœniunt, fibulam ſibi imponere, id eſt, viam ad ſtuprandos fures obſtruere.

CAR-

CARMEN *LXXVIII.*

Ad Priapum

At dii, deæque dentibus tuis eſcas
Negent amicas, cunnilinge vicine:
Per quem puella fortis ante, nec mendax,
Et quæ ſolebat impigro celer paſſu
Ad nos venire: nunc miſella Landace
Vix poſſe jurat ambulare præ foſſis.

COMMENT.

Indignatur quòd vicinus Landacen ita perfutuerat, & laxam reddiderat, ut ægrè jam præ hiatu & voragine cunni ſui incedat, & ita Priapum non inviſere cogatur.

¶ *Nec mendax*) quæ & poterat Priapi ruentis in Venerem tolerare pondus, & ſi promiſiſſet, ſedulo præſtabat.

Foſſis) nimis argutatur Scaliger, qui puellam per utramque cavernam moli ſolitam putat, eò quod Foſſis, non foſſa dicat. Sed hoc nauci non eſt, ſupra etiam 46. *Foſſas inguinis* pro cunno dicit, niſi fortaſſis culum quoque, inguen dici Scaliger probaverit.

CARMEN *LXXIX.*

Priapus.

Priape, quod ſis faſcino gravis tento,
Quod exprobravit hic tibi ſuo verſu
Poeta noſter: erubeſcere hoc noli.
Non es Poeta ſarcinoſior noſtro.

COMMENT.

¶ *Faſcino*) id eſt, *mentula.* Vide Indicem.

¶ *Non es*) ita legimus cum Scaligero. volgo, *Eſt.*

CAR-

CARMEN LXXX.

Ad Priapum

At non longa ſatis, non ſtat bene mentula craſſa,
Et quam ſi tractes, creſcere poſſe putes.
Me miſerum cupidas fallit menſura puellas:
Non habet hæc aliud mentula majus eo.
Utilior Tydeus: qui. ſi quid credis Homero.
Ingenio pugnax, corpore parvus erat.
Sed potuit damno nobis novitasque pudorque
Eſſe, repellendus ſæpius iſte mihi.

COMMENT.

In hoc epigr. neque caput, neque pes apparet, quibuſque coagmentandis Oedipo conjectore opus ſit, qui Sphyngi interpres fuit. mihi hoc liquet, fragmenta diverſorum eſſe, vel certe multa deſiderari.

¶ *Si tractes*) Douſa ad Petron. domi doctus docet nos rem iſtam creſcere & grandire, ſi tractatrix accedat. Vide Indicem *Tractare.*

¶ *Fallit manſura*) Accedunt me, quem putant adeo luculenta vaſa habere: ſed ipſis tamen non ſatis grandia ſunt.

CARMEN LXXXI.

Ad Priapum.

Dum vivis, ſperare decet: tu ruſtice cuſtos
Huc ades, & nervis tente Priape fave.

COMMENT.

Putat Scaliger eſſe ex Satyrico Petronii: cum alia ad hujus intelligentiam requirantur, quæ ipſe fortaſſis in proſa tractaverit. Ego putem in pervigilio

pervigilio Priapi, de quo Quartilla. Et vobis dormire in mentem eſt, cum ſciatis Priapi genio pervigilium deberi? &c. recitatum fuiſſe.

¶ *Nervis*) vide Indicem.

¶ *Tente*) vide Indicem.

CARMEN *LXXXII.*

Ad Priapum.

Villicus ærarI quondam, nunc cultor agelli,
Hæc tibi Perſpectus templa, Priape, dico.
Pro quibus officiis ſi fas eſt, Sancte, paciſcor
Aſſiduus cuſtos ruris ut eſſe velis.
Improbus ut ſi quis noſtrum violarit agellum,
Hunc tu, ſed tento: ſcis puto, quod ſequitur.

COMMENT.

Quidam nomine *Perſpectus*, qui ærarii dominici primum cuſtos, h. e. diſpenſator, mox ruſticationi operam dabat, hoc epigramma Priapo fecit. Scalig.

¶ *Officiis*) obſerva, *officium* dici quando Deo ædem ſiſtimus, alias fere honores vocare ſolemus.

¶ *Si fas eſt*) conſtrue vel hoc modo. Si fas eſt te ſanctum vocitari. vel ſic: ſi modo fas eſt hominem cum Deo paciſci. vel ita: ſi modo fas eſt me id paciſci, cui jure debeas.

¶ *Sancte*) vide ſupra ad carm. 40.

¶ *Improbus*) vide ſupra ad finem carm. 51.

¶ *Hunc tu*) ſubaudi, *perfores.*

CARMEN *LXXXIII.*

Albii Tibulli ad Priapum de inertia inguinis.

Quid hoc novi eſt ? quid ira nunciat deûm ?
Silente nocte candidus mihi puer
Tepente cum jaceret abditus ſinu,
Veuus fuit quieta : nec viriliter
Iners ſenile penis extulit caput.
Placet Priape, qui ſub arboris coma
Soles revinctus ſacrum pampino caput,
Ruber ſedere cum rubente faſcino ?
At ô Priape ſæpe floribus novis
Tuas ſine arte deligavimus comas :
Abegimusque voce ſæpe cum tibi
Senexve corvus, impigerve graculus
Sacrum feriret ore corneo caput.
Vale Priape ; debeo tibi nihil.
Vale nefande deſtitutor inguinum.
Iacebis inter arva ſqualidus ſitu.
Canisque fœdus usque imminget, aut tibi
Lutoſa ſus fricabit oblitum latus.
Sceleſte penis, ô meum malum grave.
Gravi, piaque lege noxiam lues,
Licet querare : nec tibi tener puer
Patebit ullus : ingemente qui toro
Iuvante verſet arte mobilem natem.
Puella nec jocoſa te levi manu
Fovebit, apprimetve lucidum femur.
Bidens amica Romuli ſenis memor
Paratur : inter atra cujus inguina,
Vacuaque pelle, tectus annuo gelu
Araneoſus obſidet fores ſitus.
Tibi hac paratur : ut tuum ter & quater
Voret profunda foſſa lubricum caput.

Lice-

Licebit æger, aut languentior cubes.
Tereris usque donec ah miſer, miſer
Triplex, quadruplexque compleas ſpecum.
Superbia iſta proderit nihil: ſimul
Vagum ſonante merſeris caput luto.
Quid eſt iners? pigetne lentitudinis?
Licebit hoc inultus auferas ſemel.
Sed ille cum redibit aureus puer:
Simul ſonanti ſenſeris iter pede,
Repente nervos excitet libidine,
Et inquietus inguina arrigat tumor.
Neque hinnitare ceſſet, uſque dum mihi
Venus jocoſa molle ruperit latus.

COMMENT.

Editionem Scaligeri heic ferè per omnia ſequimur.

Silente nocte) Virgil.

--Tacita per amica ſilentia lunæ.

Catull.

Aut quam ſidera multa cum tacet nox.

Vnde etiam Conticinium dicitur.

Placet Priape) q. d. Itane tandem Priape agier mecum oportuit? ſup. car. 50.

Quadam, ſi placet hoc tibi, Priape,
Ficoſiſſima me puella ludit.

Utebantur autem hac loquendi formula, ut docet Muretus, cum in manifeſto peccato aliquem prehenderant, ita ut ne ipſe quidem factum ſuum defendere poſſe videbatur. Sic Thais Terentiana deprehenſum Chæream leviter objurgat: *Satin hoc tibi placet?*

Utitur eadem & Cicero ad Atticum.

Sub arboris coma) Accipio de pertica, quæ in capite Priapo ponebatur.

Revincte) Vocandi caſus pro nominativo. Apud Virgil. aliquotiens, Auſonium ſæpiſſime

 Tibull.

Tibull. *Huc venias hodierne* ——
Idem:

Impiger Alcide multo defunčte labore.

Ruber / Faſcino { *de talibus adeundus Index.*

¶ *Triphallo*) Triphallus & Ithyphallus cognomina ſunt Priapi, de quibus vide Confectanea.

¶ *Sine Arte*) Conſulendus Index.

¶ *Abegimuſque*) Iccirco μήνισκοι, ut docet Scaliger, imponebantur ſtatuis, ne ab avibus conſpurcarentur. Unde imperiti pictores hodieque imaginibus μηνίσκους imponunt, quibus tamen ab avibus & pluviis nihil periculi eſt. In Græcia projectis ſimulacris ita inſultabant, ut ea ſcillis herbis peterent, & immingerent inſuper. Unde Priapus ille Horatianus lib. 1. ſat. 8.

Mentior at ſi quid, merdis caput inquiner albis
Corvorum, atque in me veniat mictum atque cacatum
Julius & fragilis Pedatia, furque Voranus.

¶ *Ore corneo*) Harum avium roſtra cornea vocantur. Petron. de pica à fele devorata:

Nam claudunt rabidam cornea labra gulam.

¶ *Deſtitutor*) quibus tu non faves, ut infra carm. 81. quæ tu deſtituis & deſeris.

¶ *Situ*) *negligentia, incuria.* Vide Indicem.

¶ *Apprimetvè*) femur ſuum tibi mentulæ non apprimet, quando tam lenta eſſe vis.

¶ *Bidens amica*) talem tibi amicam paro, quæ duos tantum dentes habet, quæ Romuli vivi meminerit.

¶ *Tectus annuo*) Metaph. ut de locis ſeptentrionalibus dicimus, eos annua nive damnatos.

¶ *Angue lentior*) ſic Ariſtophanes ὄφιν pro pudendo remiſſo & liquefacto dixit.

¶ *Aureus puer*) *Aureus* pro *pulchro.* Vid. Indic.

¶ *Simulſonante*) *Simul* pro *ſimulac.* Adi Indicem.

¶ *Excube*) ita Scal. ex v. lib. id eſt, *in excubiis ſit.*

Im-

Impenſo tamen placet Jani Douzæ lectio:
Repente nervus excitet libidinem.

¶ *Adrigat*) Hinc *arrectus*. Vide Indicem.

¶ *Nec incitare ceſſet*) & iſte tumor ſemper me incitet, uſque dum membra voluptatis mea vi labefacta liqueſcant.

¶ *Ruperit latus*) *Rumpitur latus* cum amplius operari non poſſumus, nec muliebria conſerere arva. Vide ſupra ad carm. 25.

CARMEN LXXXIV.

M. VALERII MARTIALIS

Ad Priapum.

Non horti, neque palmitis beati, &c.
Sed rari nemoris Priape cuſtos,
Ex quo natus es, potes renaſci;
Furaces moneo manus repellas,
Et ſilvam domini focis reſerves.
Si defecerit hæc, & ipſe lignum es.

COMMENT.

¶ *Nemoris*) Priapi non ſolum in hortis, ſed & in vineis ſilviſque.

¶ *Rari*) in quo non denſæ, ſed raræ arbores.

¶ *Et potes renaſci*) Ergo hic Priapus truncus eſt non exſtirpatus.

CARMEN *LXXXV.*

Priapus.

Vere roſa, auctumno pomis, æſtate frequentor
Spicis: una mihi eſt horrida peſtis hiems.
Nam frigus metuo: & vereor, ne ligneus ignem
Hac deus ignaris præbeat agricolis.

COMMENT.

¶ *Spicis*) Ergo & Priapo non minus, quam Cereri, ſpicea corona imponebatur. Unde Columella quando de Eruca loquitur, Priapum vocat frugiferum:

Et quæ frugifero ſeritur vicina Priapo.

¶ *Frequentor*) Frequentare Deum ſupr. carmin. 76.

¶ *Peſtis*) vide Indicem.

¶ *Hac*) ſcil. *hieme*. ne ab agricolis igni tradar.

CARMEN *LXXXVI.*

C. VALERII CATVLLI

Priapus.

Ego hac, ego arte fabricata ruſtica,
Ego arida, ô viator, ecce populus
Agellulum hunc, ſiniſtra tute quem vides,
Herique villulam, hortulumque pauperis,
Tueor: malaſque furis arceo manus.
Mihi corolla picta vere ponitur:
Mihi rubens ariſta ſole fervido:
Mihi virente dulcis uva pampino:
Mihi glauca duro cocta oliva frigore,
Meis capella delicata paſcuis.
In urbem adulta lacte portat ubera.
Meiſque pinguis agnus ex ovilibus
Gravem domum remittit are dexteram.
Teneraque matre mugiente vaccula
Deûm profundit ante templa ſanguinem:
Proin viator hunc deum vereberis,
Manumque ſurſum habebis. Hoc tibi expedit.
Parata namque crux eſt arte mentula.
Velim, pol inquis. at pol ecce villicus
Venit: valenti cui revulſa brachio
Fit iſta mentula apta clava dextera.

COM-

COMMENT.

Carmen hoc elegantiſſime princeps nob. interpretatus eſt Romani decus eloquii Muretus, cujus quoque, non noſtra, verba hic referre jam inde à principio profitemur.

¶ *Siniſtra*) è regione agelli ad ſiniſtram ſita.

¶ *Tuor*) antiquè pro *tueor*. Sic apud Lucret. *Contuimur* pro *contuemur*, id eſt, *videmus*.

¶ *Malas manus*) Malæ manus furtificæ dicuntur. Tibull.

Quid fraudare juvat vitem creſcentibus uvis,
Et modò nata mala vellere poma manu?

¶ *Adulta*) diſtenta.

¶ *Ex ovilib.*) Virgil. *ab ovilibus imbuet agnus.*

¶ *Grauem domum*) Sic Virgil.

Non umquam gravis ære domum mihi dextra redibat.

¶ *Tenerque*) Veterib. nomina, quæ *er* ſyllaba finiuntur, maximam partē communia fuerunt, non ea tamen, quæ generibus variari non poſſunt, *uber*, *celer*, & ſimilia, ſed alia quoque. Pauperem fœminam dicimus, cum tamen pauperam cum Terentio dicere liceat. Cato 2. orig. *Itaque res uber fuit antequam vaſtaſſent regiones:* Nævius de bello Punico,

Fames acer augeſcit hoſtibus. Ennius:

· *Æſtatem auctumnus ſequitur, poſt acer hiems hunc.* at utrobique *acris* dici poterat. pueram nonnumquam dicebant. Livius Odyſſea,

Mea puera quid verbi ex tuo ore profluit?

At puerum tamen utroque genere efferebant. Nævius.

Prima incedit Cereris Proſerpina puer.

¶ *Seorſum habebis*) continebis, ne quid præripias. In *ſeorſum* eſt ſynæreſis, qualis illa Virg.

Una eademqua via ſanguiſque animuſque ſequuntur.

Et Propertius.

Eoſdem habuit ſecum quibus eſt elata capillos.

¶ *Sine arte mentula.*) Vid. comment. ad carm. 63.

¶ *Parata*) jam mea mentula, tamquam crucis ſupplicium te manet. *

¶ *At pol*) repetitio ejuſdem verbi valde irriſioni conveniens. Eſt autem jocus elegans, ſed obſcœnus; cum enim diceret viator, ſe nihil metuere, aut appetere etiam, uſitatum illud ſupplicium; illudens deus, longe alio eum, quam putabat, modo acceptum iri reſpondet.

CARMEN LXXXVI.

Priapus.

Hunc ego juvenes locum villulamque paluſtrem,
Tectam vimine junceo, cariciſque maniplis,
Quercus arida, ruſtica conformata ſecuri
Nutrivi: magis, & magis ut beata quotannis.
Hujus nam domini colunt me, deumque ſalutant.
Pauperis tugurii pater, filiuſque,
Alter aſſidua colens diligentia, ut herba
Dumoſa, aſperaque à meo ſit remota ſacello:
Alter parva ferens manu ſemper munera larga,
Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitu, & tenera virens ſpica mollis ariſta:
Lutea violæ mihi, luteumque papaver,
Pallenteſque cucurbitæ, & ſuave olentia mala,
Uva pampinea rubens educata ſub umbra.
Sanguine hanc etiam mihi, ſed tacebitis, aram
Barbatus linit hirculus, cornipeſque capella.
Pro queîs omnia honoribus hæc neceſſe Priapo
Præſtare, & domini hortulum, vineamque tueri.
Quare hinc, ô pueri, malas abſtinete rapinas.
Vicinus prope dives eſt, negligenſque Priapus.
Inde ſumite, ſemita hæc deinde vos feret ipſa.

COM-

COMMENT.

Carminis genus hoc à Cenſorino Priapeium, Diomede Angelicum vocatur, cujus talis dimenſio.

- v|- v v|- v v|- v|- v v|- -
- -| |- v -|- -| |- v.

Neque heic ſpicilegium poſt Muretum relictum nobis eſt, tum & carmen non minus facile, quam elegans eſt, ei quidem qui ſuperiora legerit.

¶ *Primitu*) *primitu* vel *primitus* antiquum adverbium, pro *primum*, quale eſt apud Plautum *ſimitu* pro *ſimul*.

¶ *Sed tacebitis*) quia legibus XII. tabb. ſacra facere peregrinis diis, niſi qui publice adſciti eſſent, non licebat.

¶ *Pro queîs honoribus*) *Honor* verbum eſt ſacrorum: quo ſenſu officium ſupra accipiendum.

Pro quibus officiis, ſi fas eſt, Sancte, paciſcor.

Virgilius:

Non ſine honore tuum patiar decus, ibit ad aras
Hircus, ſancte, tuas, pecoris pater ibit ad aras.

Servius etiam Honorem pro ſacrificio accipit ad illud 1. Æneid. *Non equidem tali me dignor honore.*

Profecto honore, ait, id eſt, *peracto ſacrificio*, qui eſt honor deorum. Plura ſuppeditat Briſſonius 1. Formul. fol. 22.

¶ *Vicinus*) indicat pueris agrum vicinum, unde commodius eripere aliquid poſſint, quod & dominum divitem habeat, & negligentem Priapum.

CARMEN LXXXVII.

Ejuſdem ad Priapum.

Hunc lucum tibi dedico conſecroque, Priape,
Qua domus tua Lampſaci eſt, quaque ſilva, Priape.
Nam te præcipue in ſuis urbibus colit ora
Helleſpontia, cæteris oſtreoſior oris:

HEIC PRIAPEIA FINIUNT.

L. APULEII

ANEXOMENO

EX MENANDRO.

AMare liceat, ſi potiri non licet.
Fruantur alii: non moror, ſum invidus;
Nam ſeſe excruciat, qui beatis invidet.
Quos Venus amavit, facit amoris compotes:
Nobis Cupido velle dat, poſſe abnegat.
Olli purpurea delibantes oſcula
Clemente morſu roſea labella vellicent,
Malas odorent ore & ingenuas genas:
Et pupularum nitidas geminas gemmulas:
Quin & cum tenera membra molli lectulo,
Cum pectora ipſa adhærent Veneris glutino,
Libido cum laſcivo inſtinctu ſuſcitat
Sinuare ad Veneris curſum femina feminæ,
Inter gannitus & ſubantis voculas,
Carpent papillas atque amplexus intiment,
Herent que ſulcos molles arvo Venerio,
Thyrſumque pangant hortulo in Cupidinis,
Dum crebros ictus connivente lumine;
Trepidante curſu, Venere & anima feſſula,
Ejaculent tepidum rorem niveis laticibus.
Hæc illi faciant queîs Venus non invidet:

At

At nobis caſſo ſaltem delectamine
Amare liceat, ſi potiri non licet.

COMMENT.

¶ *Amare licet*) Sic Terent Eunuch. act. 4 ſcil. 2. *Si illud* (tangere) *non licet, ſaltem hoc* (videre) *licebit: certe extrema linea amare haud nihil eſt.*

¶ *Non moror*) Phraſis obſervanda, qua utimur, cum quid quaſi reſpuere & contemnere, vel certe non magnopere deſiderare velle videmur. Exemplis res fiet clarior. Plaut. Milit. act. 3. ſcil. 1.

Sed iidem homines nunquam dicunt, quamquam appoſitum eſt ampliter,

Jube illud denuo tolli, hanc patinam remove, pernam nihil moror, id eſt, non delector pernâ.

Idem. Epidic. act. 3. ſc. 2. *Nihil moror vetera & volgata verba Peratim ductitare, at ego follitim ductitabo.* Et Rud. act. 3. ſc. ul.

LA. ſalve. PL. nihil ſalutem moror. opta ocyus,
Rapi te obtorto collo mavis an trahi?

¶ *Venus amavit*) obſer. *Di nos amant*, quando nobis favent & rogata faciunt. Sic Plaut. Sticho. ſc. 3.

Hercules te amabit prandio, cena? tibi
(Ehem annuiſti?) nemo meliores dabit.

Sic enim locum illum diſtinguendum cenſeo, aperto ſenſu, q. d. ille paraſitus, qui ſe pro cena vendere volt: Hoc de plano tibi promittere poſſum, quod, ſi cenâ me emas tibi, edatiorem nemo paraſitum, quam tu, ſit habiturus in polluctu Herculis (quod ex decima bonorum Herculi offertur, ut amet nos, & bono atque amplo auctet perpetuo lucro) ad quod ſuam inibi voracitatem oſtentaturi, imo inania mentis explementa quæritantes potius, gregatim convolare paraſiti ſolent. Unde & Herculem ſuam Curculio paraſitus nutricem vocat.

Sic

Sic lacum obſcurum illuminari poſſe putavi: de quo tamen Lambinus ne gry quidem: ut in omnibus fere ſolet paullo difficilioribus, cetera ſatis verboſus & ineptus, ut alias cum dîs volentibus oſtendemus.

¶ *Delibantes oſcula*) Catullus:

Oſcula mordenti ſemper decerpere noſtrò,

Libare enim flores dicimus, & ſimilia. Lucret. lib. 3.

Quod ſimulatque hominem leti ſecura quies eſt
Indepta atque animi natura animaque receſſit,
Nil ibi libatum de toto corpore cernas

id eſt, *ademptum*. Et lib. 5.

Illa ipſa intervalla nihil de corpore libant,

Idem lib. 3.

Res animi parem delibat tempore in ullo.

Ibidem:

Nec prorſum vitam ducendo demimus hilum
Tempore de mortis, nec delibare valemus.

Et lib. 6. —— *Sol*
Humoris parvam delibet ab æquore partem.

Cic. 1. de Orat. *Libandus eſt etiam ex omni genere urbanitatis facetiarum quidam lepos, quo tamquam ſale perſpergatur omnis oratio.* Sic enim ibi legendum, ubi v. l. habent *liberandus*.

¶ *Clemente morſu*) ſuſpenſis dentibus ut loquitur Lucret. Mordere labella ſolere amantes didici ego ex auctoribus.

Lucret. lib. 4. de amantibus.

Quid petiere, premunt arte, faciuntque dolorem
Corporis, & dentes inlidunt ſæpe labellis,
Oſculaque adfigunt —— Et Horat.
—— *Sive puer furens*
Impreſſit memorem dente labris notam,

Plaut. Pſeudol.

Jocus, ludus, ſermo, ſuavis ſaviatio,
Compreſſiones arta amantum comparum,

Teneris

Teneris labellis molles morſiuncula,
Papillarum horridularum oppreſſiuncula.

Catullus.

Quem baſiabis? quoi labella mordebis?

Sic Flora meretrix Pompejum, qui cum ſolita fuerat, ita commendabat, quod non niſi bene morſa ab eo diſcedere potuiſſet, teſte Plutarcho.

¶ *Ingenuas genas*) non fucatas, nulla arte paratas. Sic Propert. lib. 1. eleg. 4.

Hac ſed forma mei pars eſt extrema furoris,
Sunt majora quibus, Baſſe, perire juvat.
Ingenuus cölor, & nullis decus artibus. &c.

Sic enim legendum ibi vel quinquagenario ſacramento contendere ſum paratus, pro eo, quod vulgò, & in Scaligeri editione habetur, & multis decus. Ait ſe Cynthiam non tam quod pulchra, quam quod nativa & non fucata figura prædita ſit, amare. Sic retro eleg. 2. naturæ decus mercato cultui opponit. Reprimere heic me nequeo, quin locum alium Propertii nequicquam à Scaligero & Lipſio mutatum defendam.

Is eſt lib. 1. eleg. 8.

Nunc mihi ſumma licet contingere ſidera plantis,
Sive dies, ſeu nox venerit, illa mea eſt.

Illud *Plantis contingere ſidera* Lipſio & Scaligero Latio interdicendum videtur. at ego Tribunus pro eo intercedo & vim fieri veto. Felicem ſe prædicat Propertius, quod Cynthia potîtus ſit. q. d. jam deus mihi factus videor & in cœlum relatus, ubi, ait Catullus, *nocte premunt ſtellas veſtigia divûm.* Plantis contingit terram, qui ambulat. Tanti autem venuſtatem ſuam facere amatores ſolent, ut eam immortalitati adæquent. Propert. lib. 2. el. 11.

Quanta ego præterita conlegi gaudia nocte.
Immortalis ero, ſi altera talis erit.

Et eleg. 12.

Si

Si dabit hæc multas, fiam immortalis in illis.
Nocte una quivis vel deus eſſe poteſt.

Terent. Andr. ubi Pamphilus Glycerio potitus: *nam mihi, inquit, immortalitas parata eſt, &c.*

¶ *Molli lecto*) ſubintellige, *adhærent.*

¶ *Suſcitet*) Sic *incitare.* Vide Indicem. Porrò *ſuſcitat* pro *ſuſcitatur.* Sic *mutare* pro *mutari.* Livius: *Mores quidem populi Romani quantum mutaverint, vel hic dies argumento erit.*

Salluſt. *Mortis metu mutabant ſicut rei libuerat.* Sic *augere* pro *augeri.* Salluſt. *Ignoſcendo populi Romani magnitudinem auxiſſe;* hiſtor. lib. 1. Sic *pallium rugat.* Plaut. *veſtibulum pulverat.* & Agellius, *maculentia verba*, id eſt, *ſordida*, & plurima alia, quæ ingenioſiſſimus Janus Palmerius in ſpicilegiis ſuis collegit. Intelligo tamen, fuiſſe, qui ſic mallet: Libido cum laſcivia ignem intus ſuſcitat. Malim ego: Libido cum laſciviam ignem intus ſuſcitat, ſicut ſupra.

Repente nervus excitet libidinem.

¶ *Sinuent*) fœmora incurvent ad decurrendum amoris ſpatium. *Sinuare* eſt *inflectere.* Virgil. 3. Georg. de equorum inſtitutione:

At tribus exactis ubi quarta acceſſerit æſtas,
Carpere mox gyrum incipiat, gradibuſque ſonare
Compoſitis, ſinuetque alterna volumina crurum.

Plin. *lunam in orbem ſinuatam* dicit. *Arcum ſinuare* apud Ovid. eſt *intendere.*

¶ *Veneris curſum*) *curſus* heic eſt ipſe actus Venereus & patratus. Sic Lucret. lib. 4.

Nam facit ex animo ſæpe & communia quærens
Gaudia ſolicitat ſpatium decurrere amoris.

¶ *Subantis voculas*) *Subare* quid ſit docet Feſtus in Suillum. *Sues*, inquit, *immundiſſimi ſunt ex omni manſueto pecore & ardentiſſima libidinis: ita uti opprobrium mulieribus inde tractum ſit, cum ſubare & ſurire dicuntur*, Horat. Epod. 22.

—*jam-*

—*jamque ſubando*
Tenta cubilia tectaque rumpit.

Ad quæ verba veteres commentarii : *Subari* propriè dicuntur ſues, quando libidinantur, hic autem *ſubando*, id eſt, *ſupra virum ſe agitando* : hinc propter libidinem ad alia animalia, atque etiam mulieres tractum eſt. Lucret. lib. 4.

—*ipſa quod illorum ſubat, ardet abundans*
Natura, & Venerem ſalientum læta retractat.

Ita eum locum legendum cenſeo : & naturam pro eo, quo fœminæ ſunt, interpretor. Vide Indicem.

¶ *Iterentque ſulcos*) Ne non Criticum putares Douzam, pro *Iterare* nobis *Arare* ſubſtituit. Os hominis! quaſi verò Iterare minus Latinum ſit, nonne te in corde volutaſſe, Iterandi vocabulum ruſticum eſſe, quod Columella aliter, altero ſulco ſerere, dixerit? Et hoc eſt quod Auſonius Centone habet :

Itque reditque viam totiens—

& ſupra carm. 52.

Alternis ineundo & exeundo &c.

¶ *Sulcos.*) Allegoricè loquitur. *Sulcus* eſt id, quo mulieres ſunt : quo viri *vomer*. Lucret. 4.

Eicit enim recta ſulci regione viaque
Vomerem—

¶ *Arvo*) Lucret. lib. 4. *arvum* pro *cunno* accipit.

Atque in eo eſt Venus, ut muliebria conſerat arva.

Virgil. 3. Georg. genitale arvum vocat. loquitur de equabus.

Hoc faciunt, nimio ne luxu obtuſior uſus
Sit genitali arvo, & ſulcos oblimet inertes,
Sed rapiat ſitiens Venerem interiuſque recondat.

¶ *Thyrſumque pangant*) *Thyrſum* id eſt *mentulam*, quam contum quoque vocant, defigant in horto amoris, id eſt, in cunno ſeu natura muliebri. Petron. remiſſam mentulam, coliculi thyrſo languidiorem dicit.

Sed

Sed quid ille thyrſus ſit, planius explicabit Douza, qui hac una in re operari conſuetus eſt. Ait ergo eſſe ſcapum ſeu caulem in morem columnæ ſupinatum ac ſubrectum, qui mulieribus ad ſubitum caſum, ut ſi pedem offendant, in ore eſſe ſolet. Nulla hercle circuitione, Douza, uteris.

¶ *Hortulo*) *Hortus* in obſcœnis. ſuprà carm. 4.

¶ *Crebros ictus connivente*) In effectu ſeu patratu, quando muliebre arvum ſeminatur, oculos nictare ajunt & tremere, hancque ob rem oculos poſtremos in homine formari. Perſius:

Oculos in fine patrantes, ſeu, ut quidam legunt, *trementes*.

¶ *Ejaculent*) *ſemen emittant. Latex* dicitur quivis humor, heic ſemen virile.

¶ *Caſſo*) *inani.* Sic neſcio quis veterum caſſam terriculam vocat inanes minas & ſine viribus iram.

F I N I S.

IN-

INDEX

Eorum, quæ vel in Carminibus, vel Commentariis obſervatione digna occurrunt, accuratiſſimus.

Numerus Carmen denotat: litera C Commentarium.

A.

Abire in ſemen. 77.
Abſtinere malas rapinas. 78.
Acer fames, pro *acris*,
Ad partem venire. 52.
Adferre manus non modeſtas, pro *furari.* 14. c.
Adducta manu tympana pulſa. 26. c.
Adſtare pro *ſtare.* 61. c.
Adverbia in, e, &, o, ancipitia. 11. c.
Adulta ubera lacte 86. c.
Ægrè temperare ſibi, pro *difficulter.* 27.
Æqualis, pro, *par & æqualis annis.* 11.
Æquoreus deus, Neptunus. 8. c.
Æſtas, ſiticuloſa. 63.
Agere rimas. 63. c.
Agere ſub laboribus lucem. 63. c.
Agnus ex ovilibus. 16. c.
Albicare, pro *album & canum eſſe.* 77.
Ales Deus, Mercurius. 8. c.
Ales ſacra, id eſt, *aquila* 2.
Aliter, pro *alia de cauſa* 30.
Alternis inire & exire, pro *ſtuprare.* 25.
Altilis propingui. 32. c.
Amant nos dii. 88. c.
Ambire in horto, pro, *continere.* 51. c.

 Amplius.

Amplius, pro *poſthac.* 71.
Amygdalum flore purpurea fulgens. 51.
Anguis, pro *pudendo remiſſo.* 83. c.
Annuere mentula. 37 c.
Apertus pro *nudo.* ut *aperta mentula.* 8. 13. 38. 51. c.
Aquoſus anſer, id eſt, *qui aqua gaudet.* 61. c.
Arma, pro *inſtrumentis.* 26. c.
Arrectus pro *tento.* vel etiam *attento.* 69. c.
Arrigere inguina. 83.
Aſſerre, pro *inſerere.* 51. c.
Aſſis facere. 7. c.
Atque pro *ſicut.* 32.
Auctumnus pro *anno.* 61. c.
Averti, *à re turpi.* 66.
Augere, pro *augeri.* 88. c.

B.

B*Acchica mala.* 47. c.
Balbus & blæſus idem notant. 6. c.
Barba tegit obſeſſas genas. 2.
Barbatus, id eſt, *vir.* 12. 75.
Bene nata uva. 42.
Beneficium ferere. 2. c.
Bidens amica. 83.
Bis, breve eſt. 35.
Blæſus quis. 6. c.
Bracca vel *bracha.* 46. c.
Brachium valens. Lucretius brachia dicit validis excepta lacertis. 86.

C.

C*Acare mentulam quid?* 70. c.
Cædere, obſcœnum, pro *ſtuprare.* 12. c. 25.
Cœlites ſeveri. id eſt, *dii.* 13.
Canis hæc de maſculo dicitur. 71. c.
Capillus, pro *pilo etiam pudendorum.* 45. c.
Capulum. 24. c.

Carere pulchra forma. 39.
Caries. Carioſus. 57. c.
Carpere, verbum hortorum. 22. c. 33. 31. 58.
Carpere hortum, pro *fruges horti.* 27. c. 72.
Caiſus, pro *vano, inani.* 88. c.
Cavere malo & malum. prius apud Plautum frequentius, & Petronium. 52.
Cera facilis. 42. *cera nova pallidior.* 32. 51.
Cera coronari ſolita. 53. c.
Cevêre. 18. c.
Chorus Pieridum. 1.
Cinædi qui? 24. c. 45. *molles* 46. c.
Cingere. pro *coronare.* 40. 50.
Circare. circator. circitor. 16. c.
Circulatrix. 18.
Circus. in eo meretrices. 26. c.
Cithara tenſa. 5. 69.
Clunis, in ſingulari. 18. c. *clunes movere*, 18. c.
Colei, id eſt, *teſticuli.* 13. c. 28. 24. c.
Coleata cuſpis, id eſt, *mentula.* 13. c.
Comere, pro *ornare.* præfat. c.
Commiſſus, id eſt, *cuſtodiæ alicujus traditus.* 14. c. 72.
Committere gladio prælia. 19. c.
Comoſus, qui comam paſcit. Phœbo enim ſemper intonſi ſunt capilli. 36.
Compar alicui, id eſt, *ſimilis.* 37.
Condere & recondere, obſcœna. 5.
Conducere parvo pretio. 34.
Confectus, pro *defeſſo.* 25. c.
Conformatus, pro *fabricatus* 87.
Contus pro *mentula.* 10.
Convolare, pro *venire.* 51.
Cor, pro *prudentia & recta ratione*, *Corde humano*, id eſt, *prudenter.* 1. c.
Corneum os, *cornea labra*, pro *roſtro.* 83. c.
Cornipes capella. 87.
Cornu, pro *laterna. cornu laterna.* 32. c.

Cornix pro *vetula*. 57. *cornix anus*. 61.
Coronam dare in crines, pro *coronare*. 53.
Corvus, ſiticuloſus. 57. *ſenex*. 83.
Craſſa Minerva. craſſo filo. 2. c.
Criſſare alicui. 18. c. *puto heic intelligi inequitationem, coitus ſpeciem: ut dicat, illam ſuper virum poſitam & delicias libidinesque facientem, clunes altius elevare, quàm inteſtina ipſa, quæ heic Exta ſatis durè vocat, ut ita nates ſupra totum corpus ſublatæ ſint. quod mihi heic ſub calamo naſcitur, & ita melius de lumbo fluctuante intelligetur, qui non fluctuabunt, ſi illa ſubſidat.*
Crotalus quid. 26. c.
Cruentus pro *rubro. Mora cruenta*. 36. c.
Cryſtallus pro *glacie*. 63.
Culpam pœna luere. 67.
Culpam expiare jactura natis. 77. c.
Culus ſive podex. 10. 58.
Cumque, παρέλκει. 15. c. 69.
Cunnilingus. 78.
Cunnus eſt id, quo Mulieres ſunt, 21. 28. 31. 34. 46. 69. ejus ſynonyma, *foſſa inguinis*. 46. 78. 83. *ſulcus, arvum muliebre, genitale, hortulus cupidinis* 88. c. ein Roſengarten.
Cupido caunius, cum face pictus. 8. c.
Curam loci habere, pro *cuſtodire*. 23.
Curatum dare medico. 37. c.
Curſus Veneris. 88. c.
Cuſtos pro *cane*. 71.

D.

Dare, obſcœnum. 2. c. 4. 50.
Dare alieni vulnus. 10. c.
Dare coronam in crines. 53.
Dare malum, pro *nocere alicui*. 61.
Dare verbum ſacrorum, pro *ſacrificare*. 71.
Dare ictum in Venere, ſicut *dare verberationem*. 88.

Dare oſculum. 24. 44.
De pro *ex.* præfat.c. 31. 40. 42. 69.
De tribus unus. 11. c.
Decens pro *pulchro, apto. decere* eſt *aptum eſſe & bene convenire alicui, ut veſtes*. 36. c.
Deducere verſus. 2. c.
Defectus, pro *carente, deſtituto*. 22. c.
Deficere, pro *viribus minui*. 25. c.
Delicata capella. Sic *Catullus*.
Puella tenellulo delicatior hœdo. 86.
Delibare quid? 88. c.
Deliciæ populi. 26. c.
Deligare comas. 83.
Delphi, *orbis umbilicus*. 76. c.
Deſertus, pro *defixus, infixus*. 2. c.
Deſtitutor inguinum. 83.
Dicere, pro *mandare*. *Dicta* pro *mandatis*. 4. c.
Digitum impudicum oſtendere, eſt *irridere*. 56. c.
Diſpares congreſſus movere, eſt *claudicare*. 36.
Diverti in ſacellum, pro *ingredi*. 13.
Dolare, pro *necare, nocere*. 46. c.
Dolavit me lignum. 9. 63.
Dominus mundi Jupiter. 8. c.
Donum dat tabellas. 3.

E.

Ea re, id eſt, *ideò*, 13. c.
Edere opus ad aliquid, pro *imitari*. 3.
Effeminatus pro *impudicato*. 58.
Effutire ab *effundendo*. 12. c.
Elephantis puella Græca. 3. c. 63.
Equus, *genus coitus*. 25. c.
Erigone. *Icarii filia, ſidus*. 62. c.
Eruca herba. 46. c. 47. 51.
Et quando. *Et quis* quid differt ab *ecquis*. 18. c.
Exactus. *De hoc verbo in Propertio ſatis multa diximus, apud Ciceronem, & eos qui ſæculo iſto vixerunt*.

non temerè reperias. 9. c.
Excubet nervus libidine, id eſt, *tendatur*, 83.
Excavari ad lumbos, pro *ſtuprari*. 51.
Excutere eſt *movere*. 18. c.
Exfututus. 12. c.
Exire pro *creſcere, de qua flos aureus exit*. 61. 69.
Expiare culpam jactura natis. 77. c.
Exſcreare dentem, Plaut. Amphit. 11.

F.

Fallens. pro *aſtuto, doloſo*. 69.
Falx incurva, 10.
Fames acer, pro *acris*. 86. c.
Famem pellere. 2. c. epiſtola Symmachi.
Faſcinum, pro *mentula*. 27. 79. 83.
Fatigare mentulam quid? 25. c.
Fauni, calvi, rubri, manum, pro umbraculo pratendunt. 36. c.
Fibulam imponere, laxare. Proverb. 77. c.
Ficoſiſſimus. 41. c. 50.
Ficus, ſecunda & quartæ declin. indifferenter. 70. c.
Fide tua dic, ede. 39. c.
Figere ſedem. 63.
Figura pro *pictura*. 3. 63.
Filo craſſo, ſoloci. 2. c.
Flos purpureus. 51. *aureus*. 69.
Fluctuare pro *movere. fluctuatim ire*. 18. c.
Fodere jacentem, pro *ſtuprare*. 52.
Fontem monſtrabat Priapus, Mercurius &c. 30. c.
Fornix, meretricium 13. c.
Formam alicujus trahere, eſt *ſimilem eſſe*. 36.
Fortis pro *valente, robuſto*. 8. c.
Forte; pro *indiligenter*. 63. c.
Foſſa inguinis, pro *cunno*. 46. 78. 83.
Frequentare deum, pro *colere*. 76. 85.
Frigore duro, id eſt, *hieme*. 86.
Frui puella, id eſt, *rem habere cum*. 50. c.

Fruſtra

Fruſtra pro *gratis*. 2. c.
Fur improbus. 51. c. 82.
Furtum alicui facere, *moliri*, 21. 35.
Fuſcina, *Neptuni telum* 8. c. 19.
Futuere eſt *ſtuprare*. *fututor*. 12. c. 57. 58. 63. 69.

G

GAllus idem eſt, *quod caſtratus*. 55.
Ganymedes. 2. c.
Glutino Veneris adhærere. 88.
Graculus raptor. 61. *impiger*. 83.
Gradu infirmo venire. 11. c.
Grandis. *de obſcœnis partibus*. 69. 74.
Gravis ære, id eſt, *plenus*. 86. c.
Grave putare, eſt *gravari*. 13.
Greſſus diſpares movere, eſt *claudicare*. 36.

H.

HAc re, pro *ideò*. 13. c.
Haruga, id eſt, *hoſtia*. *haruſpex*. 32. c.
Haſta, pro *mentula*. 44.
Hecale, *anus*. 11. c.
Heſterna die, *luce*, id eſt, *heri*. 11. c.
Hortus, *obſcœnum*. 4. c. *hortus Cupidinis*. 88.
Hortus, *locus non virgineus*. 1. c.
Honor pro *ſacrificio*. *bonorare*, *ſacrificare*. 87. c.

I.

IActura non movet. 55. c.
Ictum dare in Venere. 88.
Ignem non habere extremæ paupertatis eſt. 39. c.
Illudere alicui. *Germani dicunt*, einem ein boſſen reiſſen. 71.
Immanis ſtomachus, pro *ira*. 77. c.
Imponere fibulam. *Proverb*. 77. c.
Improbus pro *impudico*, *obſcœno*. 28. c.
Improbus pro *fure*. 51. c. 82.

Impudicum digitum oſtendere. 56. c.
Impudicus, pro *impudicato, ſtupriato.* 59.
In tunica eſſe, id eſt, *veſtitum eſſe.* 8. c.
Incitare in Venere. 47. 83. ſub finem.
Inchoatus pro *imperfecto, rudi.* 9. c.
Incomptum carmen. præfat. ad Lector. c.
Indicativus pro *ſubjunctivo apud bonos auctores frequens.* Plaut. *Nunc cujus juſſu venio & quamobrem venerim dicam.* 70. c.
Inempta poma. inempta dapes. 22. c.
Inequitatio, coitus ſpecies. 25. c.
Infirmus gradus. 11. c.
Inforare, pro *ſtuprare.* 77. c.
Ingenuus. 88. c.
Inire & exire alternis, id eſt, *ſtuprare.* 52.
Inſerere quid? 51. c.
Inſtiti, pro *conatus ſum.* 68. c.
Inſtrumentum minus rectè accipimus, pro *eo, cujus opera & ſubſidio aliquid facimus. Ciceroni idem eſt, quod inſtructus, ornamentum & apparatus. ut* 2. *de Finibus.* Quid tanto opus eſt inſtrumento in optimis artibus comparandis, quid tanto concurſu honeſtiſſimorum ſtudiorum, tanto virtutum comitatu? 26. c.
Inſulſus. 9. c.
Intimare amplexus. 88.
Intra viſcera ire, habere. 24. c. 66.
Invida barba tegit obſeſſas genas. 2. c.
Inultus auferas hoc ſemel. 83.
Ire pro *accedere.* 6. pro *abire.* 59.
Irrumare vide. 21. c. 35. 43. 56.
Ithyphallus dicitur *Priapus.* 63. c. 83. c.

L.

Aborioſè ſcripſi. 1.
Laborioſus, pro *laborante.* 61. c.
Labella roſea. etiam apud *Catullum.* 88.
Labra mordere, amantium. 88. c.

Labra cornea, pro *roſtro*, 83. c.
Lacus vinarii. 53. c.
Languidum reddere in Venere. 47. c.
Laſcivire, pro *in Venere eſſe operatum*. 47. c.
Larvialis. 32. c.
Laterna cornu fricare. 32. c.
Laterum uſus in Venere, 25. c. 69. 83. fine.
Latex pro *quovis humore*. 88. c.
Latinè loqui quomodo dicamur. 2. c.
Laxare fibulam. Proverbium. 77. c.
Laxus, id eſt, *tritus in Venere*. 16. c. 17. 31. 46.
Lege gravi piaque noxiam luere. 83.
Legere vinum, uvas, poma. 51. 68.
Legitimi dii qui dicantur. fortaſſis etiam quod legibus in urbem recepti eſſent. 37. c.
Lentitudo. 83.
Libare pro *deminuere, decerpere, oſcula*. 88. c.
Libare verſus. hoc propter cœnam dicit, in qua diis vinum libabatur: ſibi vinum expetit. 47.
Libello dignus. Libellum pro *librario* ſeu *officina libraria* dictum accipio. 1. c.
Libenter videre, cenare &c. 6. c.
Libido plena, pro *ardentiſſima*. 33.
Libidinoſus, qui libidinem excitat. 47. c.
Libidine excubare. 83.
Licebit. 4. 31. 83. bis.
Litare pro *ſacrificare*, *Latinum non eſt*. 71. c.
Lucem, id eſt, *diem ſub laboribus agere*. 63. c.
Luculentus quid? 39. c.
Ludere, ludens feci. præfat. c.
Luere noxiam gravi piaque lege. 83.
Lumen, id eſt *oculus*, 36. 88.
Luſus. per luſum & jocum dicere. 43.
Lumbi in Venere. 18. c.

M.

Maculantia verba, id eſt, *ſordida*. 88. c.
Mala pro *teſticulis* 74. c.
Malæ manus, id eſt, *furtificæ*. 86. c.
Mandatus locus, id eſt, *fidei creditus*. 23. 52.
Manet me pœna, & *manet mihi*. 12. c.
Manipli. tantum herbæ, quantum manu teneo. 46. 87.
Mantare pro *manere*. 49.
Manubiæ deorum quod quiſque manu gerit. 8. 19.
Manus ad aſtra tollere. geſtus precantis. 11.
Manum continere ab re. 52.
Maſtuprari. Maſtuprator. 18. c. 33. c.
Mavors. 8.
Mauritaniæ puellæ criſpæ. 45. c.
Mauro non candidior, id eſt, *niger*. 46.
Me. παρέλκον *ſive ſupervacaneum* & *redundans*, ut & *Tu*, *ſe*. 37. c. *Salluſt. Omnes homines, qui ſeſe ſtudent præſtare ceteris. Plaut. Aſin. Atque ego id facere me ſtudeo. Idem: quod velis modò, id velim me ſcire. Idem: Volt placere ſeſe amicæ, volt mihi. Moſtel. Illud volo dici, id ſcire me expeto. Ibid. Si te accipere cupias, numquam ſinam. Milit. Quos videre exoptabam me maximè. Terent. Si quiſquam eſt, qui placere ſe ſtudeat bonis.*
Membrum pro *obſcœna parte*. præfat. 25. 69.
Membroſus, pro *mentulato*, præfat. c.
Memor tabella. 37. c.
Memor Romuli. 83.
Mens eſt memor, id eſt, *recordor*. 48.
Mens eſt in. ſic dicimus de properante. Plaut. Perſ. mens eſt in navi, id eſt, *propero ad navem*. 69.
Mentula Priapi coronari ſolita. 40. c. 50.
Mentulæ ſynonyma & epitheta. *membrum*. præf. c. 8. c. 25. 69. *pars tegenda*. præfat. *tenta*. 2. c. 19. *penis* 5. 37. *pars obſcœna*. 8. c. *telum* 8. 55. *columna*, *trabs*. 9. c. *palus*. 9. c. *contus pedalis*. 10. c. *faſcinum pedale*,

pedale. 27. c. *coleata cuſpis.* 14. c. *ſceptrum.* 24. c. *ſeminale membrum.* 25. *ventris arma.* 31. *vena tenta.* 33. c. *membrum unde procreamur.* 37. *haſta.* 43. *pars mei per quam ſignificor Priapus eſſe.* 48. *anguis.* 83. c. *thyrſus.* 88. c. *penſilia.* 52. *peculium.* 52. c. *muto.* 52. c. *libidinoſo tenta pyramis nervo.* 63. *nota virilis.* 66. c. *nervus.* 81. 83. *mutinus.* 73. *verpa.* 34. *inguen.* præfat. *Taurus. caſtaurus quæ pars caditur in caſtratione. Cujus in indomito conſtantior inguine alvus, quam nova collibus arbor inhæret.* Hor. epod. 12. *Venas inflavit tetra libido. Muto, nis, mentula. Hor. l.* 1. *ſat.* 2. *Inguina tument. tentigo, glans, penis.*

Mentulatior. 36.

Metum præbere. 55.

Minerva craſſa fieri unde dicatur. 2. c.

Miſcere pocula. 2. c.

Modeſtæ manus. 14. c.

Modicus pro *parvo.* 53.

Mola fuſa. 71. c.

Moliri furtum. 35.

Mollior anſeris medulla. 46. 64. c.

Morari, non moror, nihil moror. 88. c.

Morari ventrem lubricum pro *adſtringere.* 51. c.

Mordere labella in Veneris rebus. 88. c.

Mortales, id eſt, *homines.* 76.

Motare, pro *movere.* 18.

Multari patria eſt, *in exilium mitti.* 55. c.

Mutare, pro *mutari.* 88. c.

Mutinus. 73. c.

Muto, onis, prima ancipiti, mentula. 52. c.

N.

Ata bene uva. 42.

Nates movere, meretricium. 18. c. 26.

Natura, pro *pudendis.* 88. c. 38 c.

Nequicquam, id eſt, *fruſtra.* 22. c.

Nervus.

Nervus. vena mentulæ, vel ipſa m. 63. 81. 83.
Nocte ſilente 83.
Non moror. elegans phraſis. 88. c.
Non eſt quod &c. 13.
Non nimium, id eſt, *planè non.* Iron. 1. c. 49.
Non virgineus locus, hortus.
Nota virilis, id eſt, *mentula.* 66.
Notacula natalium Apulejus vocat, ſigna & indicia quibus natales probantur. Unde ego veriſſimè quodam in carmine virtutem vetuſtorum natalium notaculam vocavi. 66. c.
Notæ pro *vocabulis, notare* pro *nominare, vocare.* 68. c.
Notare, pro *inſcribere.* 1. c.
Notus inter aliquos, pro, notus aliquibus 40.
Nox tacet. 83.
Noxiam lues gravi piaque lege. 83.

O.

Oblitus, id eſt, *cœno plenus.* 83.
Obſertus fortaſſis. 2. c.
Obſerere beneficium, 2. c.
Obſeſſæ genæ. 2. c.
Obſtruere viam. 77.
Occulere, pro *occultare. Utitur Cicero & Plautus, eleganter de mulieribus, quæ vitia corporis fuco occulunt. Moſtellaria.* 8. c.
Oculi ultimi in homine formantur, & ei rei ratio dicta. 88. c.
Odorare ore malas, fortaſſis legendum *Adorent ori*, pro *admovere*, ſicut *illatebrare ſe in latebras. Adorare dicitur oſculans, qui manum ori admovet.* Vide *Lipſ. Elect.* 2. c. 6. 88.
Officium in re divina. 82.
Olli pro *illi.* 88.
Opus edere ad aliquid, id eſt, *imitari.* 3.
Oſcula dare alicui. 24. 44. *delibare purpurea.* 88. c.

P.

Paciſcor. 82.
Padicare eſt *puerum vel maſculum inire.* 2. 6. c. 27.

35.

35. 38. 67.
Pædicones, quos hodie Sodomitas vocamus. 68.
Paluſtris villula, in loco paluſtri ſita. 87.
Pampino virente, id eſt, *auctumno.* 86.
Panes calvi, rubri, manum fronti prætendentes. 36. c.
Pangere, pro *defigere in loco aliquo.* 88.
Pantex, panticis pro *abdomine.* 83.
Paratus, pro eo cui vena tenditur. 46. c.
Parens, pro *matre* 11. c.
Parcalaus. 2. c. epiſtola Symmachi.
Pares pro *ſociis, æqualibus.* 50. c.
Pars pro *eo quo viri ſimus* præfat. c. 29. c. 48.
Partes, pro *profectis vel proficiis.* 72. c.
Paſſerum ſalacitas pleniſſima. 25. c.
Paſſu impigro venire. 78.
Patens, obſcœnum, idem quod laxus. 52. c.
Pathicus, qui ſubſidit in rebus Veneris. 24. c. 40. 48. 75.
Patria multari, in exilium mitti. 55.
Pauper & pauperâ femina. 86. c.
Peccatur mihi litera, id eſt *ego pecco in litera* 6.
Pectoroſus Mars. 36.
Peculium pro *mentula. Peculiare, ſtuprare.* 52. c.
Pedalis, id eſt, *pedem longus.* 10. c. 27.
Pellere famem. 2. c. epiſtola Symmachi.
Pellere pudorem. 13. c.
Pellere tympana. 26.
Penis pro *eo, quo viri ſumus.* 40. 83. 5. 37.
Penſilia, pro *eodem.* 52.
Peragere virum, eſt *ſubſidere alicui.* 34.
Per caniculam, id eſt, *diebus canicularibus.* 63. c.
Peream ſi non &c. Jurandi formula, qua plerique auctores utuntur. Item *Diſpeream.*
Diſpeream ſi non totis Deciane diebus,
Et tecum totis noctibus eſſe velim. *Martial.*
Catull. Diſpeream me niſi Leſbia amat.
Plura vide apud Briſſon. 8. *Formul.* 28.
Perforare, pro *ſtuprare.* 77. c.
Peſtis horrida, 85. *Qui purè Latina locuti ſunt peſtem non dicunt morbum illum, ſed peſtilentiam. Peſtis enim nihil eſt aliud, quam pernicies & exitium. Virgil.* 3. *Georg.*

Inachiæ Juno peſtem meditata juvencæ.
Et 9. *Æneid.*
Sed non augurio potuit depellere peſtem.
Mortem & exitium. 10. Æneid.
----Quid peſtem evadere belli
Iuvit & Argolicos medium fugiſſe per ignes.
Peſtem etiam pro *pœna accipit* 6. *Æneid.*
----nec funditus omnes
Corporeæ excidunt peſtes.
ait enim cor exerceri pœnis.
Philænis , puella Græca. 63. c.
Picta corolla. 86.
Pieridum chorus. 1.
Pilare eſt *pilis veſtiri.* 18. c.
Pingere malum, pro *inſcribere in malo.* 15.
Placet ; pro *Itane.* 83. *ſi placet hoc,* 50. *c.*
Plena libido, pro *ardentiſſima.* 33.
Podex. podicem ſcindere. 77.
Pœna culpam luere. 67.
Polire , verbum ſtatuariorum. Politus. 9. c.
Polluctum Herculis. 88. c.
Ponere deo , pro *dedicare.* 20. c. 26. 37. 86.
Ponere pudorem. 28.
Porrò Quirites! 25. c.
Potiri , in amoribus. 88.
Præbere alicui juſtum metum. 55.
Præcidere, obſcœnum, pro *prædicare.* 12. c. 14.
Præcidere , pro *reſecare* , *demetere caudam.* 25.
Prægravat me ſenectus. 61.
Prætendere veſtem. 1. 8. c.
Prendere 5. *prenſari.* 10. *Prenſus* 5. 10. 35.
Pretio conducere parvo. 34.
Priapus ruber. Præfat. c. 83. *hortorum cuſtos* præfat. c. 23. *membroſior æquo.* præfat. c. *rigidus deus.* 3. c. 45. *lignues.* 5. *ſalax deus.* 13. c. *nudus.* 14. *ſanctus.* 40. 82. *Ithyphallus.* 63. c. *ligneus cuſtos.* 63. *Triphallus.* 83. *rari nemoris cuſtos.* 84.
Primitus , vel *primitu* , id eſt, *primum.* 87.
Prior , id eſt, *melior.* 45.

Pro, *præpoſitio anceps eſt.* 11. c.
Prodere indicio ſuo. 20.
Proficit aliquid pœna. 27.
Propter, id eſt, *prope.* 23. c.
Profecta vel *proſicia quid*; 71. c.
Proterva manus, id eſt, *furtifica.* 31. 58.
Proverbialia. Iactura natis expiare culpam. Ut luſu citharædus abſtinerem. Ipſa olera olla legit. Imponere, laxare fibulam alicui.
Prurire. 25. *Pruriginis arma.* 26. c. *Pruriginoſa.* 63.
Puber, *is. capilli qui pudenda muniunt.* 24.
Pudendum eſſe alicui. 2. c. epiſtola Symmachi.
Pudicus, *duo ſignificat.* 31. c.
Pudorem pellere. 13. c. *ponere.* 28.
Puer pro *filia. puera.* 86. c.
Pulchrè, pro *dapſiliter*, *opiparè*, *copioſè.* 52.
Pulverat veſtibulum. 88. c.
Purè habere. 13. c.
Puta. poſteriore brevi. 37. c.
Pygæ, id eſt, *nates. Pygiaca ſacra.* 18. c.
Pygmæo brevior gruem timenti. 46.
Pyramis, *pro eo quo viri ſumus.* 63

Q.

QUa pro *ubi Latinè quoque dicitur.* 29. c.
Quamlibet valens, id eſt, *robuſtiſſimus.* 25.
Quantacumque; alias *quantaquanta.* 5.
Queri cum aliquo, pro, *expoſtulare.* 61.
Quicquid id eſt. 1. c.
Quicumque, pro, *qui*, *quinam.* 69. 15. c.
Quòd pro *quamvis.* 5. c. 56. 77.

R.

RAmis arborum carmina inſcripta. 61.
Rarum nemus 84. c.

RE præpoſitio anceps eſt 11. c.
Recondere obſcœnum. 5. c.
Recludi pro *excludi.* 5. c.
Remotus locus. 14. c.
Rigere cryſtallo, pro, *congelatum eſſe.* 63.
Rigere pro, *tendere in Venere* 13. fine.
Rigidus deus, id eſt, *Priapus.* 3. c.
Robur clavæ, ſaxi, ferri, pro *clava, ſaxo &c.* 8. c.
Rudis, verbum ſtatuariorum. 9. c.
Rugat pallium, pro *rugoſum eſt.* 88. c.
Rumpere latus in Venere. 82. fine.
Rumpi, pro *arrigi, tentigine rumpi.* 22. c. 25. 33.
Ruſticus. qui in rebus obſcœnis nulla circuitione utitur, ſed ſuo quoque nomine, nec ſcapham aliter quam ſcapham appellat.

S.

S pro R. pro *T.* 2. c.
Sacrare pro *dedicare.* 42. 76.
Sacra via poma, pira & ſimilia venibant. 20. c.
Sacra non faciebant, qui ſpurcam noctem habuerant. 13. c.
Sacrum carmen. 69.
Sacrum fit deo. 34.
Saptum, pro *horto.* 51.
Sæculorum turba, pro *ſenectute* 57.
Salax eruca 51 *aſellus.* 56.
Salax deus, id eſt, *Priapus.* 13. 34. 25.
Salſa res, pro *ridicula.* 9.
Salvum facere, pro *ſanare.* 37.
Sanctus, Priapus. 40. c. 82.
Satyri rubri, calvi, manum prætendentes fronti. 36. c.
Scaturire quid. 46. c.
Scindere, pro *ſtuprare.* 54. 77.
Sceptrum, pro *mentula.* 24. c.
Sedem figere. 63.
Seminale membrum. 25.
Seminoſus, qui ſemine abundat. 51. c.

Sene-

Senectus me prægravat. 61.
Senſus pro *ratione, prudentia.* 1. c.
Seorſum habere manus, pro *abſtinere.* 86.
Serus, pro *ſene.* 11. c.
Si placet hoc. 50. c.
Si pro *An.* 3. c.
Signum pro *ſtatua.* 9. c.
Silvani rubri, calui, manum fronti prætendunt, 36. c.
Simpliciter dicere 2. 38.
Simul pro *ſimulac.* Cic. Cæſar. Horat. 83. bis.
Sin, pro *ſin minus, ſic non.* 31.
Sine arte id eſt, *diligenter.* 63. 82. 86.
Sine fine. 25.
Sine fraude id eſt, *profecto.* 5.
Sine veſte eſſe, id eſt, *nudum.* 8. c.
Sinuare quid? 88. c.
Sinus tepidus, tepens. 8. 83.
Sinu pleno ferre poma. 15.
Sirius, ſtella. 62. c.
Siticuloſus corvus. Siticuloſa æſtas. 61. 63.
Situs araneoſus. 83.
Situ ſqualidus. 83. *ſitu ſenili perire* 77.
Smerdaleor. 68. c.
Sole fervido, id eſt, *æſtate* 86.
Solox filum. 2. c.
Sorbus. ſorbum. 51. c.
Spado. 14.
Specus abditus. 83.
Spurca nox. 13. c.
Squalidus ſitu. 83.
Stator quis. 52. c.
Stola rufa matronarum. Sic *Propertius.*

Seu qua eſt plebeio, ſive eſt ſandicis
amictu. 11. c.

Stomachus immanis pro *ira.* 77. c.
Sub laboribus diem agere. 63. c.

Sub Jove, id eſt, *ſub divo*. 13. c.
Sub Jove eſſe, pro, *in ejus manu & poteſtate*. 19. c.
Subare quid? 88. c.
Subductum ſupercilium. 49. c.
Subinde uſum vocabuli exempla docent. 9. 71. 77.
Subire. vena tenta ſubit aliquo. 33.
Subit mihi ſuavitas fici id eſt, *delector*. 70.
Suburrana puella, meretrix. 39. c.
Suffragari pro *adſentiri*. 20.
Sulcus pro *cunno*.
Supercilium ponere, ſubductum, præfat. c. 49.
Surripere de digitis, furari. 55.
Suſcitare libidinem. Vide & *Incitare*. 88. c.
Suſcitare pro *ſuſcitari*. 88. c.
Suſtinet pro *audet, in animum inducit*. 47. c.
Sutilis pro *connexo, conjugato*. 19. c.

T.

T *Et S. commutantur*. 2. c.
T. *Tabella votiva qualis*. 37. c.
Tabella pro *picturis*. 3. c. 40.
Taliacumque pro *talia*. 15. c.
Tectorium quid? 49. c.
Tendere, obſcœnum. 5. c.
Temperare ſibi pro *abſtinere*. 27.
Tener vaccula. 86. c.
Tenta mentula. 2. c. 5. 14. 63. 75. 79.
Tenſus. 2. 5. c. 69.
Tenta verba, 26. c. 81.
Tentigine rumpi. 22. c. 23.
Terribilis ob mentulam. 19. 56.
Tertus pro *terſus*. 2. 5. c.
Teſtis pro *ſpectatore*. 1. c. 14. c.
Thyrſus in Orgiis quid? 8. c.
Thyrſus pro *eo, quo viri ſumus*. 88. c.
Tollere pro *furari*. 51.
Tormentum, funis tenſus, à torquendo. 5.

Tornus

Tornus inſtrumentum quo aliquid calatur. A torno exigi. 2. c. epiſtola Symm.
Tractare mentulam, pro *contrectare.* ſic Plaut. *Aſin. Papillam pertractare* Petron. *Improba manu tractare:* Martial. *percurrit agili corpus arte tractatrix intelligit. miniſtram, quæ manu membra leviter fricabat.* Senec. *quid ni ego feliciorem putem Mutium, qui ſic tentavit ignem, quam ſi manum illam tractori præſtitiſſet:* 80. c.
Trahere formam alicujus id eſt *ſimilem eſſe.* 36.
Trahere noctem pro *conſumere.* 63.
Trajici conto, pro *ſtuprari.* 10.
Triplex compleas ſpecum, id eſt, *ter.* 83.
Tuor, pro *tueor.* 86. c.
Turba ſæculorum, pro *numero annorum ſenectute.* 57. c.
Tuſcus haruſpex. 32. c.
Tuſſis ex Venere. 25. c.
Tutela, pro *tutore.* 36. 73.
Tutela, pro *eo qui eſt ſub tutela.* 76. c.

V.

Valere, pro *robuſtum eſſe. Valens, valentior.* 8. c. 25. *bis.* 69. 86.
Vappa pro *homine nequam & nihili.* 13. c.
Vaſa pro *virilibus. vaſatus.* 69. c.
Ubera adulta lacte. 86.
Venerei pallidi, macilenti. 25. c.
Vena pro *eo quo viri ſumus.* 33. c.
Venire impigro paſſu. 78.
Ventrem lubricum morari, pro, *alvum conſtringere.* 51. c.
Venus quieta, id eſt, *non robuſta.* 83.
Vereri, pro *verecundari.* 37. c.
Vernacula poma. 20. c.
Vernus paſſer. 25. c.
Verpa, pro *mentula.* 34. c.

Verſare, pro *movere* 83
Videri facit altiles, terribilem. 32. 56.
Vimen 87.
Vir, id eſt *maritus*, *abſolutum* pro *relato*. 69. c.
Viriliter. 83.
Virilis nota pro *mentula*. 66.
Virere fronde. 24.
Virente pampino, id eſt, *auctumno*. 86.
Vis ignis, *vis flammea*. 8. c.
Viſcera. 24. c. 66. 32.
Vocandi caſus pro *nominativo*. 83. c.
Volnera dare. 10. c.
Uſque, *particula hac ſæpe redundare in oratione videtur*, & *pro re nata varie interpretanda eſt. Vſus ejus exemplis oſtendi poterit*. 22. c 45. 50. 64. 77.
Uſtulare. 45. 61.
Ut pro *ſimulac*, *poſtquam*. 24. 63.
Ut pro *utinam*. 46. c.
Ut pro *quamvis*, 51. c.
Utcumque, pro *ubicumque*. 15. c.
Uvæ paſſæ. 32.

FINIS.